

LJUBLJANA, RIM IN MI

Ni skoraj dneva, da ne bi bilo na sporu kakega srečanja oz. sestanka med predstavniki Slovencev v Italiji in matično domovino. To na politični in kulturni ravni, pa še kje drugje. In to je tudi prav, saj je zlasti v tem času odnosov med Slovenijo in Italijo še veliko odprtih problemov. To še zlasti, kar zadeva slovensko manjšino in izvajanje ali bolje neizvajanje zaščitnega zakona. Sicer so glavna vprašanja še vedno ista (sedaj osebne izkaznice na Tržaškem, Jeremitišče na Goriškem), pa seveda še dolga vrsta drugih pekočih problemov. Rimska vlada verjetno ne smatra zaščitnega zakona št. 38 za Slovence v Italiji dovolj zanimivega ali aktualnega, sicer bi skušala nekoliko drugače ravnati na tem področju. Marsikdaj imamo vtis, da se pri vsem tem deluje nekako protislovno. Čakamo še vedno na uradno umestitev paritetnega odbora, kot ga predvideva zaščitni zakon. Določene pozitivne strani, kot npr. vračanje imen v slovensko obliko, še ne pomenijo preobrata, čeprav so same na sebi v redu.

Pred kratkim je slovenski zunanji minister Dimitrij Rupel pisal svojemu italijanskemu kolegu "ad interim", sicer predsedniku vlade Silviu Berlusconiju, in odločno pozval Italijo, naj končno začne izvajati zaščitni zakon, še posebno z imenovanjem paritetne komisije, ki mora določiti ozemelsko opredelitev za izvajanje zaščite.

Odnosi med obema jadranskima bregovima že od davnih časov niso bili lahki. Slovenci poznamo to vprašanje že iz prejšnjih stoletij, ko je šlo za združevanje narodov v nacionalne države. Nanje je zlasti za razmere na Jadrani ob koncu 19. stol. v Italiji opozoril Giuseppe Mazzini, ki je v svojih Slovanskih pismih-Lettere Slave ugotovil, da je na tem področju stvarno možno edino miroljubno sožitje med Italijani in Slovani. Vsi pa vemo, kako je kasneje zgodovina vse drugače obrnila svoje kolo. Italija je vedno bolj skušala uveljaviti svoje nacionalistične težnje, kar je jasno privedlo zlasti po prvi svetovni vojni in nastopu fašizma do katastrofalnih posledic za Slovence v Italiji, ki so njej uradno pripadali po letu 1918.

Danes je Slovenija kot uradna naslednica nekdanje Jugoslavije spet odločneje naravnala svoje odnose z Rimom. To je edino pravilna politika, ki jo lahko neka suverena država vodi v odnosu do svojega soseda tudi v zadevi manjšinske politike. Prav sedaj je prišlo v Ljubljani do nekaterih novosti, tudi kar zadeva nas zamejske Slovence. Pri zunanjem ministru je sedaj namesto Magdalene Tovornik, državne sekretarke za Slovence po svetu, to vlogo prevzel državni sekretar Iztok Simoniti.

V tem času se je v tisku, in sicer v tržaškem italijanskem dnevniku, oglašil novinar Paolo Rumiz z razmišljanjem o sedanjem političnem trenutku, ko prav desna sredina na vse načine ovira uresničitev zaščitnega zakona za Slovence v Italiji. Seveda, tudi na deželni ravni je še cela vrsta vprašanj, kjer se kaže bolj negativen kot pozitiven odnos do Slovencev.

STRAN 2

ANDREJ BRATUŽ

SREČANJE MLADIH S TORONTSKIM NADŠKOFOM, KARD. ALOJZIJEV AMBROŽIČEM

GORICA, 16.-17. MARCA 2002

Vabljeni so mladi iz Treh Benečij,
zamejstva in Slovenije.

Sobota, 16. marca 2002:

- ob 19. uri maša pri sv. Ivanu v Gorici;
- ob 21. uri v cerkvi Sv. Duha v Gradišču:
predstavitve življenja sv. Luigija Scrosoppija.

Nedelja, 17. marca:

- ob 10.30 v cerkvi Srca Jezusovega v Gorici:
evharistično slavlje za mlade;
- ob 12. uri na dvorišču centra Stella
Matutina: kosilo in družabnost;
- ob 14. uri v cerkvi Srca Jezusovega:
srečanje in pogovor kardinala z mladimi.

BLIŽAJO SE VOLITVE

ENOTNI V RAZLIČNOSTI

JURIJ PALJK

Priprave na bližajoče se volitve, ki bodo izjemno pomembne za slovensko manjšino, so v polnem teku. Ne bomo delili napotkov našim politikom, ki bodo na teh volitvah morali izbrati zmagovite kandidate in bodo odraz slovenske manjšine. Vsakomur pa je jasno in bi moralo zato biti jasno tudi našim politikom, da politika ne more naprej sama, da mora prislusniti volivcem, da mora biti odraz družbe in v našem primeru slovenske manjšine v Italiji. Tu mislimo na tiste politične sile in stranke, v katerih se Slovenci v Italiji prepoznavamo, v politični koaliciji Oljke torej; v tisti Oljki, ki je porazila Berlusconijevo desnico, a je kasneje predvsem zaradi notranjih trenj doživela poraz na zadnjih političnih volitvah.

Zato smo pripadniki slovenske manjšine v Italiji še toliko bolj veseli zadnjega tiskovnega sporočila, ki nam ga je poslal pokrajinski tajnik Slovenske skupnosti dr. Mirko Špacapan in nam v njem sporoča o uspešnem sestanku med stranko Slovenska skupnost in slovensko komponento levih strank.

"Delegaciji sta se strinjali, da morajo slovenski kandidati v Oljki podpisati volilni program, ki jih bo narodno in politično označeval in karakteriziral v nasprotju z drugimi kandidati slovenske narodnosti, ki se bodo pojavljali na drugih listah, obenem pa sta bodisi SSK kot slovenska levica v Oljki prepričani, da je najbolje, da pride čimprej do imenovanja skupnega županskega kandidata. V tem trenutku se obema zdi najbolj primerno ime Vittorio Brancati..." je pisano v sporočilu in še:

"Delegaciji sta bili mnenja, da bi se morali stalno srečevati, za skupno in složno reševanje problemov slovenske manjšine, vendar vsak na svojem posebnem področju političnega in ideološkega udejstvovanja, pa tudi za usklajevanje bodočih kandidatur na deželnih in političnih volitvah."

Strinjamo se, podpiramo in pozdravljamo!

Složno torej in po načelu: "Enotni v različnosti!"

To bo še posebej pomembno v občini Devin-Nabrežina, ki je strateškega pomena za slovensko manjšino. In tu bomo zapisali ime prof. Marize Skerk, ki bi lahko bila skupen kandidat za županjo vseh slovenskih in italijanskih demokratičnih političnih sil! Desnico namreč lahko premagamo le složni in s takimi kandidati, ki si to zaslužijo!

TISKOVNA KONFERENCA IN ZBIranJE PODPISOV ZA REFERENDUM

JEREMITIŠČE, KAR TAKO NAPREJ!

DANIJEV DEVETAK

V Jeremitišču so pognali zvončki. Narava se prebujala, z obnavljajočim se življenjem se krepijo tudi trdni nameni Jeremitarjev in njihovih vedno številnejših prijateljev, ki želijo na miroljuben in demokratičen način obvarovati pred betonifikacijo zeleni gaj blizu Štandreža.

Čeprav so po besedah goriškega župana zemljemerci že opravili svoje, je "igra" še povsem odprta. Zadnji uspeh predstavlja prvo zbiranje podpisov za referendum, ki ga je oklicala vaška skupnost ob podpori stranke Slovenske skupnosti. Prejšnjo nedeljo so namreč na trgu pred štandreško cerkvijo že v prvih 25 minutah zbrali potrebnih sto podpisov; ljudje so še prihajali tudi potem, ko so pobudniki ljudskega posvetovanja že napolnili vse razpoložljive obrazce. "To je izjemen rezultat," je izjavil občinski svetovalec Božidar Tabaj; "podpora vseh teh ljudi kaže na veliko

FOTO BUMBACA

solidarnost do Jeremitarjev." Tudi predsednik rajonskega sveta Marjan Breščak je z zadovoljstvom poudaril, da se bodo štandrežci borili z vsemi možnimi demokratičnimi sredstvi.

Na referendumu naj bi se goriški občani izrazili glede tega, ali so za preobrazbo sedanjih struktur tovrnega postajališča, vendar brez dodatnih razlaščan, in ali so za ohranitev zgradb in zemljišč Jeremitišča. Dve vprašanji z več kot 200 zbranimi podpisi bodo pobudniki referenduma izročili še ta teden goriški občinski upravi; odbor garantov, ki ga mora nato župan imenovati v petnajstih dneh, se bo moral izreči o sprejemljivosti referendumskih vprašanj. V primeru odobritve bo treba zbrati v štirih mesecih za razpis posvetovanja tisoč petsto podpisov.

STRAN 10

OB PRAZNOVANJU 8. MARCA

BILO JE NEKOČ...

S temi besedami se začneja marsikatera pravljica, z istimi besedami pa bi lahko začela razmišljanje o 8. marcu, dnevu žene, ki je včasih bil globoko občuten praznik, še zlasti v delavskem okolju, v svoji potrošniški inačici pa je postal eno izmed obveznih pomladanskih praznovanj, ko cvetijo posli cvetličarn, slaščičarn in parfumerij in ko se že vsak moški čuti nekako dolžan, da preseneti ženo, življenjsko sopotnico, izvoljenko, dekle, morda kolegico z vršičkom mimoze.

Ta praznik je bil krvavo potreben in vraščen v zavest vseh bojujočih se žensk, najsi so se borile za volilno pravico, za dostop do vseh služb, za odprto poklicno pot, za svobodo življenjskih izbir, za enakopravnost na vseh družbenih področjih. Od protestov angleških sufražetek ali odmevnih, množičnih pouličnih manifestacij za ženske pravice v šestdesetih in sedemdesetih letih prejšnjega stoletja je preteklo daljše obdobje, tlakovano ne samo s političnim in družbenim delovanjem podjetnih in sposobnih žensk, temveč z vsakodnevnim skritim, tihim, požrtvovalnim, rutinskim delom gospodinj, mater, gospodinj-skih pomočnic in čistilk. Danes pa je 8. marec marsikdaj samo še medijska preteza množičnih občil, ki sicer dan za dnem poročajo tako o moških kot o ženskah, a za vsako ceno zasledujejo predvsem senzacionalnost. In kakšna je medijska podoba ženske? Če že ne more biti čudovita, vitka lepotica o-mamnega telesa, ki naj vzbuja skomine in sanje, pa je nečloveška mati, brezbrizna žena, ljubosumna ljubica, bedna prostitutka.

Toda v dihotomiji angelskega in diabolčnega ni prostora za vse tiste ženske s telesom in dušo, ki se prav tako kot moški dan za dnem trudijo na delovnem mestu, poleg tega skrbijo za družino in dom, negujejo otroke ali ostarele sorodnike, in se - če ostane čas - morda udeležujejo v prosveti in kulturi, za ženske, ki sanjajo o mirnih dnevih brez norega tekanja in delovne obremenjenosti in stresa.

STRAN 7

MAJDA ARTAČ STURMAN

Podprimo misijonarja!

P. Danilo Lisjak nabira sredstva za obnovo življenja v Kongu, ki ga je razdejal vulkan.

(STRAN 2)

03 Marko Tavčar / intervju
VALENTIN INZKO

05 Andrej Černic
DUHOVNOST V SODOBNEM SVETU

08 Jože Škerk
POTREBNA JE DOPOLNITEV ZAŠČITNEGA ZAKONA

12 Drago Štoka
PASKVALU GUJONU V SPOMIN

16 Janez Juhant
SLOVENIJA IN ŠE-NE-DEMOKRACIJA

ZIVAHNO V PARLAMENTU

ZAKON O NAVZKRIŽJU INTERESOV ODOBREN V ZBORNICI

ALOJZ TUL

Italijanska poslanska zbornica je po nekajdnevni razpravi minuli teden odobrila zakon o t.i. navzkrižju ali konfliktu interesov izključno z glasovi vladne večine, ker so poslanci iz vrst opozicije zaradi odločnega nasprotovanja v znak protesta zapustili sejo dvorano in tako sledili zaključnemu delu razprave in glasovanju po televizijskem ekranu zunaj na trgu pred palačo Montecitorio. Treba se je vprašati, za kakšen zakon sploh gre, da se je opozicija odločila za tako skrajno protestno zadržanje. Že med samo razpravo je kmalu prišlo do fizičnega obračunavanja med poslanci večine in opozicije.

Vse pomembne demokratske države imajo z zakonom urejeno, kdo se lahko poteguje za vodstvene položaje v državi oz. katerim dejavnostim se morajo državljanji odpevati v primeru, da so izvoljeni. V ZDA, na primer, lastniki velikih medijskih sredstev sploh ne morejo kandidirati za člane parlamenta, v mnogih primerih pa se morajo po izvolitvi odreči lastništvu finančnih in gospodarskih podjetij. V Italiji je bilo vprašanje kriziranja interesov neurejeno, postalo pa je aktual-

no s prihodom na oblast gospodarskega mogotca Berlusconi, ki je med drugim lastnik televizijskega omrežja Mediaset. Poskušali so ga rešiti v prejšnji zakonodajni dobi v času levsredinske vlade, a zadeve niso uspeli pripeljati do konca.

Sedanja desnoredinska vlada je ob svojem nastopu na pritisk opozicije obljubila, da bo uredila vprašanje navzkrižja interesov. Tako je pred kratkim predstavila v parlamentu zadevni predlog, ki pa je pri opoziciji naletel na veliko nasprotovanje, ker da povsem odraža gledanje vlade in njene parlamentarne večine na omejeno vprašanje.

Glavne značilnosti v poslanski zbornici obobrenega zakona so naslednje. Njegova določila se nanašajo na delovanje predsednika vlade, ministrov, podministrov in podtajnikov, izrednih vladnih komisarjev in deželnih predsednikov. Le-ti ne smejo izvrševati vrsto dejavnosti; tako minister ne sme biti menedžer ali opravljati kakšnega zasebnega poklica ter ne sme biti podjetnik, medtem ko je lahko lastnik podjetja. To pomeni, da sama last nekega podjetja ni nezdržljiva z vladnimi zadolžitvami. Navzkrižje interesov nastopi takrat, kadar minister s

svojimi ukrepi favorizira lastno podjetje v škodo javne koristi, razen kadar se omenjeni ukrepi nanašajo na določeno vrsto podjetij. Nad izvajanjem zakona skrbi poseben odbor, ki pri morebitnega navzkrižja interesov sporoči predsedniku zbornice ali senata ter jima svetuje, kako naj se odpravijo škodljive posledice. V tem pogledu sta pristojni zbornica in senat, da ustrezno politično ukrepata.

Vladna večina Doma svobode ocenjuje zakon pozitivno v smislu, da je uravnotežen. Povsem drugačnega mnenja pa je celotna opozicija, ki zagovornikom zakona očita, da sploh niso načeli bistva vprašanja navzkrižja interesov. Predlagani zakon, pravi opozicija, je v bistvu napisan na kožo predsednika vlade Berlusconi, ki mu omogoča, da ohrani lastništvo Mediaseta in vodstvo vlade. Poleg tega predvideni nadzorni odbor nima potrebne avtoritete in tudi sankcije parlamenta so lahko zgolj politične narave. Opozicija je zato zakon ocenila kot goljufijo, ki pušča predsedniku vlade proste roke, da kljub očitnemu dejanskemu stanju v bistvu ne upošteva njegovega navzkrižja interesov.

Zakon bo sedaj moral obravnavati še senat, kjer vladna večina tudi razpolaga z zadostno večino, vendar je možno, da tu pride do kakih sprememb. V tem primeru se bo zakon vrnil v razpravo v poslansko zbornico.

BLIŽNJI VZHOD

VOJAŠKI POSEGI SEJEJO SMRT

BREDA SUSIČ

V soboto in nedeljo, 2. in 3. marca, je na Bližnjem vzhodu zaradi samomorilskega atentata in palestinskega napada na neko policijsko kontrolno točko izgubilo življenje 22 Izraelcev. Še pred tem je v napadih izraelske vojske na palestinska naselja v Cisjordaniji in Gazi umrlo več kot trideset Palestincev. Izraelski premier Sharon je napovedal, da se bodo vojaški posegi na palestinskem teritoriju še pomnožili. Odgovor na zadnje atentate je bil res neizpros, saj je v vojaških akcijah samo v ponedeljek izgubilo življenje drugih 18 Palestincev, med katerimi so bili tudi otroci in mladina.

Vendar je Sharon s posegi v palestinskih begunskih taboriščih Balata in Jenin konec minulega tedna, v ponedeljek pa v Rafahu, Jeninu in Al Amariju dosegel le dvojni negativni učinek. Njegova popularnost med izraelskimi volilci je strmo upadla. Ne samo navadni državljani, pač pa tudi sami vojaški poveljniki začenjajo v vedno večjem številu nasprotovati politiki vojaških protiukrepe. Ti namreč nimajo nikakršnih rezultatov, če ne tega, da še povečajo število palestinskih atentatov in torej tudi nedolžnih žrtev. Razkazovanje moči z vojaškimi akcijami, ki naj bi Palestincem dokazale, kdo je "gospodar", v taki vrsti upora, kakršen je bližnjevzhodni, ni učinkovito, saj se

tanki ne morejo zoperstaviti populčnim upornikom in samomorilskim atentatorjem. Zavest o neučinkovitosti Sharonove politike postaja vedno močnejša.

Druga negativna posledica zadnjih izraelskih vojaških posegov pa je verjeten propad najnovejšega mirovnega načrta, ki ga je predlagal saudski prestolonaslednik in regent Abdullah Bin Abdel-Aziz. Abdallah je predlagal, da bi na naslednjem zasedanju Arabske lige vse arabske države uradno priznale obstoj Izraela v zameno za izraelsko priznanje palestinske države in umik z zasedenih ozemelj. Pogoji za to pa je bil takojšnje prenehanje vdorov izraelske vojske na palestinsko ozemlje. Pogoja pa Sharon ni spoštoval, kljub temu da je mirovni načrt podprla celotna svetovna javnost, z ZDA in EU na čelu. Tudi sam izraelski predsednik Moshe Katsav je takoj povabil saudskega prestolonaslednika v Izrael, obenem pa je bil sam pripravljen oditi na obisk v Riad. Mirovni načrt, ki je sicer dokaj preprost in ne rešuje vseh bližnjevzhodnih vovoz, je bil deležen tolikšnega zanimanja, ker ga je predlagal eden izmed najbolj karizmatičnih novih arabskih voditeljev, ki ima vpliv tako v zahodnih kot v arabskih državah.

Medtem pa Arafat spet pridobiva na ugledu v palestinskih krogih in mednarodnem ambientu. Kljub temu da ga je Sharon konfiriral v Ramalo in ga skušal s tem ponižati, se je njegov vpliv povečal, saj je dokazal, da njegovo leadership še ni pod vprašajem. Mnogi se torej oprejo na prepovedi gibanja, zato da bi se Arafat lahko udeležil srečanja Arabske lige v Beirutu, kjer naj bi se konec meseca razpravljalo o saudskem mirovnem predlogu. Upanje, da bi se situacija le začela razpletati, še ni usahnilo.

ŠTEVERJAN: SKLEP OBČINSKEGA SVETA

V torek, 5. marca, je občinski svet v Števerjanu soglasno sprejel sklep - in to prvi na celotnem italijanskem polotoku -, da se občina vključi v področje izvajanja zaščitnega zakona za slovensko jezikovno manjšino v deželi F-Jk (št. 38 z dne 23. februarja 2001, čl. 4). MD

SSK / ZBIANJE PODPISOV ZA REFERENDUM

SKUPEN PODVIG

Stranka Slovenske skupnosti čestita in se veseli z vsemi štandžici zaradi izredno uspešnega podviga zbiranja podpisov za ljudsko posvetovanje v Gorici. V pičlih dveh urah so domačini in drugi napolnili s podpisi vse razpoložljive pole, tako da je odpadlo napovedano popoldansko zbiranje; do tisoč petsto pa zdaj manjka še samo tisoč dvestopetdeset občanov, ker se zbrani podpisi pridružijo ostalim. Tudi tokrat smo Slovenci dokazali, da s skupnim umirjenim in samostojnim podvigom lahko dosežemo zavirljive rezultate na povsem demokratskem način. Prisotni časnikarji in radovedneži so se lahko na lastne oči

prepričali, kako znano Slovenci braniti svoje pravice, ko nam jih trdovratna in svojeglava goriška občina hoče kratiti, namesto da bi ubrala pot bolj koristnega dialoga in dogovora.

Uspeh je bil še večji, če pomislimo, da je tudi bodoči kandidat leve sredine za goriškega župana Vittorio Brancati med podpisniki, kar pomeni, da bo v primeru zmage Oljke problem tovrnega postajališča v marsičem lažje premostljiv. Slovenska skupnost dalje poziva goriške rojake, naj se udeležijo prihodnje nabiralne akcije podpisov, in sicer v nedeljo, 10. marca, ob 16. uri pred župnijsko cerkvijo v Podgori ob Filejevi proslavi. Predlagateljji bodo tudi ta

teden pobirali podpise po Štandrežu; kdor more, pa lahko podpiše tudi na volilnem uradu (Ufficio elettorale) na goriškem županstvu.

S I. STRANI

LJUBLJANA

Naj zadostuje spet dejstvo, da deželni svet ni znal ali ni hotel najti za nov deželni volilni zakon nikakega mehanizma za kako obliko zajamčenega zastopstva za slovensko manjšino. Vse to in še kaj drugega je torej danes pred nami. Treba bo prav gotovo še veliko prizadevanj in predvsem prave politične volje zlasti vlade in tudi krajevnih uprav za pozitivno rešitev teh vprašanj.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO
IN UPRAVA

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL. 0481 533 177
FAX 0481 536 978
E-MAIL gorica@noviglas.it
uprava@noviglas.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL. 040 365 473
FAX 040 775 419
E-MAIL trst@noviglas.it

www.noviglas.it

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK JURIJ PALJK
IZDAJATEL ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA; PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVIKO 5
TISK TISKARNA BUDIN / GORICA
NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI
IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FIS
LETNA NAROČNINA: ITALIJA 42€, SLOVENIJA 46€,
INOZEMSTVO 62€, PRIORITETNA POŠTA 83€
POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493
CENA OGLASOV PO DOGOVORU

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

PREHITRO SPREMINJANJE ITALIJE

Prehitro spreminjanje družbe ni nikoli dobro. Zanosno ustvarjanje boljše in uglednejše države prav tako ne zagotavlja umirjenosti in mirnega življenja. In vendar oboje izvaja sedanja desnoredinska vlada, oboje je ideal vladnega predsednika Silvija Berlusconija in vseh tistih, ki so mu dali svoj glas na volitvah. Seveda pravici do takšne ali drugačne volilne izbire ni mogoče oporekati. Volilci so se lahko naveličali prejšnjega zakonodajnega obdobja, ki se je verjetno nagibalo v povsem drugo smer: veliko razpravljanja in manj dejanj, torej manj sprememb, vrh tega pa menda še preskromna vloga države na mednarodnem prizorišču. Zares uspešna poteza slej ko prej le podvig Romana Prodiya, ki je v neverjetno kratkem času dvignil Italijo na najvišjo evropsko raven. Po njegovem odhodu pa le drobjenje leve sredine in občutek velikega zastoja. In tedaj je Silvio Berlusconi prodril z večjo odločnostjo, napovedal hitre spremembe in novo, lepšo ter uspešnejšo Italijo. Volilci so prav takšen program očitno potrebovali.

Toda, kot rečeno, prehitro spreminjanje družbe ni nikoli dobro in prav tako ni dobro zanosno ustvarjanje boljše in uglednejše države. Takšne namere so za družbo v celoti vedno preveč sunkovite in preostre. S prevelikim pritiskom posegajo v institucije, s preveliko neučakanostjo se odločajo za možne preobrate, medtem ko je družbeno življenje samo po sebi vsota milijonov in milijonov ljudi, ki ne morejo čez noč spremeniti

svojih navad in se prilagoditi novim pravilom. Da seveda ne govorimo o dejstvu, kako se desnoredinska vizija države jasno nagiba v prelomno družbeno razporeditev, v kateri naj bi imela absolutno prednost ekonomska načela svobodnega trga, da ne rečemo izbrani nosilci ekonomske in prvenstveno zgolj ekonomske moči. Sploh pri vsej tej naglici, pa najsi gre za konflikt interesov, sodstvo, solstvo, pokojninski sistem, zdravstvo, razmerje med delodajalci in delavci ali za še kaj drugega, prevladuje občutek, da postaja zaostreni način upravljanja države še samemu sebi namen. In v tej točki je naša vznemirjena pozornost slej ko prej upravičena, saj se zdi zaostrovanje kot splošna metoda in zadoščanje zaradi nje vse bolj v rabi in to v širšem smislu, ki presega državne meje. Dogodki v New Yorku in Afganistanu nas verjetno neopazno, a zanesljivo potiskajo v smer, v kateri vse bolj in vsepovsod krepi svoj položaj ostrina, ostrina zaradi ostrine, ostrina kar tako za vsak slučaj. In v okviru tovrstnega ozračja ima odločnost desnoredinske Berlusconijske vlade široko in prav gotovo zelo možno zaslabo.

Vsaj delno zaustaviti sedanje prehitro spreminjanje Italije zaradi navedene svetovne situacije torej v nobenem primeru ni lahek posel. Toda to dejstvo ne opravičuje voditeljev opozicije, ki vse bolj prelagajo svoje dolžnosti na ramena sindikatov oz. ulične manifestacije svojih nezadovoljnih volilcev.

P. DANILO LISJAK V EVROPI

POMAGAJMO REVNIM OTROKOM!

V našem tedniku smo že pisali o dejstvu, da se je slovenski misijonar p. Danilo Lisjak, ki je že šestnajst let pričevalec Kristusa v črni Afriki, in to vedno v najrevnejšem predelu črne kontinenta, vrnil iz Gome v Kongu, kjer sedaj deluje, domov, da bi zbral najnujnejše stvari za skoraj tisoč sirot, revnih in zapuščenih otrok, za katere skrbi.

Odziv vas, drage bralke in bralci, je bil dober, saj smo že zbrali nekaj denarnih sredstev, ki jih bo misijonar koristno uporabil za svoje sirote. Tudi njegov misijon je namreč pred kratkim prizadelo bruhanje vulkana, ki je skoraj popolnoma uničil vso Gomo. Kot je znano, živi danes v Gomi več kot pol milijona izjemno revnih ljudi, ki so pred vojno pribežali tja tako iz Ruande kot tudi Burundija. V mestu je tudi veliko zapuščenih otrok, sirot brez staršev in vsake oskrbe.

Salezijanski pater Danilo Lisjak zglej skrbni za te najrevnejše otroke, ki jih imenuje kar "moji otroci". Z najmlajšimi vsak večer moli rožni venec in otroci mu zaspijo v naročju, se stiskajo k njemu in čakajo, da jim prebira pravljice. V svojem središču pater Lisjak s soprobratom Vilkom Poljanskem in drugimi zglej skrbni za tisoč otrok. Misijonar Danilo je prišel v Evropo, da bi tu nakupil zares najnujnejše stvari. Odsel je tudi v Belgijo in Nemčijo, kjer je kupil dva velika lonca iz nerjavečega jekla, v katerih bodo odslej kuhali hrano za otroke. Nabavil je prepotrebno mi-zarsko orodje, s katerim bo sobrat Vilko učil mlade fante mi-zarskega poklica.

Skratka: pomagajmo njegovim otrokom! Denar zbiramo pri nas na uredništvu, lahko pa ga položite tudi na račun št. 1095 pri Kmečki banki v Gorici s pripisom Kongo!

INTERVJU / DR. VALENTIN INZKO

SLOVENSKI JEZIK SE OHRANJA IN RAZVIJA OB DUHOVNİKIH IN KULTURNEM DELU

MARKO TAVČAR

Spoštovani dr. Inzko, po mamini strani ste povezani z rodbino šestih uglednih duhovnikov Einspielerjev. Med temi je verjetno najbolj znan Andrej Einspieler, ki ga iz zgodovine poznamo tudi kot soustanovitelja Mohorjeve družbe skupno s Slomškom in prof. Janežičem. Ali je spomin na te prednike usmerjal tudi Vaše življenjske izbire?

V nekem smislu je res tako. Moja mama Marija, rojena Einspieler, ki je bila učiteljica, je nas otroke zelo zgodaj seznanjala z delom in usodo omenjenega Andreja (1813-1888), ki si je s svojim narodno kulturnim delom zaslužil naslov "očeta koroških Slovencev" in ostalih duhovnikov iz njenega rodu. Najraje nam je pripovedovala o svojem stricu Otonu, ki je bil franciskanec na Kostanjevici pri Gorici in profesor v goriškem bogoslovju. Umrj je leta 1901 in je pokopan na Sveti Gori.

Vedno je rada ugotavljala, da tem duhovnikom veliko dolgujemo tudi za oblikovanje slovenske narodne zavesti.

Ko človek bere brošuro o galeriji Gorše, ki ga je SPD Kočna iz Sveč izdala leta 1991, najde podatek, da je bilo leta 1900 v občini Bistrica 1573 slovensko govorečih ljudi in 162 nemško govorečih. Razmerje se je v sto letih obrnilo. Podatek velja za občino, a je primerljiv z vso Koroško. Kateri dejavniki so tako močno negativno vplivali na padec narodne zavesti?

Cisto gotovo sistematično ponemčevanje Slovencev. Pri tem so šole odigrale najbolj usodno vlogo. Šole so sicer bile na papirju dvojezične, v resnici pa so bile do 1945 samo nemške. Torej "manjšinske šole" so bile ponemčevalnice. Te šole, ki smo jih obiskovali slovenski otroci, so služile samo temu namenu, da slovensko mladino ponemčujejo.

Imate kak spomin na ta šolska leta?

Spominjam se težav, ki smo jih imeli, da smo sploh sledili temu, kar je učitelj govoril. Naj povem primer. Vsako jutro smo pred poukom molili in spominjam se neke molitvice, ki je bila v nemškem jeziku in je jaz in moji sošolci sploh nismo razumeli. Otroci smo prav zato to molitev tudi v napačni obliki molili. Tako smo na primer besedilo, ki bi se moralo glasiti: *Gott ist einzig Deine Gabe...* leta in leta izgovarjali *Gott ist ein Zigoimer Gabe*, kot da bi bil Božji dar povezan s cigani. Okolje pa je bilo čisto slovensko in zanimivo je, da so tudi tiste družine, ki so bile že nemško usmerjene, doma posredovale otrokom slovensko materiščino naprej. To je trajalo leta in leta in tako moremo razumeti, da so

Dvorni svetnik dr. Valentin Inzko je eden najvidnejših predstavnikov šolskega, političnega in kulturnega življenja slovenske narodne skupnosti na Koroškem, od letošnjega 23. januarja pa je tudi dobitnik, kot smo že poročali, 23. Tischlerjeve nagrade. Ta pogovor naj bo priložnost, da se spomnimo bogatih in plodnih kulturnih izmenjav, ki smo jih Primorci imeli in jih še imamo z rojaki na Koroškem, ter se zamislimo o razmerah, v katerih živi naša narodna skupnost na Koroškem.

tudi otroci nezavednih staršev slovenščino povsem obvladali.

Za Sveče, vašo vas, je znano, da je bilo to pomembno kulturno središče v Rožu.

Zakaj je tako?

Imeli smo srečo, da so bili pri nas slovensko izjemno narodno zavedni duhovniki. Zelo zelo smo jih spoštovali, ker so pričali globoko vernost in so tudi poudarjali pomen zvestobe materini besedi in so torej ohranjali narodno zavest. Občevalni jezik je bil pri nas tudi pod nacizmom zelo dolgo samo slovenski. Naši ljudje pa so materino besedo ohranjali, tudi ker je bilo kulturno življenje v fari zelo razgibano. Še sedaj deluje v vasi SPD Kočna (poimenovano po gori Kočna). Prireditve, ki so jih prirejali, so bile kulturno res na visokem nivoju, da so tudi nekateri nezavedni farani radi sodelovali. Večkrat sem srečal enega ali drugega, ki se je rad spominjal, kako je igral v igrah *Domen*, *Veriga*, *Deseti brat* itd. Igre niso bile priljubljene le, ker so nam bile v zabavo, ampak so gojile tudi slovensko zavest in pa jezik. In tudi v današnjem času, ko so razmere spet nekoliko zaostrene, lahko rečemo, da za slovenski jezik isto velja, se pravi, da se ohranja in razvija ob duhovnikih in slovenskem kulturnem delu.

Danes (nedelja, 3.2.2002), ko se pogovarjamo, imate v vasi spominsko svečanost za padle med 2. svetovno vojno. Vi sami ste bili mobilizirani in ste obhodili pol Evrope kot nemški vojak. Kakšne spomine imate na drugo svetovno vojno?

Med vojno sem doživel isto usodo kot mnogi moji rojaki. Tudi v vojaški suknji pa me je spremljala in skrbela medvojna usoda koroških Slovencev, ki je neločljivo povezana z izselitvijo koroških slovenskih družin leta 1942 in z obglavljanjem selskih žrtev. To so bili dogodki, ki so nas vse zelo zaznamovali. Najhuje se je zgodilo v Selah. Spominjam se tistih selskih žrtev, 13 jih je bilo, ki so bili na Dunaju zaradi svojega prepričanja 29. aprila 1943 obglavljeni. To obglavljenje je strašno vplivalo na Slovence in to je bil tudi namen tega nacističnega dejanja.

Ste tudi v Svečah imeli padle?

Spomenik poleg cerkve pričča o tem, da je bilo precej žrtev tako med prvo kot med drugo svetovno vojno. Številne slovenske družine v naši fari pa so doživele ne samo pregnanstvo, ampak tudi usodo zapornikov in taboriščnikov. Ta usoda je doletela na primer naše sosede, hiši smo rekli pri Krznarju, kjer je bil dolgo sedež kulturnega društva. Veliko je trpela Krznarjeva družina, pa Bolčarjevi z

Mač, od teh je bilo več članov v koncentracijskih taboriščih, tudi v Dachau, ki je tako postal pravi pojem trpljenja naših ljudi.

Vse to hudo je močno zaznamovalo naše ljudi. Ni čudno, da se je pri marsikom nekaj zlo-milo, kot da ne bi imeli več hrbenice, kar je prišlo do izraza s tem, da niso svojim otrokom več posredovali znanja materiščine. To se je žal zgodilo predvsem v tistih mlačnih družinah, ki so bile tudi socialno odvisne od nemških delodajalcev. Na drugi strani pa je treba omeniti, da so prav ta grozodejstva pri marsikom slovensko zavest okrepila, tako da imamo tudi obraten pojav, da so Slovenci postali še bolj samozavestni in trdni, kljub ustrahovanju. Najbolj vidno se ta zvestoba kaže na področju šolstva, saj mnogi starši skrbijo, da obiskujejo otroci dvojezični pouk in da nato to znanje in zavest nadgrajujejo na slovenski gimnaziji, na dvojezični trgovski akademiji ali na gospodarskih zavodih. Če pogledamo število vpisov, ugotovljamo, da v povprečju ostaja razmerje vpisanih skozi leta približno enako ali celo raste.

Šolstvo v maternem jeziku je gotovo odločilnega pomena za ohranjanje in uveljavljanje narodne skupnosti. Kako je bilo z obnovo slovenskega šolstva po drugi vojni in ali ste bili tudi sami angažirani pri tem?

Razmere po drugi svetovni vojni so bile zelo nejasne in za naše ljudi presenetljive. Tako sem slišal, da so Angleži nekako ponujali Slovincem čisto slovenske šole in da so se tedaj naši narodni voditelji odločili za dvojezično šolstvo. To je možno razumeti zaradi germanizacije, ki se je dogajala skozi desetletja in desetletja nad koroškimi Slovenci. Naši voditelji so se leta 1945 odločili za dvojezično šolstvo, da ne bi odbili tistih, ki bi se bali otroke vpisati v slovensko šolo. Struktura tega dvojezičnega šolstva pa slejkoprej obstaja. Dr. Tischler je stavil vse upe na dvojezično šolstvo, tudi ker je bilo v tistem času pri nas več učiteljev in učiteljic, ki so prihajali kot begunci iz Slovenije in so se tukaj udomačili in svoje prispevali k utrditvi slovenstva med nami. Razmere, ki so takoj po '45. letu vladale med Slovenci na Koroškem, so bile tudi zaradi omejenih situacij v mnogih družinah zelo težavne, širše gledano pa so bile tudi politične razmere med nami zelo napete, saj je dejstvo, da je bil en del Slovencev organiziran pri Osvobodilni fronti, drugi del, mislim npr. na dr. Tischlerja, na dr. Vinka Zwittra in na ta krog, pa je bil sicer odločno na slovenskih narodnih stališčih, a ideološko drugače usmerjen.

Omenili ste dr. Tischlerja. Kako ste se

mu približali in kako je bilo s kulturnim delovanjem v tistih prvih letih po vojni?

Dr. Tischler je bil gotovo izjemen človek z velikim občutkom za življenjske potrebe naše narodne skupnosti. Prvič sem se srečal z njim, ko je po moji vrnitvi iz vojnega ujetništva v Franciji obiskal mojo mamo, da bi od nje kaj zvedel o njenih sorodnikih, že omenjenih duhovnikih Einspielerjih, a mislim, da je bila to bolj pretveza, da je prišel k nam. Znano je namreč, da je dr. Tischler, kjerkoli je slišal, da se je iz vojnega ujetništva vrnil kak študent ali intelektualec, to osebo čimprej obiskal, da bi jo pridobil za ideale in pobude, za katere je bil mnenja, da so v interesu slovenske narodne skupnosti. To srečanje je name napravilo globok vtis. Zato sem se kmalu odločil za dr. Tischlerja in njegovo politiko.

Sicer pa sem tisti čas še študiral. Bil sem zelo srečen, da sem se končno odločil za študij slovenskega jezika in zgodovine na graški univerzi. Pred tem, že med 2. svetovno vojno, sem sicer naredil sprejemni izpit na glasbeni akademiji na Dunaju, kjer bi kot glavni predmet študiral violino in pa klavir, ampak ko sem se po vojni vrnil, ni bilo misliti, da bi kje na Dunaju dobil dobro stanovanje, da bi to vrsto študija mogel nadaljevati. Premislil sem in šel v Gradec na študij slavistike in zgodovine. Obe smeri sta mi bili zelo blizu in se zanj nisem slučajno odločil. Zgodovina me je zelo zanimala, ker sem hotel spoznati silnice, ki so delovale v slovenskem narodu v eno ali drugo smer. Želel sem si pridobiti jasen pogled v to dinamiko. Ta dva predmeta sta bila nato tudi snov mojega šolskega dela, dokler nisem od leta 1963 do 1988 bil najprej strokovni nadzornik za slovensko gimnazijo in druge šole, zadnjih pet let pa vodja manjšinskega oddelka pri Deželnem šolskem svetu za Koroško.

Po vrnitvi domov ste se torej vključili v kulturno delovanje. To je bil čas, ko je tudi zaživel kvintet Slavček, ki je gojil zlasti koroško narodno pesem, in s to skupino ste prišli

tudi na Primorsko. Kako je bilo s tem?

To poglavje spada med moje najlepše spomine. Kvintet Slavček so sestavljali pevci s širšega področja, vadili smo včasih pri meni, večkrat pa tudi v Celovcu. Za tiste čase smo veliko nastopali. Sodelovanje z goriškimi in tržaškimi Slovenci pa sega prav v to obdobje, saj smo takrat eni in drugi iskali stike. To sodelovanje mi je zelo veliko dalo, ker sem ob tem prvokrat začel spoznavati značaj primorskih ljudi. Bil sem tudi med prvimi, ki so takoj leta 1951 navezali stike celovških učiteljskih in učiteljskih v Gorici in Trstu. V Trstu je bil tedaj za ravnatelja g. dr. Anton Kacin, s katerim sem imel dolgo zelo dobre stike, na Goriškem pa sem spoznal duhovnika, prof. Draga Butkoviča, a tudi odlično dušo, znanejšega kulturnega delavca Marksa Komaca in duhovnika ter skladatelja g. Mirka Fileja, ki je večkrat prihajal na Koroško, zlati v našo farno, na Mače. Z njim in drugimi prijatelji smo včasih pri Kosmu, to je znana slovenska družina na Mačah, tudi kegljali. Te stike smo seveda nato gojili tudi v naslednjih letih. Zlasti pa so se okrepili, ko je med nami živel kipar, prof. France Gorše, ki so ga tudi Primorci, kakor rojaki s celega sveta, poznali in pogosto obiskovali. Ti obiski pa so rojevali srečanja in še bolj poglobljene stike.

Osebo sem Vas prvič srečal prav pri Gorsetu, ko ste nas goriške mohorjane sprejeli ob srečanju treh Mohorjevih sestrskih družb sredi osemdesetih let. Prav Celovski Mohorjevi družbi in delu pri osrednji kulturni celovski organizaciji ste posvetili veliko truda.

Ko sem prišel v krog Tischlerjevih sodelavcev, smo začeli obnavljati strukturo, ki so bile uničene pod nacizmom. Zavedali smo se potrebe, da se izoblikuje organizem, ki bo povezoval politična, družbena in kulturna stremeljenja naših ljudi. S to mislijo je nastal Narodni svet koroških Slovencev. Pa se je pokazalo, da je potrebno omisliti si zvezo, ki bi skrbneje spremljala kulturno snovanje med na-

mi in s prof. Vinkom Zwittrrom ter z g. Zaletelom smo na noge postavili Katoliško prosveto. V vrstah vodstva Mohorjeve družbe sem se znašel konec petdesetih let in deloval kot odbornik od leta 1958 do 1992. Rad se spominjam, kako sem z veseljem hodil na vlak ob ponedeljkih in četrkih, ko sem vedel, da bom na njem našel g. dekana, dr. Janka Hornboeckea, dolgoletnega ravnatelja celovške Mohorjeve, ki je bil za župnika v sosednjih Podgorjah. Ta je dvakrat tedensko hodil v pisarno Mohorjeve, midva pa sva se v vlaku pogovarjala predvsem o novicah in novih pobudah med nami.

Če se ne motim, ste se nekaj časa ukvarjali tudi s časnikarstvom?

Res je. Ko je bil ustanovljen Naš tednik, sem bil najprej imenovan za odgovornega urednika in kasneje, ko sem prevzel dolžnosti predsednika NSKS, med leti 1960 in 1968, pa sem bil glavni urednik tega našega glasila. To je bila zame dragocena izkušnja, ker sem dejansko živel narodno politiko v pisarni in na terenu. To so bila leta, ko sem se skupaj s sodelavci zavzemal za oblikovanje narodnostnega programa koroških Slovencev. To so bila leta, ko smo skušali utrjevati našo prisotnost v izvoljenih organizacijah.

Na vsak način, ko se danes oziram nazaj, menim, da spada med glavne politične napake po letu 1945, da nismo pri deželnozborskih volitvah 1949 nastopili s samostojno slovensko listo. V kolikor številni bivši pripadniki nacističnih organizacij niso imeli volilne pravice, je bila visoka možnost, da bi dosegli enega ali tudi dva mandata v deželnem zboru, podobno kot za časa 1. avstrijske republike. To napako še plačujemo. Koroški Slovenci, predvsem Enotna lista, zahtevamo poseben mandat v deželnem zboru, ker smo mnenja, da spadamo vanj. Do danes tega mesta nismo dosegli in vprašanje je, kako bo v prihodnje.

Vedno vam je bilo pri srcu življenje Cerkve, zlasti ste veliko delali v okviru nemško-slovenskega koordinacijskega odbora krške škofije. V tem organizmu ste bili sopredsednik skupaj z dr. Ernstom Waldstei-nom. Kakšne spomine imate na tisti čas?

Vse se je začelo s sinodo krške škofije leta 1970 in na ta čas imam najlepše spomine, in sicer zaradi tega, ker je prenehala nestrpnost, ki nas je prizadela tudi znotraj Cerkve. S sinodo smo s težkim in sistematičnim delom uveljavili načelo sožitja med narodoma. Nam je namreč šlo in gre za preživetje, kar je v vzdušju čistega sovraštva zelo težko. Dejansko je v sedemdesetih letih prišlo do premika v Cerkvi, ko smo prvokrat občutili možnost resničnega sožitja med nemško in slovensko govorečimi.

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU AZLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

4. POSTNA NEDELJA (10.3.)

"Človek vidi, kar je pred očmi, Gospod pa vidi v srce." (1 Sam 16, 7)

"Tvoja palica in tvoja gorjača sta mi v tolažbo." (Ps 23, 4)

"Ne sodelujte pri jalovih delih teme." (Ef 5, 11)

"Za sodbo sem prišel na ta svet, da bi videli tisti, ki ne vidijo, in oslepeli tisti, ki vidijo." (Jn 9, 39)

Klasičen primer sodbe proti Jezusu je proces, opisan v 18. poglavju Janezovega evangelija. O tem smo že premišljevali pred časom. Na to nas je opozoril R. Bultmann. Ta evangeličanski teolog je dognal, da je ves 4. evangelij zgrajen kot proces, sodba, najprej z duhovne strani, s strani Judov, proti Jezusu, nato z obsojdo Pilata, Rimljana, pohana, ki predstavlja civilno stran. Vsekakor nosi duhovna stran skoraj izključno vso odgovornost za Jezusovo smrt.

Tudi srečanje Jezusa in Samaritanke je torej v obliki sodbe (Jn 4, 5-42). Današnji odlomek evangelija (Jn 9, 1-41) pa sklence sam Jezus, ko izrecno pravi: "Za sodbo sem prišel na ta svet, da bi videli tisti, ki ne vidijo, in oslepeli tisti, ki vidijo", nakar si privoščila farizeje, ki ga samozavestno sprašujejo: "Smo morda tudi mi slepi?", s trditvijo: "Če bi bili slepi, bi ne imeli greha. Ker pa pravite: 'Vidimo, vaš greh ostane' (Jn 9, 39-41).

Evangelist Janez nam prikaže ves dogodek ozdravljenja sleporojnega naravnost dramatično. Toda že ob zaključku osmega poglavja piše o slepem sovraštvu Judov do Jezusa, ko izjavi, da je, živi, še preden je bil Abraham. Zaradi tega ga hočejo kamnati. Jezus se jim skriva in tako ubeži predčasni smrti (Jn 8, 58-59). Njegovo smrt pa hočejo samo zato, ker govori resnico; kar je nekaj nepojmljivega, da se mora Bog skriti nadutemu človeku, ki se je zaljubil v laž in varanje; človeku, ki hoče greh samo zato, da se izogne Bogu. Pri tem pa zasvoča resnico, se potuhne, ne mara, celo mrzi luč, ki bo odkrila vse grehe, ki jih človek skuša prikriti (Jn 3, 19). Domišlja si, da bo tako svoboden, dokler se lahko skriva, tako se mu zdi pokorščina veri kot nekako suženjstvo. Toda suženjstvo je diktatura laži, izpod katere rešuje ljudi samo Jezus (UW, NT 1971, 345). V luči tega uvoda preglejmo zdaj dogodke ob ozdravljenju sleporojnega: Jezus gre mimo, zagleda tega človeka, ki se mu zasmili. Učencem pa ne, ker se zdijo samim sebi pravičniki, vzvišeni nad tragedijo slepca, zato vprašajo: "Učitelj, kdo je grešil, on ali njegovi starši, da se je rodil slep?" (Jn 9, 1-2). To razodeva ozko mišljenje zdravega človeka, ki misli, da je pravičen in pošten. Oddalji se od drugih, ki po njegovem niso taki poštenjaki, kakor je on: "Bog, zahvaljujem se ti, da nisem kakor drugi ljudje: grabežljivci, krivičniki, prešuštniki ali tudi kakor ta cestninar" (Lk 18, 11). Tako mišljenje je živo tudi danes in bo nemoteno sodilo o drugih do konca sveta. Ne more namreč iz sebe, in sicer v ljubezen do nesrečnega slepca. Tudi apostoli zapadejo torej takemu mišljenju. Kaj pa jaz? Saj nisem nič boljši od drugih. Jezus pa obide greh; spodnese ga, zato ker ga zanima samo usmiljenje in zavzetost za pomoč potrebnega človeka. Ljudem pomaga do veljave, najprej torej obvaruje dobro ime trpečemu človeku in njegovim preprostim staršem. Odstranjevanje začne temo src in duš. Prezračni notranost, tako da ozdravljeni izpove vso svojo hvaležnost za dar življenja in zdravih oči.

Jezus govori, da mora ljudi reševati in ne soditi. Delati mora, kakor mu je naročil Oče. Zato najprej veli slepcu, naj si gre umiti z oči blato in slino. Tudi nam ukaže, naj najprej odstranimo "bruno" iz svojega očesa in potem bomo različno videli odstranili iver iz očesa svojega brata (Mt 7, 5). Tako bo svetilka telesa, oko, čisto; svetlo bo tudi vse telo (Mt 6, 22).

Ozdravljeni sleporojeni se mora soočiti z ljudmi, ki bi radi bolezensko radovedni zvedeli, kaj se mu je pravzaprav zgodilo. Tem in tudi farizejem odgovarja in razlaga otroško preprosto, kar pa nekatere izmed njih zelo vznemljuje, tako da se celo pohujšajo nad očitnim Božjim delom. Ozdravljeni Judje ustrahujejo njegove starše in vsakogar, ki bi priznal Jezusa za Mesijo, in sicer tako, da bi ga izobčili iz shodnice (Jn 9, 22). Moža zopet zaslišujejo, češ da je Jezus grešnik. On pa odgovarja: "Če je grešnik, ne vem. Eno pa vem, da sem bil slep in da zdaj vidim" (Jn 9, 25). Ne razume pa njihove ihte, ki se znaša nad njim: "Kaj ti je storil? Kako ti je odprl oči?" Odgovoril jim je: "Povedal sem vam že, pa niste poslušali. Čemu hočete znova slišati? Bi mar tudi vi radi postali njegovi učenci?" (Jn 9, 26-27). Saj se ne more načuditi njihovi slepoti, ki vrta vanj, ki mu je vendar jasno, da je Jezus od Boga, ker mu je odprl oči (Jn 9, 30-31). Sami pa razodevajo vso svojo nemoč in zmedo, ko v jezi odgovarjajo: "Ves si rojen v grehah, pa nas boš učil?" - Nakar ga enostavno vržejo ven (v. 34).

Jezus je zvedel za vse, kar se je zgodilo ozdravljenju in njegovim staršem. Poiskal ga je in našel ter dopolnil njegovo vero v Sina človekovega. Razodel se mu je kot prijatelj, ki se spusti z njim v zaupen pogovor (v. 37). Toda zadnje besede pri sodbi ima Jezus, ne človek. Ta sodba pa se ne glasi samo kot pravičnost, pač pa tudi in predvsem kot usmiljenje. Saj Bog vidi v srce (1 Sam 16, 7). Ostaja pa skrit vsemu praznemu iskanju. Dosegljiv je le veri, ki vidi v znamenju, v čudežu, svojo potrditve. Vernemu človeku je vse svetlo, četudi ga okrog in okrog obdaja tema nevere, saj je Jezus prava luč (Jn 8, 12; 9, 5; 12, 46), zato slepi spregledujejo, a okrog nevernih nastane globoka, dokončna luč (UW, 347-348). Potrkajmo tudi na Marijino srce, da nam pomaga do luči vere v vsem. Pa drugih ne pozabimo, da se bodo prebudili iz spanja, da bodo vstali od mrtvih. Kristus naj jih razsvetli (Ef 5-14).

Postni čas nas mora zato utrditi za Kristusom, ki nas vodi kakor dobri pastir s svojo palico, obenem pa nas brani pred zvermi s svojo gorjačo. Naj prideta do izraza tudi v nas dobrotta in milina (Ps 23) našega Gospoda.

PROSEK / PREDAVANJE DR. MATJAŽA MAKSIMILIJANA

VERODOSTOJNOST EVANGELIJEV

MATJAŽ RUSTJA

V sklopu mesečnih predavanj *Sveto pismo, mit ali resnica* je bil gost februarkega srečanja v župnijski dvorani na Prosoku dr. Matjaž Maksimilijan, docent na ljubljanski univerzi. Tema večera, katero je dr. Maksimilijan odlično razčlenil z mladostniško energijo, jasno besedo in privlačnim pripovedovanjem, je slonela na vprašanje verodostojnosti evangelijev.

Dr. Maksimilijan je postavil izhodiščno točko predavanja v dejstvo, da so bili pisci evangelijev v nekem trenutku, ki je bil lahko bolj ali manj oddaljen od Jezusove smrti, tako vzhičeni nad sporočilom Jezusovega nauka, da so začeli o tem pričati in tako oznanjati besedo življenja. To spoznanje, da bi bilo naša veselje dopolnjeno, je rojstni kraj evangelijev.

Skozi stoletja je judovski narod pričakoval božjega poslanca, ki bi se naselil med njimi in jim pokazal pot rešenja. Verska in politična gibanja so postala v Jezusovem času tako vihrava, da je obdobje Jezusovega življenja še posebno narekovalo nekaj prelomnega. Tudi časi zati-

ranja s strani rimske oblasti in njenih vazalov, med katerimi velja omeniti kralja Heroda, je narekovalo in netilo veliko pričakovanih, na katere so že v preteklosti opominjali preroki. Želja in hrepenenje po novem življenju sta doživela vzpon v dveh gibanjih. Farizejsko prenovitveno gibanje je prevzemalo predvsem višje sloje judovske družbe in je tudi samo delovalo med politiko in vero. Drugo gibanje, ki je za nas temeljnega pomena, je nastajalo v krogu Janeza Krstnika, potem pa polno zaživevalo z nastopom Jezusa Kristusa.

Jezusa so vsi spremljali z velikim zanimanjem. Ker pa je bilo zapisovanje redka in draga umetnost, je postal spomin pri marni posrednik nauka. Tudi dogodki (čudeži, obujanje mrtvih, ozdravitve hromih...), ki so globoko presunili učence in pričujoče, so zaradi enkratnosti bistveno pripomogli k ohranjanju spomina in širjenju nauka. Dr. Maksimilijan je navedel tudi precej zanesljiv podatek, da so prvi, sicer fragmentarni zapisi nastajali že v zgodnjih letih po Jezusovi smrti.

Križanje na Kalvariji je prestrašilo učence, ki so se razbe-

žali kot strahopetci. Tragiko prve reakcije na dopolnitev Jezusovega poslanstva, pa je radikalno spremenil binokostni dan. Jezusovi učenci so začeli zelo jasno oznanjati njegovo smrt in vstajenje v zavesti, da so se uredničili božje obljube, na katerih nam je dano odrešenje. Smrt prvega mučenca sv. Štefana pa je pahnila kristjane v težke čase preganjanja. Dolgo obdobje zatiranja je odločneje narekovalo potrebo po zbiranju naukov in dogodkov iz Jezusovega časa, kateri bi služili za podlago oznanjevalcem. Prvi zapisi evangelija so torej zanesljivo nastali v drugi polovici prvega stoletja.

Dr. Maksimilijan je nato razčlenil delo in način zapisovanja štirih evangelistov, ki nazorno prikazujejo, vsak s svojega zornega kota, čas in nastanek evangelijev, predvsem pa razvoj dojemanja vere.

Najbolj razumljiv je danes za nas evangelist Luka, ki je bil po izvoru pogan, izobražen Grk. Bil je spremljevalec apostola Pavla na misijonskih potovanjih po Bližnjem vzhodu. Luka je začel z zbiranjem tistega, kar je bilo že zapisano, tako da je med štirimi evangelisti najbolj siste-

matično podal Jezusovo zgodbo. Pisanje je podkrepil z obilico zgodovinskih podatkov, da lahko danes z neverjetno zanesljivostjo določimo nasledje dogodkov.

Najstarejšo pripoved o Jezusu pa najdemo v Markovem evangeliju. Marko je bil spremljevalec apostola Petra in je verjetno imel dostop do najstarejših zapisov in spominov. Z veliko natančnostjo in verodostojnostjo nam Marko poroča o prvem oblikovanju vere, tako da je njegov evangelij kot album slik, ob katerem mora vsak zase iskati odgovore. Markov zapis se konča na zelo odprto način, ker je slednji le začetek vere.

Medtem ko Marko opisuje zgodbo učencev zelo obremenilno in dramatično, posebno zaradi tega, ker niso še popolnoma verjeli v resnično Jezusovo poslanstvo, je temeljit korak v odkrito izpoved vere storil evangelist Matej nekje v 80. letu po Jezusovem rojstvu. Po popolnem uničenju judovstva in krščanstva, ki je bilo v rimskem cesarstvu najhujše v letih 64 in 65, je namreč zaživela nova cerkvena hierarhija. V Matejevem času je že trdno delovala. Šele takrat so bili časi zreli za popolno razumevanje Jezusovega nauka.

ANGELA ŽEROVNİK V ŠTANDREŽU

VREDNOTE IN SMISEL

MARTIN MARUSSI

V ponedeljek, 25. februarja, je bilo v mali župnijski dvorani v Štandrežu srečanje za starše otrok, ki obiskujejo domači vrt, osnovno šolo in župnijski verouk. Na vabilo župnika je za starše spregovorila prof. Angela Žerovnik. Njeno poznavanje psihologije otroka in še posebno problemov otroka z učnimi težavami jo uvršča med osebe, ki so zelo specializirane na pedagoškem področju. Odmevni so tudi njeni članki v prilogi tednika *Družina*. Med mnogimi deli je izdala tudi knjižico *z naslovom Vzgoja k vrednotam*, ki je že pošla, vendar pripravljamo nov, dopolnjen izvod.

Precejšnje število staršev je

s pozornostjo prisluhnilo njemu predavanju, ki je temeljilo prav na omenjeni knjižici. V pluralni družbi, ki jo označuje današnji čas, kjer je človeku dano na izbiro veliko število možnosti, je govor o vrednotah še kako potreben. Vrednote so tisti ideali, tiste vrline, ki dajejo smisel življenju. Kako važno je torej, da izbiramo pravilne vrednote, ki pomagajo človeku, da se uresniči kot oseba! V tem smislu je vloga staršev, ki vzgajajo bodoče rodove, nenadomestljiva. Predavateljica je najprej zelo jasno predstavila posamezne vrednote in jih nato razložila. Ena izmed možnih deležev vrednot je v tri velike skupine, in sicer hedonske, socialne in moralne. Od najbolj splošnih

hedonskih vrednot, kot so npr. veselje, dobro počutje, zabava, uživanje, se lesvica povzpne navzgor k socialnim vrednotam: solidarnost, enakopravnost, pomoč, druženje itd. Na najvišjem delu lestvice so moralne vrednote, kot so pravičnost, mir, resničnost in druge. Med te spada dimenzija duhovnih vrednot, kot so vera, zaupanje, odgovornost. Vse te vrednote morajo dozoreti v človeku kot celostna harmonija. Kraljica vseh vrednot pa je ljubezen, ki jo npr. opisuje sv. Pavel v prvem pismu Korinčanom. Ljubezen, ki se ne boji žrtvovanja, darovanja, skrataka ljubezen, ki ni sebična.

Danes nas s tv zaslonov bombardirajo zlasti prve, hedonistične vrednote. Ameriški *behaviorizem* kot vplivna in vodilna miselnost današnjega časa posega po našem načinu življenja; pomembno je le, da se počutimo dobro, da živimo v

izobilju in se ne preobremenjujemo z moralnimi načeli. V vsakem otroku oz. človeku je nekaj dobrega. Delati moramo na tem, da njegove dobre sposobnosti razvijamo in krepimo. Vodilna ni večera je bila predvsem misel, da moramo jemati vsakega otroka resno za to, kar je. Otrok dobre ve, ali ga res poslušamo in ne le da mu dovolimo govoriti, ali se res pogovarjamo z njim, in ne le, da tjavdan odgovarjamo, in končno, ali ga zares ljubimo ali pa ga samo pod prisilo nujnosti sprejemamo.

Po predavanju je sledila diskusija, ki so jo sprožili starši. Dotaknili so se vprašanj vloge matere in očeta, pomena prvih treh let življenja, televizije, pomena kazni, pedofilije itd. S strokovnimi odgovori je prof. Žerovnikova znala pojasniti vse probleme prisotnih.

OB 50-LETNICE VERSKEGA TEDNIKA

DRUŽINA, ZANESLJIVO
OGLEDALO ČASA
IN PODOBA DRUŽBE (5)

FRANCI PETRIČ

Če gledamo na preteklost, ugotavljamo, da "komunizmu sicer ni uspelo človeka spremeniti in ga prikrojiti svojim totalitarnim normam in zahtevam. Uspelo pa mu je toliko razčlovečiti človeka, da se sedaj težje samostojno in odgovorno odloča in zastopa mnenje. Pokomunistični človek nima občutka za odločitve in nima vrednotne orientacije, saj je bil iztrgan iz zgodovine in konteksta, ki bi mu dajal občutek dejanskih odločitev in odgovorno sprejemanje posledic le-teh. Tako se pri vseh generacijah čuti dolocena življenjska praznina in kri-

za identitete" (Stane Gerjolj). Vse sociološke raziskave potrjujejo, da je Slovenija moralno in versko gledano najbolj liberalno usmerjena med vzhodnimi državami. Religioznost je še vedno v upadnju in v tem se bolj približujemo Zahodu kot pa Vzhodu. Nekaterim se še vedno toži po komunizmu in tam vidijo čas, ko so bili najbolj srečni. Zaradi take nostalgije to ni lahek čas za Cerkev, ugotavlja ob raziskavi *Autbruch* dr. Vinko Potočnik. In to čuti Cerkev na vsakem koraku, saj stranke kontinuitete izkoriščajo vsako odprto vprašanje za problematiziranje njene vloge in mesta na Slovenskem. Zato je to čas izred-

nega stanja, ki ne koristi ne družbi ne Cerkvi. Pri tem slovenska medijska scena še zdaleč ni nepristranska in glas Cerkve se še vedno nepristransko in brez prikrojanja sliši le po cerkvenih medijih. Verski tisk je polklican, da prispeva svoj delež k umiritvi tega bojnegga stanja pri nas. Vse to sodi že med naloge, izzive in perspektive za prihodnost Družine in tudi vsega drugega verskega tiska na Slovenskem.

Če smo v preteklosti lahko obdelovali zgolj vsak svoj vrtiček, nas danes zunanje okoliščine (padanje bralne kulture, upad naklad in nezanimanje vse večjega dela javnosti za resne teme, ki jih obravnava verski tisk) silijo v povezovanje in sodelovanje. V četrti številki *Družine* dr. Alojz Rebutla zastavlja vsem, ki delamo na področju tiskane besede, pomembno vprašanje o kakovosti katoliškega tiska. Rebutla se sprašuje, "ali se katoliški založniki kdaj

srečajo, da bi se pogovorili o svoji izdajateljski politiki, saj ima človek vtis nekega razpršenega voluntarizma brez pravih programskih vizij". O tej povezanosti govori tudi dr. Janez Gril ob dolgoletni izkušnji voditelja Medškofijske komisije za verski tisk: "vsi, uredniki in časnikarji, duhovniki in bralci, stojimo pred velikim izzivom sodelovanja in povezovanja moči. Drugi brez drugih smo nemočni, skupaj lahko spremenimo svet". Pri tem je tudi zelo pomembno, kakšna je naša govorica in kako nago-varjamo slovenskega bralca. Res je, kot pravi Rebutla, da na sodni dan noben Slovenec ne bo mogel reči, da ne pozna Kristusa, ker je krščanska beseda po zaslugi katoliškega tiska navzoča v narodu. Toda, ali smo res storili vse za kakovosten in prepričljiv nagovor tega slovenskega človeka na pragu tretjega tisočletja?

DALJE

GORICA / SREČANJE NADŠKOFA DE ANTONIJA S ŠTEVILNIMI MLADIMI

DUHOVNOST V SODOBNEM SVETU

ANDREJ ČERNIC

Kaj je duhovnost? Čemu verovati? Kako približati vero mladim? Vprašanja, s katerimi se pogosto srečujemo, a jim nismo kos. Večkrat je v takih trenutkih potrebna "zunanja" pomoč. Mladinska pastorala štandreeške dekanije je v ta namen sklenila povabiti goriškega nadškofa msgr. Dina De Antonija na srečanje z naslovom *Mladi smo: kam?* Dvorano ob cerkvi Sv. Ivana v Gorici je v petek, 22. februarja, napolnilo 70 do 80 fantov in deklet iz štandreeške dekanije. Srečanje s škofom sicer ni bilo prvo izmed pobud mladinske pastorale. V novembru je v cerkvi sv. Ivana potekala *lectio divina*, v decembru je bilo v Sovodnjah na vrsti spokorno bogoslužje, v januarju pa srečanje s športnikom in gornikom Davom Karničarjem.

Uvodno besedo je podal štandreeški župnik gospod Karlo Bolčina. Na kratko je predstavil duhovnost sv. Ivana. Večer je potekal v obliki pogovora med mladimi in škofom. Msgr. De Antoni je namreč odgovarjal na vprašanja, ki so mu jih zastavljali prisotni.

V spročenem in domačem vzdušju komaj prenovljene dvorane je nadškof De Antoni prisluhnil mladim in jim predstavil svoje gledanje na težave, s katerimi se srečuje vsa mladina. V odgovorih msgr. De Antoni je bilo zaslutiti hkrati izkušnost in mladostno zagnanost, s katero se je približal razmeroma mladi publiki. Postavljenih vprašanj se je lotil strokovno in poglobljeno in z jasnimi besedami podal bistvo. Prvo vprašanje je zadevalo duhovnost. Goriški nadškof je dejal, da človek živi duhovno, ko ne glede na veselje in žalost, na hrepenenja in razočaranja, na zmage in poraze, gleda širše. Njegove želje presega stvari, ki jih lahko vidi, sliši in se jih dotika. Doživetja duhovnosti lahko potekajo v naravi (Davo Karničar in ekstremno smučanje), v zvesti in brezpogojni ljubezni (mož-žena), v ljubezni, ki privede do mučeništva, a tudi v izkušnji trpljenja (rally-voznik Fogar, ki je že več let priklenjen na invalidski voziček) in končno razmišljanje o obstoju oziroma neobstoju Boga (zaporniki iz nacifašističnih koncentracijskih taborišč).

Pretežno mlado občinstvo je nadalje zanimalo, zakaj mladi ne verujejo in zakaj bi moral posameznik verovati. Msgr. De Antoni je najprej pojasnil, da ni res, da mladi ne verujejo, ampak si to samo mislijo oziroma se o tem prepričujejo. Vsekakor pa po škofovih besedah do takega stanja, kjer je Bog pogosto nekaj odvečnega, prihaja zato, ker je človek prepričan, da je resnično samo to, kar je očitno, kar je stvarno in konkretno. Kar ni mogoče izmeriti in kategorizirati, za današnjega človeka ne obstaja. Vere v Boga pa ne moremo primerjati z matematiko in kemijo. Vera potemtakem ni nekaj obveznega, ampak le ponudba, ki jo posameznik lahko sprejme ali zavrne. Vera ni statična, je živa in zajema

FOTO BUMBACA

celostno osebo. Vera postavlja človeku kopico vprašanj, na katera težko najde odgovor, le-ta pa mu hkrati odpirajo nova obzorja. Čim bolj se človek pogloblja v dvome o pravi resnici in o obstoju, tembolj se zaveda, da je edini možni odgovor na vse to le Bog.

"Kaksne koristi prinaša vera posamezniku?" se je glasilo vprašanje, na katero je msgr. De Antoni odgovoril zelo preprosto: "Verujem, ker želim biti svoboden. Svoboda se pravzaprav začneja z iskanjem Boga. Ko razmišljam, čemu živim, se približujem bližnjemu." Vera pomaga pri iskanju, odgovarja na številna vprašanja o bistvu življenja in smrti, o samem sebi in svetu okoli nas, o pravičnosti, sreči in veselju. Mnogi se sprašujejo, na katere oporne točke lahko računa človek na svoji poti do vere. Nadškof je tudi na to vprašanje ponudil preprost odgovor, na katerega večina pogosto ne pomisli. Vera je po njegovih besedah pripadnost in življenje v skupnosti. Ta skupnost je Cerkev.

Ob sklepu zanimivega srečanja je na dan prišlo še zadnje, bolj splošno, a hkrati težko, vprašanje, kaj je vera v svojem bistvu. Msgr. De Antoni je najprej predpostavil, da verovanje ni skupek naukov, niti prepričevanje o veljavnosti določenih idej. Vera pomeni zaupati in zanesti se na Boga, je seme živ-

ljenja, ki je skrito v vsakem posamezniku. Iz tega semena vzniklje najprej posameznikov osebni svet, ki nekaj doprinese tudi v veliki, globalni svet.

Pester program večera je predvideval tudi pričevanja iz oddaljenih krajev preko telefonske zveze. Najprej so se mladi Goričani povezali z Beit Sahorjem, pastirskim naseljem v predmestju Betlehema. Mlad poročen fant, sin melkitskega župnika, je mladim iz štandreeške dekanije poročal o težkem položaju na Bližnjem vzhodu zaradi znanih medetničnih sovražtev. Poudaril pa je, da mu je vera v veliko uteho in kot oporna točka pomaga, da ne izgubi upanja. Druga telefonska zveza je prisotne poslušalce "popeljala" čez veliko lužo. Iz Kanade se je namreč oglašala Elena Dell' Osbel, odgovorna na italijanskem uradu SDM-ja v Torontu. Najprej je spregovorila o težki situaciji, v kateri se je znašla

celotna Severna Amerika po 11. septembru. Kljub splošnemu strahu, ki vlada predvsem v zvezi z letalskimi leti, je ga. Dell' Osbel z veseljem ugotovila, da je predvidena prisotnost mladih na SDM v Torontu kljub vsemu množična.

Za sklepno oceno večera smo vprašali patra Mirka Pellicona, ki je odgovoren za mladinsko pastoralo štandreeške dekanije. Dejal je, da se je pustil presenetiti od udeležbe mladih, in dodal: "Če ocenim vzdušje večera, lahko povem, da je bilo lepo in tudi pestro, posebno zaradi telefonske povezave iz Betlehema. Težje je pa prodreti v srca mladih in razumeti, kaj jih je nagovorilo, čeprav sem osebno slišal veliko pozitivnih odmevov. Prisotni so pozorno spremljali nadškofove besede, trdno upam, da so jim bile tudi v izziv za osebno razmišljanje in poglobljanje, v časih, ko to ni samo po sebi umevno. Zdi pa se mi, da se je nadškof vsekakor izkazal kot zelo komunikativen in pristen sogovornik mladim." Taka srečanja želijo po besedah patra iz svetovanske župnije ponuditi mladim celostno podobo krščanskega sporočila. Zahvalne besede je p. Pellicon na koncu namenil fantom in dekletom, ki sestavljajo mladinsko skupino goriške duhovnije, saj so izvrstno prispevali k pripravi mladinskega srečanja z nadškofom. Iskrena hvala tudi našemu nadškofu, ki se je odzval vabilu na srečanje mladih.

OBVESTILO

KOPRSKI škof dr. Jurij Bizjak bo 8. t.m. maševal pri sv. Ivanu v Gorici ob 18. uri.

KLUB KRŠČANSKIH izobrazencev iz Koprabi na postno predavanje mag. Boža Rustje: *Koliko naj verjamem medijem?* Ponedeljek, 11. t.m., ob 19. uri pri Sv. Marku v Kopru.

POSTNOGOVORI po Radiu Trst A so na sporedu **vsak torek in petek ob 18.45**; posvečeni so zakonski in družinski problematiki. Govore ima p. Jože Pucelj, z njim se razgovarja Marko Tavčar.

SVETNIK TEDNA

3. MAREC

SILVESTER ČUK

KUNIGUNDA, CESARICA

Zakonca, ki se iskreno in zvesto ljubita, postaneta eno srce in ena duša. Čudovit zgled takšne zveze sta današnja svetnica Kunigunda in njen svetniški mož Henrik, bavarski vojvoda in nato nemški cesar. Na vratih v stolnici mesta Bamberg, ki je vzcvetelo po njuni zaslugi, sta najlepše upodobljena. Cesar nosi znamenja svojega vladarskega dostojanstva: krono in žezlo, njegov resni obraz izžareva mir in moč. Zraven cesarja stoji cesarica Kunigunda: njen obraz je skoraj dekliški, v desnici drži model cerkve, simbol njene dejavnosti - ustanavljanja cerkva - z levico pa v zgovorni kretnji kaže na svojega moža. Umetnik, ki je to podobo ustvaril skoraj sto let po njuni smrti, je najbolje zadel resnico: Kunigunde si ne moremo misliti brez Henrika in Henrika ne brez Kunigunde.

Kunigunda se je rodila okoli leta 980 v luksemburški grofovski družini, kjer je bilo veliko otrok. Starši so jo dali v samostansko šolo. Okoli leta 1000 se je poročila z bavarskim vojvodom Henrikom, ki je leta 1002 postal nemški kralj, Kunigunda pa kot njegova žena nemška kraljica. 14. februarja 1014 pa ju je papež Benedikt VIII. kronal za cesarja in cesarico. Izobražena Kunigunda je modra svetovalka svojemu možu pri vladarskih poslih pa tudi skrbna spremljevalka in vodnica na poti k svetosti. Z vsem srcem je podpirala njegova prizadevanja v korist Cerkve: ustanavljanje samostanov, graditev cerkva, podpora duhovnikom. Njun zakon je bil brez otrok, zato je Henrik pri ustanovitvi bamberske škofije postavil Kristusa za svojega edinega dediča.

Kraljica in cesarica Kunigunda je na svojega moža vplivala tudi tako, da je vladal socialno čim bolj pravično. Sama je poznala, v kako težkih razmerah živijo mnogi, saj je večkrat zahajala v bolnišnice in sirotišnice. V cerkvene zadeve se je vtikala toliko, da je zahtevala, da so za škofove in opate nastavljali samo vredne ljudi. Na njeno pobudo so zgradili stolnico v Bambergu in več drugih cerkva v mestu. Na dvoru je imela tudi sovražnike. Legenda pripoveduje, da so jo očrnil pri cesarju, da mu ni zvesta. Kunigunda je obrekovanja ovrгла z "božjo sodbo": bosa je šla po razbeljenih lemezih in se ni opekla. Ko je cesar Henrik leta 1024 umrl, je Kunigunda sama vladala do izvolitve novega cesarja, nato pa šla v benediktinski samostan Kaufungen, ki ga je bila ustanovila. Na obletnico moževe smrti je med mašo na dan posvetitve nove samostanske cerkve odložila cesarska oblačila in iz škofovih rok sprejela spokorno obleko, tančico in prstan. Vključila se je v samostansko življenje kot preprosta redovnica in preživela v samostanski družini petnajst let. Ko je zbolela na smrt, so od vsepovsod prihajali v samostan, da bi preprosto nuno pokopali z vsemi častmi, kot se spodobi za nekdanjo cesarico. Ona pa je prosila: "Pokopljite me v redovni, ne v cesarski obleki, zakaj v obleki, ki jo nosim, sem zvezana z nebeškim ženinom." Izrazila je še željo, naj jo pokopljejo v Bambergu "zraven ljubelega brata in gospoda", kakor je imenovala svojega pokojnega moža, cesarja Henrika. Umrla je 3. marca leta 1033 (ali 1039). Počiva ob možu v bamberski stolnici, kjer jima je umetnik Tillmann Riemenschneider v letih 1499 do 1513 ustvaril veličasten nagrobni spomenik. Papež Inocenc III. ju je leta 1200 razglasil za svetnika.

Svetnica je znana tudi na Slovenskem. V mariborski škofiji nosijo po njej ime tri župnije: Sveta Kunigunda v konjiški dekaniji, Gornja Sveta Kungota v mariborski ter Spodnja Sveta Kungota v jareninski dekaniji.

SODOBNO IN TEHTNO O BOGU

ANTROPOLOŠKA IN TEOLOŠKA IZHODIŠČA KRŠČANSKE VERE IN DUHOVNOSTI (21)

ZVONE ŠTRUBELJ

Kaj ni možno, da bi se papeška služba malo bolj otresla monarhičnega stila, ki je skrbno in trdno zavito v hierarhični aparat Cerkve? Je še potrebno, da je danes papež tudi šef države? Nismo s tem še predalec od Jezusovih besed apostolom: "Vi pa ne tako, ampak, kdor hoče biti velik med vami, naj bo vsem strežnik..." Piramidalni sistem, čeprav ga množice vernikov še tolerirajo in prav tako mediji, bo (ali naj bi) zamenjal bolj občestveni model cerkvene ureditve.

Končno lahko sanjamo tudi o ukinitvi moškega monopola pri zakramentu posvečenja. Ali dosedanja praksa ni le cerkvena, torej ne božje-pravna ure-

ditev? In kot taka del kulturno-civilizacijskega procesa? Dogmatično teološko gledano ni nič, kar bi izključevalo možnost posvečenja žensk, saj je vsakdo že pri krstu, tako fantek kot deklica, deležen osnovnega duhovništva, ki je temelj za "nadgradnjo", za zakrament posvečenja. Drugi Vatikanški koncil, ki je definiral udeležbo vseh krščenih pri skupnem Kristusovem kraljevskem, prerokskem in duhovniškem poslanstvu, je naredil velik premik. Teologi se danes sprašujejo, če v tem smislu ni ostal na pol poti.

Na koncu lahko rečem, da bo Cerkev prihodnjega tisočletja Cerkev evangelijskega bratstva. Na ta način bo resnična pričevalka za Kristusa in za tisti nje-

gov mir, ki ga svet ne more dati!

ZAHODNI VETER V JADRIH CERKVE TRETJEGA TISOČLETJA ALI CERKEV UPANJA

Zahodni veter pride ob sončnem zahodu in naznanja konec dneva ter včasih omogoči večerno zarjo. Veter Duha v jadrnih Cerkev, napolni Cerkev z upanjem. Cerkev upanja, torej.

Sv. Ignacij Antiohijski, škof iz Sirije, kjer je bil v svetem letu na pastoralnem obisku tudi sveti oče, piše rimskim vernikom o slutnji svoje mučeniške smrti. Ko gleda naprej, se zaveda, da je zanj končan svet zemeljskega bivanja in je že pred začetkom novega življenja. Iz teh občutij takole piše: "Dobro je namreč, da zaspiš v Bogu, da bi se v Njem na novo prebudil." Ta čudoviti stavek je tudi obljuba upanja, ki jo Cerkev prinaša zahodni veter. Nanizal bom dva vidika, ki jih omogoča Sveti Duh Cerkvi in svetu.

CERKEV IN LJUBEZEN DO SVETA

Cerkev je "zaljubljeno navezana" na svet. To je prva trditev evangelijev, pa tudi dokumen-

ta Drugega Vatikanskega koncila "Gaudium et spes" - Veselje in upanje. Kaj to pomeni za nas kristjane?

Najprej to, da smo učenci Boga, ki je tako ljubil svet, da mu je daroval svojega edinorojenega Sina. To pomeni, da verujemo v Boga, ki ljubi svet, svoje stvarstvo, vse ljudi, krščene in nekrščene, verne in neverne. To je Bog, ki ljubi tako kot pravi 11. Ps v četrti vrstici: "Gospod iz svojega svetega templja, iz nebes, kjer prestoluje, gleda z odprtimi očmi na svet." On rad prebiva pri človeških otrocih. Nikdar ni zapustil svojega stvarstva. Molitve psalmov so enkrat dokaz za to božjo ljubezen do sveta. Ko je svetu podaril svojega Sina, z vsem, kar ga je to stalo, je ljudi naredil deležne svoje stvariteljske moči, svobode iskanja in raziskovanja ter ureditve.

Obenem smo učenci Boga, ki želi vzgajati svet. "Educere" po svoji korenski zasnovi pomeni popeljati proč od izgubljenih steza. Cerkev nima direktnega poslanstva za upravljanje sveta in družbe. Ima pa nalogo, da

naznani vse, kar gre proti človeku in uresničitvi človeške skupnosti. S tem je navzoča pri vseh problemih, ki zadevajo človeka. Ne pozna vnaprejšnjih rešitev. Zaupa človeškemu geniju v iskanju pametnih rešitev perečih problemov posameznika in družbe. Le v imenu evangelijske modrosti in v imenu prerokskega čuta lahko včasih reče: Ne! Ta ne svojim vernikom, pa tudi odgovornim v družbi, je upravičen, kadar pomeni: ne, to ni človeško. V tem in onem je ogrožen človek! Dokaz, da je to njegovo posebno in važno poslanstvo, so očitki, ki jih naslavlja današnji človek in družba na Cerkev, kadar le-ta molči.

Milost Cerkve je v tem, da ljubi svet, v katerem živi. Prav pa ga lahko vrednoti, če ne zanamari drugega vidika, ki ji ga narakuje njena vera: da v tem svetu vidi in omogoča rast semen Božjega kraljestva. Ta vidik njegove poslanstva je nerazdružljivo povezan s prejšnjim. Ljubezni do sveta se pridružuje ljubezen do Kraljestva, ki prihaja.

DALJE

5

ČETRTEK,
7. MARCA
2002

PRISTNO KRANJSKA ŽUPANOVA MICKA

IVA KORŠIČ

Zaradi finančnih težav je Slovensko stalno gledališče moralo črtati iz letošnjega abonmajskega programa napovedano delo Antona Čehova *Ivanov* in vrzel zapolniti z gostovanjem. Z velikim veseljem so prejšnji teden in pretekli ponedeljek - v torek pa še italijanski gledalci - goriški in tržaški ljubitelji gledališča sprejeli nadomestno predstavo, komedijo *Županova Micka*, ki jo je očel slovenske prosvetne dramatike A.T. Linhart (1756-95), najmarkantnejši član Zoisovega literarnega krožka pristo postlovenil po Richterjevi igri *Die Feldmühle*. Vsebinsko nezahtevna zgodba o zabavnem konfliktu med obubožanim baronom Tulpenheimom in prostimi, a telesno in duševno zdravimi kmečkimi ljudmi je zablestela v vsej svoji pristni ljudski lepoti in izvimi režiji genialnega Vita Tauferja in izvedbi Prešernovega gledališča Kranj. Odrski krst je doživela v lantski sezoni v domačem gledališkem hramu in se takoj izkazala kot prava uspešnica. Taufer je izredno dober poznavalec Linhartovega opusa in silno domiselni oblikovalec komedijskega žanra. Linhartovega *Maticke* je predstavil že v vsaj treh inačicah, ki so imele vsaka nekaj svojske odrske prvine in vse so doživele izjemen uspeh. Spomnimo le na zamejsko vrtoglavo varianto v SSG-ju, ki je v lantski sezoni v tržaški predelavi s končnim glasbenim podaljškom očarala nešteto gledalcev v zamejstvu in Sloveniji ter doživela pohvale pri gledaliških kritikih in nagrade. Tudi iz Linhartove *Županove Micke*, ki se je in se še, pa se tudi gotovo še bo pojavljala zelo pogosto na ljubiteljskih odrih, je naredil pravo veliko predstavo. V igri je zažarela vsa pristna kranjska domačnost v izostreni začetnih značajih dramskih "kmečkih" likov, ki imajo z roboto skorjo ovito dobrsrčno, do skrajnosti pošteno srce. Taka sta župan Jaka v čisti, jasno zasnovani igri Tineta Omana in Mickin ženin

Anže, ki ne zna izustiti sanjave ljubezenske besede, a ima iskreno rad svojo Micko. Njegova trda narava se nam v prizoru s sekuro v rokah takoj neizbrisno začrta v spomin in ga vzljubimo skozi čudovito igro Roka Viharja. Njegova drža, obrazna mimika in sploh vsak gib so tako skladno in seveda humorno zarisani, da se mu moramo dobrodušno nasmejati. Tudi trmasta in odločna Micka, v energični igri Vesne Pernarčič (do letošnje sezone članice SSG) ne more iz svoje kože preprostega kmečkega dekleta, čeprav jo je Taufer izzivalno (ali ironično?) oblekel v nič kaj kmečko obleko. Prijetno jo je gledati, kako tlači zelje z bosimi nogami v lesenem čeburu in kako storklja po odru z lesenimi coklami. Njeno pravo nasprotje je Šternfeldovka, ki jo je z eleganco odigrala Darja Reichman. Mlada bogata vdova v fini beli obleki s sončnikom v rokah pouči Micko o marsičem in ji razkrije resnico o njenem zalezovalcu Tulpenheimu. Le-temu je primerno prilinjeno podoba dal Matjaž Tribušon. Prizrčno prestrašena in premražena Monkofa je izoblikoval Gregor Čušin. Zapitega pisarja Glazka, uradniško strašilo, pa je duhovito izrisal Pavel Rakovec. Taufer je tudi tokrat svoji režijski postaviti dal kostumografsko in scensko podobo, ki je dosledno z njegovim scenskim razpoznavnim oblikovanjem imela le maloštevilne, a za uokvirjanje zgodbe bistvene elemente, ki so pritegnili gledalčeve oko. Za uho pa je Igor Leonardi spisal izvorno glasbo, ki se je oglašala iz harmonike in kitare Roberta Kavčiča in Cirila Robleka. Veseloigro z navno vsebino, brez večjih zapletov, je Taufer prekril s tancico nostalgije, ki je mestoma zastrla dobrohotno ostro karikaturo in bila najbolj opazna v dialogu med očetom Jakom in hčerko Micko. Zadovoljni gledalci so v goriškem Kulturnem centru Bratruž na reprizi 26. februarja "kranjske komedijante" z burnim ploskanjem večkrat priklicali na oder.

ESEJI V SPOMIN NA PROF. NEVO GODNIČ

Videmska univerza in Institut za jezike in kulture Srednjevzhodne Evrope na isti univerzi sta pred kratkim pripravila za tisk zbornik esejev v spomin na docentko slovenske filologije dr. Nevo Godnič, ki je preminila pred sedmimi leti na Novega leta dan v španskem mestu Malaga, kamor se je bila podala na zadnje potovanje, in to kljub dejstvu, da je bila že hudo bolna. Pokojna prof. Neva Godnič se je rodila 17. julija leta 1944 v Nabrežini, umrla pa je 1. januarja leta 1995, v svojem kratkem, a polnem življenju je pustila za seboj veliko vrzel tudi v naši narodni skupnosti. Knjiga ima naslov *Študije v spomin na Nevo Godnič*.

Zbornik strokovnih esejev je uredil prof. Remo Faccani, ki je Godničevo spoznal že kot študentko na beneški univerzi Ca' Foscari in se čez dve desetletji z njo ponovno srečal na videmski univerzi, kjer je pokojna Neva Godnič poučevala. Prof. Faccani je knjigi na pot napisal tudi uvod, v katerem se toplotno spominja pokojne dr. Godničeve, kot tudi pove, da so se zavestno odločili za zbornik, ki naj bo zares "miscellanea" misli, študijskih zapisov in strokovnih esejev. Za platnico so izbrali sliko Mateja Sternena, na kateri je slovit slovenski impresionist leta 1911 upodobil Devin, Jadran in devinski grad. Knjiga je izšla pri založbi Editrice Universitaria Udinese in to v zbirki Forum.

Jasno je, da pričujoči zapis ne more biti niti popoln pregled vseh študijskih esejev, ki so jih zbrali v zborniku, kot tudi ne moremo podati popolnega pregleda opravljenega dela, lahko pa zapišemo, da je zbornik skrbno uredjen, da je vanj prispevalo eseje enaindvajset avtorjev, pravzaprav še več, saj je zadnji sklop sedmih epigramov, ki jih je napisal Borovsky, delo študentov češkega jezika na videmski univerzi. Giampaolo Borghello, Lojzka Bratuž, Danilo Cavaion, Guido Cifoletti, Andrea Csillagy, Silvano De

Fanti, Remo Faccani, Raffaella Faggionato, Fedora Ferluga Petronio, Alexandra Foresto, Rosanna Giacinta, Jolanta Kowalska Durazzano, Maria Rita Leto, Andrzej Litwornia, Martina Orožen, Alice Permezziani, Bruno Polese, Francka Premk, Anton M. Ruffo in Roberto Ruspanti pa so avtorji esejev in študij, ki so zbrane v več kot 330 strani debelem zborniku v spomin na Nevo Godnič.

Za nas je prav gotovo posebej zanimiv esej prof. Lojzke Bratuž, ki je pod naslovom *Odmevi protestantske reforme v slovenski literaturi* prikazala pomembno zgodovinsko obdobje za kulturno, družbeno in jezikovno življenje Slovencev. Francka Premk pa je napisala esej z naslovom *Ključna bibličizma srca in oko v prvih slovenskih prevodih psalterja*, kjer se je še posebej zaustavila pri pesniški izrazni moči Primoža Trubarja, ki jo odraža njegov prevod izvorne figuralike.

NAPOVEDNIK

RADIO SPAZIO 103, SLOVENSKE ODDAJE (OD 8.3. DO 14.3.2002)
Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9, 90.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz). Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 20. do 21. ure. Spored: - petek, 8. marca (v studiu Anka Černic): Z vzhoda do juga: Različni glasovi sveta: potovanje med kraje in ljudi, da bolje spoznamo pisanost našega planeta. Gost je Alberto Chicayban (Brazilija). - Prislusnimo zborovski glasbi: Slovenski komorni zbor iz Ljubljane poje postne pesmi. - Za prijeten konec tedna: slovenska narodno-zabavna in zabavna glasba. - **Sobota, 9. marca** (v studiu Jan Leopoli): Rubrika: 103 besede. O poštnih žigih bo spregovoril filatelist Branko Morencič. - Poutpourri tujih viz. - **Ponedeljek, 11. marca** (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni mozaik z Andrejem: slovenska lahka in narodna glasba. - **Torek, 12. marca**: Košarkarska tekma. - **Sreda, 13. marca** (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Iz goriške preteklosti, 2. del. - Izbora melodij. - **Četrtek, 14. marca**: Košarkarska tekma.

RADIO OGNJIŠČE

Vsako soboto je od 17. do 18. ure oddaja *Slovensci v Italiji*, ki jo ureja in vodi Martina Slavec. Oddaja sledi aktualni problematiki v zamejstvu z zanimivimi pogovori. Uro pred oddajo so čestitke in pozdravi naših poslušalcev, kjer lahko svojo čestitko brezplačno pošljete v eter. Telefon: 00386 56281114.

Nova oddaja *Graditelj* je na sporedu vsako nedeljo ob 10.30. Predstavlja najpomembnejše primorske graditelje slovenskega doma, ki so vse svoje moči zastavili za obrambo slovenstva. Dokumentarno feljtonska oddaja skuša predstaviti zamolčane in pozabljene Primorce, med katerimi je veliko duhovnikov. V nedeljo, 10. marca, bo oddaja predstavila življenje in delo slikarja Avgusta Černigoja.

Osrednja informativna oddaja je na sporedu vsak dan ob 15. uri. Med novicami so tudi take, ki jih drugi "neodvisni" mediji izpuščajo.

Radio Ognjišče lahko poslušate na UKV frekvencah 107,5 - Sveta Gora (Goriška in Furlanija) in 91,2 - Tinjan (Trst). **POZOR:** Oddajnik na Tinjanu je po novem močnejši, tako da je slisnost na Tržaškem boljša kot prej!

PREJELI SMO

POJASNILO

Spoštovano uredništvo, v Vašem cenjenem listu berem 28. februarja v poročilu z naslovom *Pogled v zamejsko stvarnost, v katerem Milan Gregorič poroča o nastopu Jurija Paljka v Kopru, med drugim tudi to: "Ob veliki Kalvariji, ki jo mora zamejski književnik prehoditi, da lahko izda slovensko knjigo (napor ustvarjanja dela, iskanje sponzorjev, bremena promocije knjige itn.), se celo dva velika zamejska pisca (Boris Pahor in Alojz Rebula) odvačata od tiskanja slovenskih knjig ter iščeta izhoda v prevodih".*

Naj mi bo k temu dovoljeno pripomniti, da je 1998. leta izšel *Pogled iz jamborovega koša* (Goriška Mohorjeva), 1999. roman Zibelka sveta (Cankarjeva založba), 2001. Dihanje morja (Mladinska knjiga), Tržaški odzivi (Celovška Mohorjeva), ponatis Afriške kronike Nomadi brez oaze (Mladika, Trst).

Na podlagi tega bi rekel, da, vsaj kar se mene tiče, ne drži, da se odvracamo od tiskanja slovenskih knjig. Absurd pa bi bil, ko bi iskal izhod v prevodih, ko bi izvirniki ne mogli iziti.

S spoštovanjem.

BORIS PAHOR

S I. STRANI

BILO JE...

In vendar smo na pragu tretjega tisočletja lahko zadovoljne, da smo si priborile finančno samostojnost, suverenost in duhovno neodvisnost zaposlenih žensk. Prav gotovo ne gre tega zamenjati za mirnejše jutranje urice ob kavici in klepetu. Lepo pa bi bilo, da bi bile zares vse enakopravne, tiste zaposlene in tiste, ki samo gospodinjijo, tiste vitke in tiste z maščobnimi blazinicami, tiste nežne in tiste bolj možate, tiste poročene in tiste samske. Da bi dejansko mogle biti enakopravne pri pomembnih družbenih in političnih odločitvah, da bi mogle biti enakopravne glede možnosti izobraževanja in družbenega napredovanja, da bi mogle biti enakopravne in povsem svobodne pri svojih intimnih, osebnih, zavezujočih življenjskih odločitvah.

Lepo bi bilo, ko bi mogle ohraniti svoje delovno mesto, brez bojazni, kam z otrokom v delovnem času, ko bi imele na razpolago dobro urejene jasli in vrtce po meri otrok in smotno in sodobno opremljene šole z lepimi telovadnicami, z lepo menzo in z bogato knjižnico, razrede, opremljene z računalniki. Lepo bi bilo, ko bi imele več prostega časa, časa samo zase, in res enake možnosti kot ženske v severoevropskih deželah: uživati zelene površine, sprehajati se po lepo urejenih parkih in predvsem dihati čist zrak. In še, kako bi bilo lepo, ko bi lahko zanesljivo kupovale, pripravljale in uživale neoporečne prehranske proizvode, hrano in zelenjavo, brez

strupenih barvil, dodatkov in konzervansov. In še in še bi lahko naštevale...

Toda to je že druga zgodba, spet prej fantastična kot resnična. Namesto z besedami: "Bilo je nekoč..." se začne drugače: "Morda bo kdaj..." Tudi v tem svetu namesto vil, kraljevičev, palčkov, čarovnikov nastopajo uradnice in direktorji, vzgojitelji in profesorice, sodnice in odvjetniki, znanstvenice in gospodarstveniki, mamice in očki, državljanke in državljani... Njihove zgodbe se prepletajo s tisoč drugimi zgodbami na različnih koncih sveta, s trpkijimi zgodbami trpljenja, nasilja, zapostavljanja, vojne in smrti. V vseh teh zgodbah živijo, trpijo in hrepentijo ženske in moški iz mesa in krvi. Če ne drugače, se moramo ob 8. marcu spominjati njihovih žrtev in tegob v prepričanju, da tudi majhni lahko spreminjamo svet. Korak za korakom, misel za mislijo, dejanje za dejanjem. Za dostojanstvo vseh žensk sveta.

S 3. STRANI

SLOVENSKI ...

Leta 1973 je krška škofija ustanovila nemško-slovenski koordinacijski odbor, ki ga predvideva sinodalni dokument o sožitju Nemcev in Slovencev v koroški Cerkvii. Gre za sklepe, ki jih je potrdil tedanji krški škof dr. Joseph Koestner. Mi pa smo skušali v danih pogojih premoščati konkretne težave, ki so se sproti porajale. Rezultat tega dela se je takoj in se še pozitivno pozna v farah, ki so od vsega za-

četka sodelovale pri sinodalnem delu. Pri tem sem se vedno zavzemal za dialog, saj sem prepričan, da je samo s stalnim dialogom mogoče ohranjati enakopraven položaj manjšine oziroma sožitje. Posamezne probleme v odnosih med Slovenci in Nemci na Koroškem smo v okviru omenjene komisije, pri kateri je nemško stran, kot sopredsednik vodil prijatelj dr. Ernest Waldstein, podrobno obdelali z različnih zornih kotov in sproti predstavljali širši javnosti v zbornikih, ki smo jim dali naslov *Das gemeinsame Kaernten - Skupna Koroška*. Tako je izšlo 11 zvezkov zbranih raziskav o pojavih, ki so in še povezujejo oz. ločujejo slovenski in nemški življenj. Gre za zbornike, ki so, po mojem, zelo koristno branje za vsakogar, ki želi spoznati ključne probleme slovenskega narodnega vprašanja na Koroškem.

Ob podelitvi Tischlerjeve nagrade so me zelo osrečili, ker so mi v spomin podarili v usnje vezano zbirko teh enajstih zvezkov.

Tudi ob podelitvi Tischlerjeve nagrade so kronisti zabeležili, da ste se vedno zavzemali za politiko dialoga. Vendar, ko človek ocenjuje sedanje stanje na Koroškem, se mu pojavlja vprašanje, ali je bila pripraviljenost na dialog samo na slovenski strani?

Včasih je težko, vendar sem prepričan, da je dialog z Nemci slejkoprej edina alternativa, ki jo imamo. V zadnjih desetletjih smo si na tem področju zbrali toliko izkušenj, da se znamo vedno znova predstavljati kot resen sogovornik in kljub udarcem, ki smo jih

doživeli, smo vedno spet skušali najti tisto raven sožitja, ki nam omogoča enakopraven pogovor z večinskim narodom.

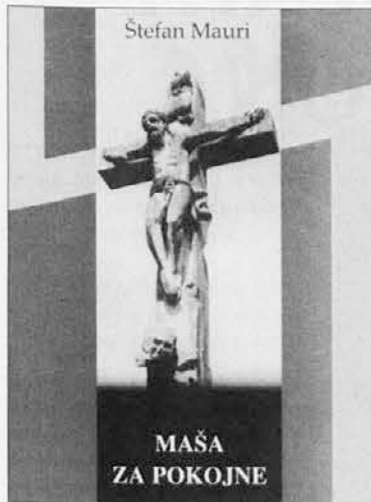
Kaj pa sodna pot, kot je bila ubrana glede nameščanja dvojezičnih krajevskih napisov?

Ustavno sodišče postopa stvarno. To se pravi tudi v prid Slovencev na Koroškem, a v ospredju je sožitje med obema narodoma, ne pa politične mahinacije; in je treba reči, da koroški Slovenci priznavamo vrhovno sodišče kot najvišjo pravno instanco in ne more in se ne sme zgoditi, da bi nam kdo nekje osporaval zajamčene pravice. Poleg tega je tu še čl. 7 Avstrijske državne pogodbe, ki nam zagotavlja posebne pravice, ki so mednarodnopravno povsem utemeljene, tako da se nikoli ne smemo odpovedati katerikoli teh pravic. Če bi se odpovedali kateri določenih pravic, bi verjetno kaj kmalu morali govoriti tudi o tem, katerim solam naj se koroški Slovenci odpovemo in to bi šlo brez konca in kraja.

Hvala torej za ta dolgi pogovor, a za konec še vprašanje o tem, kako gledate na prihodnost slovenske narodne skupnosti na severni strani Karavank?

Po svoji naravi sem optimist. Zato sem prepričan, da bomo Slovenci obstali, saj lahko ugotavljam, da je naša mlada inteligenca v glavnem samozavestna in tako utrjena v svojem prepričanju, da me ni strah za nadaljnji razvoj slovenstva na Koroškem.

ŠTEFAN MAURI: MAŠA ZA POKOJNE

Pred kratkim je skladatelj Štefan Mauri izdal v Novi Gorici novo zborovsko zbirko, točneje Mašo za pokojne, in sicer za moški zbor in orgle. Gre za mašo s slovenskim obrednim besedilom. Lično oblikovano glasbeno izdajo je umetniško opremil Pavel Medvešek.

Maše za pokojne (latinski rekviem) so že od vsega začetka zlasti od vokalne polifonije dalje imele svoj veliki razcvet. Prav tako kasnejša obdobja glasbene zgodovine, ko so zlasti od klasicizma dalje premnogi skladatelji pisali podobna glasbena dela. Najle spomnimo, recimo, na najslavnejša tovrstna dela, kot so npr. Requiemi, ki so jih uglasbili W.A. Mozart, L. Cherubini, R. Schumann, G. Verdi, kasneje pa še mnogi drugi. Zlasti znana sta Brahmsov *Nemški rekviem* ali pa še modernejši *Vojni rekviem*, ki ga je napisal angleški skladatelj B. Britten. Premnogi zlasti starejši pevci in pevovodje tudi pri nas poznajo znani Perosijev Requiem za moški zbor in orgle. Seveda ima tudi veliko slovenskih, zlasti primorskih skladateljev velik del s to vsebino. Vse te veličastne in obenem resnobne skladbe pričajo o duhovni globini in zavzetosti avtorjev.

Maurijevo delo vsekakor sodi med zanimive in dognane tovrstne skladbe, ki kažejo tudi na avtorjevo izvirnost. AB

ANTOLOŠKA RAZSTAVA ADRIANA VELUSSIJA V VILLI MANIN

V soboto, 9. t.m., bo v znani beneški vili Manin pri Passarianu ob 17. uri svečano odprtje antološke slikarske razstave goriškega umetnika slovenskega rodu Adriana Velussija. Razstava bo v vili Manin odprta vse do konca meseca marca, in sicer vsak dan razen ponedeljka, ko je vila zaprta, od 9. do 12. ure in od 15. do 18. ure zvečer. Umetnika in njegovo likovno delo bo na razstavi predstavil umetnostni kritik Vito Sutto. Ob razstavi bo izšel tudi katalog likovnega opusa Adriana Velussija, ki se je pri nas pred leti že predstavil s svojim delom, minulo leto pa je imel več odmevnejših razstav na Avstrijskem in v Italiji. Umetnik, ki slika v mešani tehniki in je samosvoj izpovedovalec notranjih doživljanj, stisk sodobnega človeka, je prvi goriški umetnik, ki se predstavlja v vili Manin, kar je lep uspeh. Za slikarstvo Adriana Velussija je značilna samosvoja likovna govorica, ki se naslanja na izročila sodobne figurlike in mestoma tudi nadrealizma.

PASTIRČEK: VONJ PO CVETOČI POMLADI

Lepa, velika zvončka na prvi strani sedme, marčne številke *Pastirčka* oznanjata s pesmico V. T. Arharja *Spomladanska*, da je konec bridkih zimskih dni in da je pomlad že tu. Z njo pa se bliža največji krščanski praznik, Velika noč, ki prinaša notranji mir in veselje tudi otrokom, ki bodo prejeli sladka čokoladna jajca. Sami bodo pripravili pisane pirhe in mednje letos postavili še družino piščančkov iz *Pastirčkove* nove rubrike *Lutkarja* in velikonočno škatlico v obliki zajčkov, kot predlaga delavna Pika, Anka Černic. Prihod pomladi in Velike noči je mogoče razbrati tudi z osmih strani raznolike *Pastirčkove* pošte, ki jih vsakič s pisnimi in likovnimi prispevki zapolnijo pridni pisarji z Goriškega in s Tržaškega. Tokrat je objavljenih kar enaindvajset živobarvnih risbic z velikonočnimi, pomladnimi, pa tudi še pustnimi in zimskimi motivi. Velikonočno radost iz-

raža pesmica Aleluja, ki jo bodo šolarji lahko zapeli med veroučnimi urami, saj je tudi notirana. Najmlajšim *Pastirčkovim* prijateljem so namenjene pomladno zasnovane strani, ki jih bodo dopolnili po svoji domišljiji. Večji otroci pa bodo izpolnili *Pikino križanko* v spomin na pisateljico Astrid Lindgren, ki je za vedno odšla v letošnjem januarju, a zapustila veliko knjig za otroke. Zgodbi o sladki liziki in njeni usodi V. T. Arharja in *Pozabljeni igrači v pozabljeni deželi* Marize Perat bosta pritegnila vnete bralce; ob drobni pesmi *Mati Zlate Volarič* pa se bodo gotovo malce zamislili. Nasmeljal in zabaval jih bo Pacek, ki se je tokrat namučil pri teku z zaprekami. Njegove spake bodo popravili s pomočjo *Pastirčkovega* "slovarčka" za lahko atletiko. Kot vsakič je tudi v marčni številki rubrika o živalih; pod drobnogledom so primati. Vsak, mali ali veliki bralec, bo gotovo tudi v tej številki priljubljenega *Pastirčka* našel nekaj takega, kar ga bo navdušilo in pripravilo do tega, da bo revijo prebral in morda celo kaj pisal in poslal dopis najkasneje do 15. t. m. na Placuto na *Pastirčkovo* uredništvo. IK

POVŠETOVA IGRA NA FESTIVALU V KRANJU

Na letošnjem 32. *Tednu slovenske drame* v Kranju bo med izbranimi predstavami na sporedu tudi komedija Janca Povšeta *Ločitev*, ki je doživela krstno izvedbo 10. januarja v Slovenskem ljudskem gledališču v Celju. Letošnji *Teden slovenske drame* poteka med 6. in 16. marcem, "Ločitev" pa se bo kranjskemu občinstvu predstavila 13. marca, in sicer v družbi osrednjih slovenskih gledališč iz Ljubljane, Maribora, Kranja in Nove Gorice ter iz Zvezne republike Jugoslavije oziroma iz Luksemburga. Kot je znano, Povšetova igra v režiji Jase Jamnika ter v izvedbi igralcev Tine Gorenjak in Zvoneta Agreža na veder način obravnava krizo mlajšega zakonskega para, ki na poseben način razčiščuje razloge za številne nesporazume, dokler se zadeva vendar srečno ne konča in pomenljivo razplete. Besedilo je na lanskih Dnevih komedije v Celju prejelo nagrado žlahtno komedijsko pero.

ZAČELA SE JE REVIIJA PRIMORSKA POJE

PESEM NE POZNA MEJA

S koncertom, ki je bil na sporedu v soboto, 2. t.m., na Kneži, se je začela letošnja izvedba revije Primorska poje. Organizatorji le-te so Zveza pevskih zborov Primorske, Zveza slovenskih kulturnih društev Trst, Gorica, Videm, Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice in Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta, revija pa poteka pod pokroviteljstvom Javnega sklada RS za ljubiteljske kulturne dejavnosti ter ob sodelovanju Radia Koper in Radia Trst A. Revija se je začela pred 33 leti z željo, da bi spodbudili in okrepili sodelovanje med zbori ter navezali globlje stike med seboj. Po triinšestdesetih letih lahko trdimo, da so se želje pobudnikov uresničile. Primorska poje je postala pravo pomladansko srečanje pevcev, ki so se tudi letos v velikem

številu odzvali vabilu organizatorjev. Prvi koncert letošnje izvedbe je bil, kot že povedano, prejšnjo soboto, zadnji pa bo 27. aprila. Na 28 koncertih bo predvidoma nastopilo 172 sestavov, tako zborov kot manjših vokalnih skupin, od katerih približno 60 prihaja iz zamejstva. Na koncertih bodo pevci odpeli programe, ki so pestro in zanimivo zasnovani. Občinstvo bo lahko prisluhnilo najbolj znanim slovenskim ljudskim melodijam in skladbam znanih slovenskih glasbenih ustvarjalcev. Gotovo pa ne bodo razočarani ljubitelji tuje glasbene literature, saj je marsikateri zbor segel tudi po tej. Naj omenimo še dva koncerta, ki se po vsebini razlikujeta od drugih, in sicer v petek, 12. aprila, na Vrhu sv. Mihaela in 6. aprila v cerkvi Srca Jezusovega

v Drežnici: na prvem bodo pevci peli samo izvirne ljudske pesmi, na drugem pa bodo na sporedu sakralne skladbe. Vse koncerte revije bo spremljala strokovna komisija, ki bo ob koncu podala zborovodjem svojo oceno in nasvete.

Triinšestdeset let je minilo od prve izvedbe revije Primorska poje, pa vendar je ta zborovski trenutek med našimi pevci vedno priljubljen. V današnjem življenjskem vrvežu, ko vse teži k potrošništvu, materialnim in pridobitniškimi ciljem, je to množično zborovsko srečanje še bolj potrebno kot včasih. Družiti se z ljubeznijo do skupnega petja pomeni tudi gojiti medčloveške odnose in to predstavlja notranjo obogatitev vsakega posameznika.

NG

PESEM NAS POVEZUJE

TUDI KOROŠKA POJE

Letošnja osrednja prireditev Krščanske kulturne zveze v Celovcu je bila v znamenju treh jubilejev: ob 60-letnici izseljevanja koroških Slovencev (l. 1942 je v tujino moralo nad 200 nedolžnih Korošcev vseh starosti), ob 100-letnici rojstva pesnice Milke Hartman in ob 100-letnici rojstva dr. Joška Tischlerja, očeta slovenske gimnazije in ustanovitelja Narodnega sveta koroških Slovencev. Istočasno pa je bila to tudi 30. obletnica revije Koroška poje, ki so jo ustanovili na 1. obletnico smrti dr. Franceta Cigana.

Kljub slabemu vremenu se je v nedeljo, 3. marca popoldne, v koncertni hiši zbrala velika množica ljudi, da počastijo spomin in dajo ponovno priznanje koroškima rojakoma, ki sta s svojim delovanjem bodrila in dvigala slovensko zavest v težkih časih zatiranja.

V dobri dve uri trajajočem programu je nastopilo trinajst zborov (MePZ Lojze Bratuž iz Gorice, MePZ Korotan iz Šmihela, Ženska vokalna skupina

Pet in tri, MoPZ Franc Leder-Lesičjak iz Štebna, MePZ Podjuna-Pliberk, MePZ Peca iz Globasnice, MoPZ Valentin Polanšek iz Obirskega, MePZ Jakob Petelin Gallus iz Celovca, MePZ SPD Radiše, MoPZ Foltej Hartman, MePZ PD Obirsko, Dekliški tercet Hartmann iz Celovca in Ansambel Drava iz Borovelj, za zaključek pa so na oder še enkrat prišli vsi nastopajoči (Združeni zbori) in mogočno zapeli ljudsko *Sirota* (najljubšo pesem dr. Joška Tischlerja), in *Piščal*, pri pesmi *Nate mislim* pa je pomagala tudi publika.

Zelo zanimiva je bila tudi jezikovna Marica Sten-Kušej in slikovna Miha Dolinšek povezava, ki je posebno mlajšemu rodu osvetlila spomin na Milko Hartman (ki je med drugim vodila nad 100 kuharskih tečajev) in dr. Joška Tischlerja (ki se je vedno zavzemal za zatiranega slovenskega človeka).

Predsednik KKZ dr. Janko Zerzer je pozdravil celo vrsto častnih gostov. Prišla sta krški škof dr. Schwarz in ljubljanski pomožni škof msgr. Uran, s svo-

jimi predstavniki so bila zastopana vsa koroška društva in organizacije, Republika Slovenija je zastopal konzul, zamejstvo pa predsedniki organizacij. Skratka: dokazano je bilo, da bo Koroška še pela...

RB

RAZSTAVA V KULTURNEM DOMU V GORICI

PRELESTNA UMETNOST DALJNEGA VZHODA

V Kulturnem domu v Gorici so minuli petek odprli razstavo japonskega slikarja Shuheia Matsuyame, o katerem je na otvoritvi spregovoril kritik Joško Vetrh.

Na razstavi je na ogled večje število mešanih tehnik, ki najlepše govori o vrhunskem slikarju iz Dežele vzhajajočega sonca, saj se je Shuheia Matsuyama rodil leta 1955 na Japonskem, kjer je v Tokiu leta 1976 diplomiral na Akademiji za likovno umetnost. Kmalu po diplomi se je preselil v Italijo, kjer živi in dela v Milanu. Je mojster v katejeju, japonski borilni veščini, ki jo v Italiji na vrhunski ravni tudi poučuje. Razstavo v Kulturnem domu so poleg goriškega kulturnega hrama pomagali prirediti še Zveza slovenskih kulturnih društev, Inštitut japonske kulture v Italiji in Športni center za karate Isonzo iz Gorice. Razstava je odprta za javnost med kulturnimi prireditvami in vsak delavnik od 9. do 13. ure in od 16. do 18. ure.

Razstava slik Shuheia Matsuyame je vredna ogleda predvsem zato, ker nam predstavlja japonskega umetnika, ki se v celoti naslanja na slovitno tradicijo stare japonske slikarske šole, za katero so značilne lahkostnost, visoka

lirika in prelestnost nežne likovne pripovedi. Jasno je, da se je japonska likovna umetnost, ki je živila popolnoma zaprta sama vase, kot tudi vsa japonska kultura, vse do sredine 19. stoletja, ko so na Japonskem zaznavni šele prvi vplivi Zahoda, v celoti naslanjala na duhovno izročilo vzhodne filozofije, ki jo poznamo pod imenom Zen. Za to japonsko razmišljanje in mišljenje je značilno predvsem iskanje soskladja in miru, ne nazadnje zlitja vsakega človeka z naravo in njenim notranjim redom. Prav ta oblika mišljenja in tudi likovnega izražanja se je še kako poznala v tradicionalnem japonskem slikarstvu, ki je imelo velikanski vpliv na impresioniste v Evropi in kasneje na vso zahodno grafiko in sodobno slikarstvo.

Prav čistost, iskanje bistva in nežni barvni toni, podtoni in notranje soskladje so največja odlika likovne pripovedi slikarja v Kulturnem domu, saj Shuheia Matsuyama izjemno lepo nadaljuje iskanje starih japonskih slikarjev v upodobitvah tako narave kot tudi v tistih likovnih delih, za katere je že značilno mešanje starih likovnih tehnik z iztočnicami sodobnega zahodnega slikarstva. Tako na gledalca v Kulturnem domu pred Matsuyamovimi deli pade

takoj čuden mir, ki je samo odraz notranjega miru, katerega uspe Matsuyama posredovati s svojo likovno izraznostjo in notranjo močjo svojih platen. Matsuyama predstavlja svet narave in samega sebe v njej, tisto zlitje med človekom in naravo, ki se opaža v lirčno nakazanih krajinah v svetlih, nežnih tonih modre, zelene in sive, a še bolj v nežni likovni govorici, ki preveča vse njegovo delo. Slikar stremi k bistvu, pravzaprav k elementarnosti, ki mu jo posreduje tako Zen filozofija kot narava sama; zato odslkava občutja, ki prihajajo še najbolj do izraza, ko Matsuyama slika morske pejsaže, hribe, ko sestavlja več sorodnih si platen v zanimive likovne kompozicije, ko se poslužuje upodobitve ene same dolge črte-hrbenice, da bi gledalcu dopovedal, kako je v življenju vse uglašeno, kako je v življenju bistveno samo lepo, dobro, harmonično in ne nazadnje vse tisto, kar je osnovno, najbolj enostavno. Likovna razstava japonskega umetnika Shuheia Matsuyame v Kulturnem domu je za vse ljubitelje vrhunske umetnosti velik kulturni dogodek, saj nam omogoča, da se pobliže spoznamo z nevsakdanjim, a lepim svetom in mišljenjem z Daljnega vzhoda. Prav tako pa bo prepričala vse tiste, ki imajo radi tudi dekorativno, všečno, nežno, elementarno in predvsem pa enostavno, a lepo likovno umetnost.

JUP

IZVOLILI SO NOV UPRAVNI ODBOR

FOTO: KROMA

V petek, 1. marca, je na rojanskem sedežu potekal redni občni zbor Glasbene matice, ki je bil izrazito delovnega značaja. Po uvodnih poročilih se je razvila poglobljena razprava o tem, kakšne cilje si mora Glasbena matica zadati za prihodnost in kakšno strategijo mora ubrati. Po razpravi so udeleženci v poznih večernih

urah izvolili nov upravni odbor in dopolnili nadzorni odbor. Novi upravni odbor je izraz predvsem skupine Glasbena matice hoče živeti, ki je bila v lanskem letu zelo dejavna pri poskusih reševanja težavnih, predvsem finančne situacije ustanove. K tej problematiki se bomo še vrnili.

DEVIN-NABREŽINA

SSK ZA ŠIRŠO KOALICIJO

Sekcija Slovenske skupnosti za devinsko-nabrežinsko občino se je na sestanku 27. februarja v luči bližajočih se upravnih volitev v občini zavzela za oblikovanje širše koalicije, ki naj zajema sredinske in levičarske sile.

Sekcija je zato izoblikovala pogajalsko skupino, ki bo stopila v stik s strankami ustavnega loka, da jim prikaže programske smernice vodstva stranke. Kar se tiče županskega kandidata, je Slovenska skupnost mnenja, da bo ta moral odražati stvarnost občinske skupnosti, aktivno poznati oba

jezik in dosledno spoštovati in izvajati občinski statut. Sicer je sekcija še mnenja, da je neprimerno na hitro v celoti sprejeti načrt za Sosljanski zaliv in da bi bilo boljše najprej obravnavati podrobnostni načrt za pristanišče. Načrt, ki bi izkazal podoben občino, je za SSK ne sprejemljiv.

Glede štivanske papirnice pa je stranka priporočila svojemu svetovalcu Tancetu, naj dosledno zagovarja interese krajevnega prebivalstva in naj se zavzame za čimprejšnjo rešitev vseh odprtih vprašanj.

POTREBNA JE DOPOLNITEV ZAŠČITNEGA ZAKONA

DR. JOŽE ŠKERK

Vprašanje osebnih izkaznic še naprej buri duhove v krajevni javnosti. O tem in o širšem vprašanju zaščitnega zakona za slovensko manjšino objavljamo razmišljanje od dr. Jožeta Škerka.

1) Zakonski odlok ministra za notranje zadeve Scajole z dne 19. 12. 2001 je uvedel v občinah Devin-Nabrežina, Zgonik, Repentabor in Dolina v tržaški pokrajini, kjer je bila doslej uzakonjena raba le dvojezičnih osebnih izkaznic, to je istočasno v italijanski in slovenski, možnost, da se odslej, na zahtevo posameznika, izdajo tudi le v italijanskem jeziku.

Objava nepričakovanega odloka in sporočilo tržaškega prefekta z dne 7. 2. 2002, da bo imenoval komisarja "ad acta" v slučaju, da župani ne bi spoštovali gornje odredbe, sta sprožila silovito politično in pravno afero v krajevnih, vsedržavnih in mednarodnih krogih (diplomatska nota Republike Slovenije), ki se je razširila na vsa področja, ki zadevajo ureditev in izvajanje zaščite slovenske manjšine v Italiji.

2) Verjetno se prvič, kljub številnim demagoškim prijemom italijanskih in slovenskih levičarskih strank in "Marjetice" ter njenih predstavnikov, ki se hočejo "oprati" zgodovinske odgovornosti zaradi izredno nizke ravni, ki jo predvideva "njihov" zakon št. 38 z dne 23. 2. 2001, na eni strani, in italijanskih desničarjev, ki hočejo še to malo izničiti, na drugi strani, stvarno obravnava ne samo z vidika principov, temveč in zlasti glede tolmačenja in seveda udejanjenja formalnih in vsebinskih določil z raznih, tudi popolnoma si nasprotujočih, zornih kotov.

3) Vsekakor je danes že v glavnem znano, da je tako siromašen zakon sad transverzalnih barantanj med levico in desnico na krajevni in parlamentarni ravni (Di Bisceglie-Collino, Violante-Fini, Spada-

ro-Menia) prav v času, ko so italijanske levičarske stranke doma in v Evropi priznale legitimnost stranki Alleanza nazionale.

4) To početje je šlo tako daleč, da so sprejeli zakon, ki predvideva dejansko malenkostno takojšnje izvajanje zaščite, posebno kar zadeva rabo slovenske jezikovne pravice, in ki jo prepušča zelo kompliciranim postopkom. Slednji bodo trajala leta in bodo pogosto podvrženi tudi ocenam upravnih sodišč, s čimer se bodo stvari zavlekale v nedogled, kar nam že potrjujejo ne samo nejasna in kontroverzna določila, ampak tudi dejstvo, da je minilo že leto dni od objave zakona in da je vse še vedno na mrtvi točki.

Izmišlili so si celo novo telo, kateremu so dali ime "Institucionalni paritetni odbor", ki bi moral v glavnem pripravljati mnenja in predloge, ki bodo nato, kot neobvezni, romali na krajevne uprave, na vlado in k predsedniku republike, da bi tako izdali izvršilne ukrepe in odloke.

Za zaključek nekaterih tematik bo treba verjetno čakati celih deset let, če se upošteva običajni roki: dve leti za Institucionalni paritetni odbor, eno leto za vlado oziroma predsednika republike, dve leti za Deželno upravno sodišče, pet let za Državni svet.

5) Zakon št. 38/2001 bo tako sprožil trenja ter ostre in dolgotrajne krajevne spopade, zlasti ko se bo začelo konkretno določevati na terenu, če in v kakšni meri se bo zaščita izvajala, tudi glede na pogosto

mevlene in nedorečene predpise.

6) Vsekakor je sedanji zakonski odlok ministra Scajole popolnoma nezakonit, ker bi znižal raven zaščite manjšine v gornjih štirih občinah, ki je danes obvezujoča in splošna za vse tamkajšnje prebivalce in organe, kar zagotavlja resnično enakopravnost in enako dostojanstvo ter tako zadošča osnovnim človekovim pravicam z uveljavitvijo in utrditvijo sožitja med občani.

Prav zato so vsi upravni akti, odredbe, proglaši, toponomastika, formularji itd., med katere nedvomno spadajo tudi osebne izkaznice, za vse občane popolnoma dvojezični, kar tudi uresničuje vidljivost manjšine.

Dovoliti, da bi bili akti in drugi dokumenti na zahtevo posameznika samo v italijanskem jeziku, bi pomenilo kršitev najbolj elementarnih demokratičnih načel in bi bilo torej v grobem nasprotju z načeli vrednotenja kulturno in družbeno prirojenih človekovih pravic, ki morajo upoštevati zgodovinsko prisotnost z enakim dostojanstvom Slovencev in Italijanov na istem ozemlju.

7) Ministrski odlok je v grobem nasprotju ne samo z Osimskim mednarodnim sporazumom in s celotno vrsto drugih zakonov, temveč tudi z načeli in predpisi, ki jih vsebuje sam zakon št. 38/2001, ki v členu 28 izrecno določa, da ni možno "tolmačiti zakona na način, ki bi slovenski manjšini zagotavljal nižjo raven zaščite, od tiste, ki jo že uživa na podlagi prejšnjih določil".

To se pravi, da v danem primeru morajo ostati osebne iz-

kaznice dvojezične, ne glede na narodnost oseb, ki prebivajo v štirih omenjenih občinah.

In to bo veljalo tudi v bodočnosti, saj gre za predpis, ki mora ostati v enotnem besedilu (Testo Unico), ki ga predvideva 6. člen obravnavanega zakona, ki bo vseboval vsa veljavna zakonska določila ob upoštevanju odloka ministra za notranje zadeve z dne 13. 4. 1994, s katerim so bili uzakonjeni dvojezični formularji osebnih izkaznic za Dolino Aosta, Južno Tirolsko in za naše štiri občine.

Dodatno, z ministrskim odlokom je grobo kršen sam člen 8 zaščitnega zakona, ki ureja rabo slovenskega jezika v javni upravi, saj njegova točka 7 določa, da "ostanejo v veljavi že sprejeti ukrepi za zaščito pravic", dokler ne bo paritetni odbor določil območja, kjer naj bi se izvajala zaščita (člen 4) in dokler ne bo vlada objavila enotnega besedila (Testo Unico, člen 6).

Gre torej za nacionalistični poskus omejitve demokratičnih pravic Slovencev v Italiji.

8) Ker že iz tega slučaja izhaja, da je zakon očitno pomanjkljiv v škodo manjšine, bi morali parlamentarci in drugi predstavniki, ki trdijo, da zastopajo slovensko manjšino, čimprej predložiti v parlamentarni postopek osnutke za takojšnjo spremembo ali dograditev številnih določil zakona št. 38/2001.

Le tako bo mogoče stvari poenostaviti in doseči, da bodo novi predpisi takoj uporabni za prepotrebno jamstvo prave, resnične in popolne enakopravnosti ljudi in jezikov na vsem ozemlju, kjer smo Slovenci v Italiji zgodovinsko prisotni.

PREJELI SMO

RADIJSKI PRENOS SV. MAŠE

Nekaj misli v zvezi s člankom "d.j." v Našem vestniku z dne 3.2.2002

Radijski prenos slovenske maše iz cerkve v Rojanu (Trst) traja že sedemintrideset let. Glavno skrb za ta prenos je imel in ima gospod Stanko Zorko ob sodelovanju rojanskega cerkvenega pevskega zbora.

Prepričan sem, da se vsi strinjamo s trditvijo, da je bil in je radijski prenos slovenske maše važen tako z verskega kakor tudi iz narodnostnega vidika. O tem pričajo številna zahvalna pisma iz zamejstva in iz Slovenije, ki jih gospod Zorko prejema v vseh teh letih.

Na več mestih se sliši, da bi bilo potrebno, po toliko letih, to oddajo popestriti in ji dati nov zagon. Podobna razmišljanja se mi zdijo popolnoma upravičena. Nekaj objektivnih ugotovitev:

1. Do približno petnajst let

je vodstvo tržaškega radia posiljalo v Rojan, da bi urejevala prenos maše, dva uslužbenca, tehnika in glasbenega asistenta, ki je poznal potek slovenskega bogoslužja. Od takrat pa do danes v Rojan prihaja samo tehnik.

2. Vodstvo naše radijske postaje je ob različnih priložnostih povedalo, da iz več razlogov ni v stanju, da bi nedeljsko mašo oddajalo izmenoma po naših župnijah (tedensko ali mesečno).

3. Prispevek, ki ga rojanska cerkev v vseh teh letih dobiva od slovenske radijske postaje, je naslednji: v začetku in za precej dolgo dobo je znašal 13.000 lir, kasneje 50.000 lir, potem 100.000 lir in od leta 2000 pa 120.000 lir.

4. Urnik radijskega oddajanja slovenske maše naj bi ostal v bodoče isti.

5. Prenos slovenske maše

po radiu zadeva celotno zamejstvo: Trst, Gorico in Benečijo.

6. Kljub dragocenemu in požrtvovalnemu delu naših cerkvenih pevcev, organistov in zborovodij ni veliko cerkva, kjer bi vsako nedeljo spremljal bogoslužje cerkveni pevski zbor v svoji popolni sestavi (soprani, alti, tenorji in basi).

7. Zaradi važnosti slovenske prisotnosti v samem mestu je pametno obdržati prenos slovenske maše iz kake cerkve v Trstu ali Gorici oziroma v kakem večjem kraju v videmski škofiji.

Problem radijskega prenosa slovenske maše mi je dobro znan iz treh razlogov:

a) leta 1963 sem bil soustanovitelj Zveze cerkvenih pevskih zborov za Tržaško in bil njen podpredsednik trintrideset let; v tem času smo o tem vprašanju večkrat govorili;

b) v Rojanu sem organist in vodim cerkveni pevski zbor, ki skromno, a vztrajno spremlja bogoslužje še pred letom 1965

oziroma pred začetkom radijskega prenosa;

c) z željo, da bi v mejah možnosti izboljšal radijski prenos slovenske maše, sem večkrat izmenjal misli z vodstvom naše radijske postaje.

Z namenom, da bi obogatili prenos slovenske maše iz cerkve v Rojanu, in z namenom tudi, da bi vrednotili delo naših cerkvenih zborov in jim zagotovili tudi neko skromno konkretno priznanje, sem pred štirimi leti predstavil Zvezi cerkvenih pevskih zborov in Svetu slovenskih organizacij naslednji načrt:

1. Pri slovenski maši v Rojanu naj bi v cerkvenem letu sodelovalo vsaj dvanajst cerkvenih pevskih zborov s Tržaškega, z Goriškega in iz videmske škofije;

2. tem zborom bi bilo treba zagotoviti kritje stroškov in vsaj skromno nagrado;

3. z načrtom bi se morali strinjati slovenski duhovniki, ki so odgovorni za slovensko bogoslužje v zamejstvu.

Ponudil sem svojo popolno razpoložljivost pri izvajanju projekta. Predlog je ostal brez odgovora. Zato ga ob tej priložnosti ponovno posredujem slovenski javnosti s priporočilom in z nasvetom, da bi skromna sredstva za izvedbo načrta, zaradi vseslovenske važnosti poudarila, kril skupni sklad Slovenske kulturne gospodarske zveze in Svet slovenskih organizacij. To bi bilo znamenje sodelovanja in vzajemnosti za skupno dobro, ki bi vnesel kakovostno raven v odnose med zamejskimi Slovenci, ki je bližnja preteklosti ni poznala.

V primeru pa, da se vodstvo naše radijske postaje, slovenski duhovniki in zveze cerkvenih zborov (Trst, Gorica in Benečija) odločijo, da se prenos slovenske maše za stalno seli iz Rojana, potem se mi zdi samo po sebi umevno in pravilno, da prevzamemo čast in skrb za prenos rojanske Goriškega ali iz videmske škofije, saj prenos s Tržaškega traja že sedemintrideset let.

HUMBERT MAMOLO

NOVI SV. ANTON - MAŠA V SPOMIN NA MSGR. JOŽETA PREŠERNA

Dne 13. marca bo poteklo deset let od smrti msgr. Jožeta Prešerna, duhovnika, vzgojitelja in organizatorja. Msgr. Prešeren je bil pred prihodom v Trst po drugi svetovni vojni škofijski tajnik v Ljubljani, nato je v zamejstvu bil dolgoletni dušni pastir za slovenske vernike pri Novem sv. Antonu. V Trstu je dolgo let vodil Marijino družbo in zanj dal zgraditi tudi nov Marijin dom v ul. Risorta. Še posebno skrb je posvečal mladini: bil je vodja dijaških skupin, urednik *Pastirčka*, še zlasti pa bo ostal v spominu kot ustanovitelj Slovenskih tržaških skavtinj, ženske veje Slovenske zamejske skavtske organizacije.

Spominu na msgr. Prešerna in molitvi zanj bo posvečena maša pri Novem sv. Antonu v nedeljo, 17. marca, ob 8. uri, ki jo bo daroval sedanji kaplan in vodja Slovenskega pastoralnega središča msgr. Marij Gerdol. K udeležbi so vabljeni vsi, ki so lik msgr. Jožeta Prešerna ohranili v spoštljivem spominu.

PREDSTAVITEV BROŠURE "PO PRAVICI Povedano..."

ZANIMIVA RAZPRAVA O RABI SLOVENŠČINE

V katerih občinah lahko uveljavljamo naše pravice? Kako naj se obnašamo? Kako naj napišemo pismo in katere zakone lahko citiramo v njem? Kaj lahko vsakdo od nas naredi? Ta so bila le nekatera od številnih vprašanj, ki so jih udeleženci srečanja v četrtek, 28. februarja zvečer, v Peterlinovi dvorani postavili gostoma Gorazdu Bajcu in Martini Slavec ob njuni predstavitvi brošure *Po pravici povedano...* Najprej sta mlada gosta predstavila publikacijo, ki je izšla s finančno pomočjo Urada Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, Ministrstva za zunanje zadeve Republike Slovenije in Zadržne Kraške banke.

FOTO KROMA

Razdeljena je na osem poglavij, začetni deli so posvečeni zgodovinskemu orisu pravic, ki so jih Slovenci uživali v preteklih časih, sledijo še zanimiva poglavja o Slovcenih v odnosih s krajevnimi ter državnimi upravami in s sodstvom. Posebno poglavje je posvečeno tudi zaščitnemu zakonu, dalje je govor o zakonih in razsodbah, ki si jih velja zapomniti, ob koncu pa so še praktični nasveti, kako naj nastopamo in katerih zakonov naj se poslužujemo. Brošura je nastala kot priredba oz. dopolnilo Tečaja preživetja za Slovence v Italiji, ki ga je Kroček Premik organiziral bodisi v Trstu kot v Gorici.

Veliko bolj zanimiva pa je bila po predstavitvi brošure še debata, ki se je kasneje razvila med mladimi. Prišlo je na dan več vprašanj, idej, predlogov, želja, kot npr. ta, da bi Slovenci v zamejstvu imeli neko po-

svetovalno službo, pravni urad, kamor bi se lahko ljudje obracali za katerikoli nasvet v zvezi z uporabo slovenščine v javnosti. Največji problem pri uporabi slovenščine v javnosti pa je verjetno v nas samih, v naši notranjosti, ker smo pač toliko let živeli v prepričanju, da v trgovinah, v uradih lahko z uslužbenecem govorimo le italijansko, da lahko samo v italijanshni izpolnjujemo katerekoli obrazce, da nas razumejo samo, če govorimo jezik večinskega naroda. To pa ni tako! Najprej se moramo sami naučiti živeti naš jezik, živeti slovenščino naravno, do prvega premika mora torej priti v naši psihi. Ob tem je bila izražena tudi želja, da bi se promovirale masovne akcije. Podobno kot je bilo za afero ISTAT, se lahko sprožijo take akcije, ki posameznika spodbudijo in silijo k temu, da uporablja slovenščino tudi v javnosti. Na dan so

(JC)

NA ZASEDANJU V DOLINI

SSK O OSEBNIH IZKAZNICAH

Glavni odbor dolinske sekcije Slovenske skupnosti je glavino svoje zadnje seje posvetil vprašanju osebnih izkaznic v luči zadnjih razpletov v zvezi z afero o Scajlovom odloku. Med drugim je bilo ugotovljeno nekoordinirano nastopanje raznih manjšinskih dejavnikov in nedorečenost glede kratkoročnih in dolgoročnih ciljev, ki naj bi jih pri tem zasledovala celotna naša manjšinska skupnost.

Vsekakor zamrznitev odloka s strani Deželne uprave sodišča bo dala nekaj časa za poglobljen razmislek vsem, ki želijo vprašanje rešiti skladno z interesi prizadete manjšine. Po mnenju dolinske Slovenske skupnosti je škoda, da župani okoliških občin niso imeli za koristno pristopiti oziroma vsaj politično podpreti priziv občanov na upravno sodišče neglede na tveganje, ki ga vsak sodni postopek prinaša. Če je Scajlov odlok neutemeljen, enostranski in diskriminatoren, je prav, da se o njem izreče pristojni sodni organ, braniti se pred takšnim ukrepom pa je demokratična pravica državljanov, so menili na sestanku dolinske SSK.

IZŠLA JE MLADIKA ŠT. 1

V februarju je v Trstu izšla prva letošnja številka revije *Mladika*. O novi *Mladiki*, ki obravnava tudi nedavno programsko konferenco Slovcen v Italiji in ki poleg tega objavlja vrsto zanimivih zapisov in rubrik, bomo poročali v prihodnji številki na straneh, posvečenih kulturnim dogodkom.

OBVESTILA

POSTNI GOVORI v cerkvi sv. Jakoba. Na četrto postno nedeljo, 10. marca, bo ob 16. uri p. Mirko Veršič govoril na temo: *Odprti mi oči, Gospod.*

RADIJSKI ODER vabi v okviru Gledališkega vrtiljaka, ki se odvija pod pokroviteljstvom Slovenskega stalnega gledališča in Slovenske prosvete, na ogled letošnje zadnje predstave *Trije oslički in kozica Rozica*. Izvaja Gledališče Koper. Predstava bo v nedeljo, 10. marca, ob 17. uri v dvorani Marijinega doma pri Sv. Ivanu, ulica Brandesia 27. Vljudno vabljeni!

DRUŠTVO SLOVENSKIH izobražencev vabi v ponedeljek, 11. marca, na srečanje z direktorjem Luke Koper Brunom Koreličem. Govoril bo na temo *Gospodarsko sodelovanje med Trstom in Koprom v evropskih perspektivah*. Začetek ob 20.30 v Peterlinovi dvorani, ulica Donizetti 3.

SLOVENSKA VINCENCIJEVA konferenca in Klub prijateljstva vabita k duhovni pripravi na Veliko noč, ki bo v sredo, 13. marca, ob 16. uri pri šolskih sestrah pri Sv. Ivanu, ul. Delle Docce 34.

SLOVENSKA VINCENCIJEVA konferenca sporoča, da je v uradu v ul. Donizetti 3 v Trstu v 4. nadstropju vsak prvi in tretji ponedeljek v mesecu od 15. do 17. ure na razpolago odbornik, ki bo dajal pojasnila vsem, ki bi bili pripravljene pomagati pri njenem delu kot tudi tistim, ki bi potrebovali pomoči. Za marec je to datum 18.

DAROV

ZA NOVI glas: v spomin na prijatelja prof. Vinka Beličiča

daruje Janko Jazbec 38 evrov.

ZA OBNOVO Slomškovega doma v Bazovici: Ema Križmančič 100.000 lir; ob 25. obletnici smrti pokojne mame Ivanke daruje Marija Zelceto 25 evrov; namesto cvetja na grob pokojni Lidiji Križmančič darujeta družini Marc-Tognetti 50 evrov; v spomin na pokojnega moža Vinka Marca daruje domača družina 25 evrov.

ZA CERKVENI pevce iz Bazovice: namesto cvetja na grob pokojni Lidiji Križmančič darujeta družini Marc-Tognetti 50 evrov.

ZA CERKEV v Gropadi: ob obletnici smrti pokojnega brata daruje Marija Fajglova 25 evrov; ob prvi obletnici smrti pokojnega moža Vladimirja Milkoviča darujeta žena Tončka in hči Anita 25 evrov.

ZA SVETO Goro: M.P., Trst, 50 evrov.

SOŽALJE

Župnijski pastoralni svet z Opčin, Cerkvni pevski zbor Sv. Jernej, Društvo Finžgarjev dom in openska župnijska skupnost izrekajo svojemu župniku g. Francu Pohajaču iskreno sožalje ob boleči izgubi očeta.

Župnijska skupnost in Cerkvni pevski zbor Sv. Florijan od Banov izrekata župniku g. Francu Pohajaču iskreno sožalje ob smrti očeta.

Otroški pevski zbor in Dekliška pevska skupina Vesela pomlad, Tercet Ver laetum in članice sveta sodelavcev SOMPD Vesela pomlad iskreno sočustvujejo z g. Francem Pohajačem ob smrti dragega očeta.

Izrazom sožalja se pridružuje tudi Novi glas.

9

ČETRTEK,
7. MARCA
2002

OPČINE / PREŠERNOVA PROSLAVA V ZNAMENJU OBLETNIC

GOVORNIK JE BIL MSGR. MARINO QUALIZZA

BREDI SUSIČ

V nedeljo, 3. marca, se je v nabito polni dvorani Finžgarjevega doma na Opčinah odvijal tradicionalni Praznik slovenske pesmi in besede. Letos je prireditev pritegnila splošno pozornost še bolj kot prejšnja leta. To pa iz več razlogov, saj je bila to tudi proslava 35-letnice Finžgarjevega doma in pa 40-letnice Finžgarjeve smrti. Zato je bil program zelo pester in se je vanj vključilo več skupin, ki delujejo v Finžgarjevem domu oz. v župniji.

Ne nazadnje pa je veliko zanimanja vzbudil obisk beneškega duhovnika msgr. Marina Qualizza, ki je bil slavnostni govornik na openskem prazniku. V svojem govoru se je povezal s Finžgarjevim likom, tako da je govoril o duhovnikih, ki so se in se še borijo za slovenskega človeka in slovensko kulturo, s posebnim poudarkom na duhovnikih v Benečiji. Živo je orisal like Čedermacev, ki so zaradi svoje vere v Boga v zelo težkih razmerah vztrajali v svojem prepričanju tako v dobi fašizma kot v težkih povoj-

FOTO KROMA

nih in svinčenih letih. Vera je namreč trdno povezana s kulturo. Kultura beneškega človeka pa je slovenska kultura, je dejal Qualizza.

Program nedeljske proslave so s pesmijo oblikovali otroci OPZ Vesela pomlad pod vodstvom Irene Pahor in ob klavirski spremljavi Dine Slame, MPZ Sv. Jernej pod vodstvom Janka Bana in tercet Ver laetum. Igralska skupina Tamara Petaros pa je uprizorila dramatisirano Finžgarjevo kratko povest *Za prazen nič*. Priredila in

režirala jo je Lučka Peterlin, za glasbene utrinke je poskrbela Dina Slama. Nastopali so sami mladi igralci: v vlogi sprtih kmetov Lavinia Skerlavaj, Alja Šturman, Jasmin Risegari, Metka Sinigoi, Simon Pauluzzi in Gabrijel Beličič, v vlogi njihovih sinov najmlajša igralca, Danjel Simonettig in Gregor Znidarčič, v vlogi sodnika pa Mitja Petaros. Okusno sceno je pripravila Magda Samec Skerlavaj, napovedovalec pa je bil Tomaž Susič.

MAČKOLJE

DAN KULTURE ZA OTROKE

Slovenska glasbena šola Mačkolje je letos priredila dan kulture za najmlajše.

V nedeljo, 27. februarja, je prišel na gostovanje otroški pevski zborček A.M. Slomšek iz Bazovice. Pod mentorstvom prof. Zdenke Kavčič Križmančič so otroci prikazali spevoigrsko *Maček Muri* izpod peresa Kajetana Koviča. Predstava, ki so jo izvedli, je sestavljena iz igralskih in pevskih prizorov, ob glasbeni spremljavi klavirja, kitare in flavte. Gledalci, ki so predstavi sledili, so bili seveda najmlajši - otroci iz vrta in osnovne šole. Igro so uspešno prikazali, čeprav je bilo nekaj igralcev odsotnih. Publika je nastop zelo dobro ocenila. Zborček je nato zapel še nekaj pesmi s svoje nove zgoščenke, tudi tokrat pod vodstvom neutrudne prof. Križmančič.

S tem smo bili prvič priča taki predstavi v naši sredi v otroški izvedbi. Veliko truda je bilo vloženo v zelo zahtevno delo, bodisi s strani same prof. Križmančič kot s strani staršev, ki so pri pobudi aktivno sodelovali. Ob koncu smo se združili ob prigrizku, ki je otroke še kako razveselil!

MI

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV IZ TRSTA
PEVSKO DRUŠTVO NOVI SV. ANTON, ZVEZA SLOVENSKIH
KULTURNIH DRUŠTEV, ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE
ZVEZA PEVSKIH ZBOROV PRIMORSKE

PRIMORSKA POJE 2002

Trst, Marijin dom, ul. Risorta 3
sobota, 9. marca 2002, ob 20.30

NASTOPAJO:

ŽPZ Prem
Oktet Rožmarin
Komorni MePZ Fran Venturini - Domjo
DePZ Danica - Vrh
Vokalna skupina Sumus- Ajdovščina
MePZ Rado Simoniti - Dobrovo

SLOVENSKO PROSVETNO DRUŠTVO MAČKOLJE

vabi na

gostovanje dramskega odseka PD ŠTANDREŽ z delom

KAPLAN MARTIN ČEDERMACEV

Gledališče France Prešeren - Boljunec,
nedelja, 10. marca 2002, ob 17. uri.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV IZ TRSTA

vabi na

revijo otroških in mladinskih pevskih zborov

PESEM MLADIH 2002

v nedeljo, 17. marca 2002, ob 16. uri
v Kulturnem domu v Trstu.

S 1. STRANI

JEREMITIŠČE

Pobudniki referendumov (ki jih uradno predstavljajo Božidar Tabaj, Maja Peterin, Mirjam Paulin, Tomaž Mucci in Dimitri Brajnik) bodo z zbiranjem podpisov nadaljevali tudi v prihodnjih dneh. Naslednje množično zbiranje bo v nedeljo, 10. t.m., ko bo v Podgori proslava ob 40-letnici Mirka Fileja. Občani lahko oddajo svoj podpis tudi na občinskem volilnem uradu.

Kot piše v tiskovnem poročilu pokrajinski tajnik SSK dr. Mirko Špacapan, je "Slovenska skupnost aktivno pristopila k iniciativi štandreške vaške skupnosti". Po njegovem mnenju je namreč "ljudsko posvetovanje tudi dokaz, da Slovenci niso proti razvoju in ekonomski rasti Gorice, da pa imajo za neumestno, da se za neutemeljene gradnje in nove objekte, kjer že obstoječi s težavo izhajajo, naprej razlašajo zelene površine." Posvetovanje ima še poseben pomen, saj bodo lahko občani sami spregovorili jasno besedo o prihodnosti Gorice. Hkrati je referendum za Jeremitarje način, pravi še tiskovno sporočilo, da se v najslabšem primeru zadeva zaustavi vsaj do meseca junija, ko bo stopil v veljavo zakon, ki določa drugačne kriterije za razlašanje.

Nekaj sorodnih misli smo slišali tudi na tiskovni konferenci, ki so jo sklicali sami Jeremitarji v petek, 1. marca, opoldne, da bi po nekaj tednih, ko so se v naglici zvrstili pomembni dogodki, pregledali prehojeno pot in začrtali smernice za prihodnost. Srečanje s predstavnikoma tiska iz Italije in Slovenije sta tudi tokrat vodila glasnika prebivalcev ogroženega zaselka Oskar Pavletič in Vanda Srebotnjak. Ena glavnih misli, ki smo jih slišali, je namreč bila prav ta, da Jeremitarji ne nasprotujejo prestrukturiranju tovrstnega postajališča; so le kategorično proti uničenju zaselka. Prepričani so, da je mogoče s spremembo regulacijskega načrta uskladiti obstoj kraja z obstojem in tudi razvojem infrastrukture.

Predstavnikom medijev so Jeremitarji orisali pripetljaje zadnjih desetih dni, ko so tehnične službe po naročilu občinske uprave izvajale (tudi z izigravanjem prebivalcev) meritve zemljišč, ki jih želi goriška občinska uprava pod vodstvom župana Valentija po vsej sili razlastiti, da bi tam zgradila dodatne hale tovrstnega postajališča. Tudi v tej fazi postopka je prihajalo - kot so večkrat poudarjali na tiskovni konferenci - do hudih kršitev zakonov, razsodb ustavnega sodišča in mednarodnih konvencij. Med vsemi temi omenimo, da občinska uprava ni niti obvestila nekaterih lastnikov zemljišč, ki živijo izven državnih meja. Tak način razlašanja je prava kraja! Zainteresirani so zato začeli pravni postopek na diplo-

matski ravni. Nadvse hudo je tudi dejstvo, da doslej Jeremitarji še niso utegnili govoriti s predstavniki oblasti v materinem jeziku, kar jim zagotavlja zakon. To ni bilo mogoče niti v torek, 26. februarja, na srečanju s prefektom, od katerega so Jeremitarji - zaman - pričakovali, da bo zavzel neko stališče in zamrznil postopek. Med drugim se mora glede treh prizivov še izreči Deželno upravno sodišče. In vendar se je vladni funkcionar "jasno postavil na stran župana". Glasniki Jeremitarjev so na tiskovni konferenci na osnovi študije prestižne angleške ustanove London school of economics tudi dokazali, da župan zavaja ljudi, ko obljublja tisoč novih delovnih mest v prostorih avtoporta; ta namreč po vstopu Slovenije v Evropsko unijo ne bo imel več nobenega smisla. Trmasto stališče župana samo še potrjuje sum, da mu v resnici gre za revanšizem zaradi pred nekaj leti izgubljene bitke glede financarske šole...

O problemu Jeremitišča je bil govor tudi v italijanskem parlamentu; interpelacijo je predstavil zastopnik Južnotirolske ljudske stranke, saj se slovenski senator glede zadeve ni jasno opredelil. Italijanski državljani se verjetno ne zavedajo, v kakšni stiski so Jeremitarji. Pavletič je omenil zgledno demokratično politiko Slovenije, kjer ima italijanska manjšina z zakonom zagotovljeno zastopstvo v izvoljenih telesih.

Občinski svetovalec Tabaj je nato predstavil referendum, o katerem smo govorili v začetku tega zapisa, in pozval k udeležbi tako občane kot druge stranke in ustanove. V prihodnjih tednih bo stekel tudi t.i. dan odprtih vrat, ko bodo Jeremitarji razložili vsem občanom, ki jih zadeva zanima, za kaj se sploh borijo. Z dokumenti v rokah jim bodo prikazali postopek, razkriji jim bodo zgodovino zaselka in jih vodili od svojih lepo obdelanih zemljišč do avtoporta, tako da bodo gostje lahko sami ugotovili, ali je regulacijski načrt smiselno zasnovan.

Na koncu tiskovne konference je arhitekt Lorenzo Galluzzo de Fin predstavil načrt obnove stare jeremitarke cerkvice Blažene Device Marije v polju, ki jo je spomeniško varstvo že zaščitilo. V tem tednu naj bi bil načrt poslan v ogled in odobritev prav temu uradu, kasneje pa na občino, ki bi morala vnesti spremembo v regulacijski načrt. Po obnovi naj bi bila kapelica zelo podobna nekdanji, je dodal arhitekt. Ta kulturni in zgodovinski spomenik je treba nujno zaščititi, je še rekel; ker vsak spomenik "živi" v nekem kontekstu, je treba skupno z njim zaščititi tudi okolje, t.j. hiše Jeremitarjev. Objekt ima z umetniškega in zgodovinskega vidika posebno vrednost. Pod kapelico so grobovi in kdo ve, kaj še, je dodal arh. Galluzzo de Fin.

Čez nekaj dni, 9. marca, bo poteklo 339 let, odkar so (kot poroča Štefan Kocjančič) pokopali znanega puščavnik, ki so ga našli skrivnostno umorjenega v njegovi celici v Jeremitišču. Tudi v tistem daljnem mesecu marcu so po vsej verjetnosti nemo spremljali dogodke beli zvončki, ki so naznanjali prihajajočo pomlad. Vsi upamo, da bodo ob lepi cerkvi v Jeremitišču čez 300 in več let, ob njihval in poljih naših ljudi, tam še rastle mili zvončki...

PRAVILNIK RAJONSKIH SVETOV: NE SLOVENŠČINI!

Kot smo napovedali prejšnji teden, je goriški občinski svet nadaljeval razpravo o pravilniku rajonskih svetov. Predlog večine ni predvideval rabe slovenskega jezika; zato je slovenska konzultna pri goriški občini predložila dopolnilo o rabi slovenščine. Isti predlog je med drugimi predstavljal tudi Oljka. Občinski svet je z glasovi desničarske uprave odbil vse predloge.

RONKE / OB DNEVU SLOVENSKE KULTURE

SKRIB ZA JEZIK IN SPOŠTOVANJE DRUGAČNEGA

Proslava praznika slovenske kulture, ki jo je v soboto, 2. t.m., pripravilo domače Slovensko kulturno in rekreativno društvo Jadro, je v dvorano občinskega sveta v Ronkah privabila reslepo število ljudi, ki so prisostvovali bogatemu kulturnemu sporedu. Proslava je bila v prvi vrsti v znamenju poezije (že sam naslov je bil *Srečanje z domačo poezijo*), saj se je občinstvu predstavilo pet pesniških ustvarjalcev z Goriškega: svoje pesmi so brali Filibert Benedičič, Jurij Paljk, Liliana Visintin, Ivo Petkovšek in Aldo Rupel, ki je tudi predstavil zbirko *Znamenja*, v kateri je podal izbor poezije 12 goriških pesnikov. Aldo Rupel je tudi avtor druge knjige, z naslovom *Nočitve pod zvezdami*, v kateri opisuje svoje samotne in skupinske pohode v naravo, pri čemer je na ronški proslavi zlasti poudaril, kako za pustolovsko doživetje prirode ni potrebno iti ne vem kam, ampak imamo možnost takega doživljanja prav blizu.

Priložnostno misel je podal naš kolega Ivan Žerjal, ki je svoj govor osredotočil zlasti na dve značilnosti osebnosti in dela Franceta Prešerna, in sicer na pomen negovanja jezika in na sožitje med narodi. Med drugim je dejal, da bi morda morali slovenski jezik in kulturo nekoliko bolj spoštovati ravno mi sami. Po eni strani v krajih in okol-

jih, kot je npr. ravno Laško, prirejajo tečaje slovenščine, objavljajo publikacije o razsodbah v prid rabe slovenščine v javnosti, ne nazadnje pa tudi beležijo najvišji vpis v slovensko šolo, po drugi strani pa prihaja v drugih sredinah do nesprejemljivega zanemarjanja ter pačenja in siromašenja slovenskega jezika, in to nemalokrat prav s strani tistih, ki večkrat nastopajo v javnosti in ki bi prvi morali skrbeti za njegovo ohranitev, kakovost in razvoj. "Kot da je jezik le blago, s katerim lahko delamo, kar se nam zljubi, čisto po logiki današnje pretirano tržno usmerjene ter k potrošništvu in zapravljanju nagnjene miselnosti. Verjetno smo v bolj "razvitih" okoljih nekoliko pozabili, da se je za jezik treba truditi, ga ljubiti in spoštovati, nemalokrat zanj tudi trpeti in mu posvečati čas, tako da prihaja celo do omalovaževanja tistih, ki se zaradi borbe za dostojanstvo slovenskega jezika znajdejo tudi na sodišču." Sicer je Prešeren, je še dejal Žerjal, "neprekosljiv učitelj tudi na nekem drugem področju, in sicer v razglašanju vrednote spoštovanja drugega, drugačnega. Njegova ljubezen do slovenstva namreč ne zapade nikoli v nacionalistično zapiranje, v omalovaževanje drugih narodov in v ekskluzivizem, saj so bila taka pojmovanja pesniku tuja, toliko je bil prežet z ideali bratstva in

FOTO BUMBACA

svobode. Ta ideal spoštovanja, bratstva in sožitja med narodi za pesnika ni bil le gola fraza, ki jo danes prevečkrat slišimo s strani mnogih, ki govorijo o sožitju in večkulturnosti, ne da bi v to zares verjeli. Ta ideal se pri Prešernu tudi ni sprevrgel v ideologijo, v imenu katere kaj kmalu postane vsaka nizkotnost dovoljena. Bil je iskren ideal spoštovanja takšnega sočloveka, kakršen je, in ne takšnega, kakršnega si želimo. Kot že rečeno, smo na skrajnem zahodnem robu slovenskega narodnega prostora, istočasno pa smo na območju, ki je stičišče več narodov in kultur: ne mislim samo na zgodovinsko prisotne skupnosti, se pravi na Slovence, Italijane in Furlane, pač pa tudi na nove prišleke, ki so k nam dospeli iz daljnih krajev z upanjem

v boljše, človeka vredno življenje. Ali smo zmožni se med seboj sprejemati in spoštovati takšne, kakršni smo? To vprašanje je ključnega pomena ne samo pri nas, ampak tudi drugod v bogatem in razvitem svetu. Ko pa si ga postavljamo, imejmo pred očmi prav Prešerna in njegov zgled zdravega pojmovanja narodnega ponosa in sožitja s sosedi." Govornik je med drugim izrekel tudi priznanje Slovincem v Laškem, katerih zgled bi moral biti dragocen in poučen za vse tiste, "ki si služimo vsakdanji kruh ravno zahvaljujoč se znanju slovenščine" in ki "smo vsakdanji kruh našli ravno v svoji narodni skupnosti". To tako zaradi skrbi za jezik in kulturo kot tudi zaradi skupnega sodelovanja brez nepotrebnih delitev in zastojnekega ljubiteljskega kulturnega delovanja.

Proslavo, ki jo je SKRD Jadro pripravilo pod pokroviteljstvom uprave občine Ronke (v tem smislu je prisotne pozdravila tudi odbornica za kulturo Angela Calderera), prisotnim pa je spregovoril tudi predsednik društva Karlo Mučič. Za dodatno prijetno razpoloženje je poskrbel oktet Odmevi iz Saleže, ki se je predstavil z nekaterimi znanimi in priljubljenimi pesmimi, začeni z Vrabčevu *Zdravljico*. NL

ŠTANDREŽ / OB DNEVU SLOVENSKE KULTURE

OB PESMI MISEL NA NARODNOST IN DOM

FOTO BUMBACA

V štandreški župnijski dvorani A. Gregorčič je v petek, 1. t.m., izvenela domača proslava ob Dnevu slovenske kulture, ki so jo kot že nekaj let pripravili Prosvetno društvo Štandrež in OŠ F. Erjavca iz Štandreža pod pokroviteljstvom ZSKP Gorica. Zaradi nadležne gripe z nekoliko okrnjenim programom so se na odru najprej predstavili štandreški šolarji in zapeli nekaj pesmi ob klavirski spremljavi Patricke Quaggiata in klaviature učiteljice Ketty Tabaj, pa še orff instrumentov malih glasbenikov. Vmes so zrecitali nekaj lepih misli o ljubezni, ki obzarja velike in male. Svojski pečat so priveditvi dali nastop Mepz Štandrež pod vodstvom Davida Bandellija in razmišljanja g. župnika Karla Bolčine. Svoje misli na preteklo, tudi najbolj mračne zgodovinske dogodke, ki jih je pod fašistično trdo roko doživela štandreška vas, je razpredal na poetičen način ob izvedbah narodnih pesmi v modernejših priredbah H. Lavren-

čiča in S. Jericija. Vanje je bila vpletena slovenska pridiga iz dramske obdelave romana Franceta Bevka Kaplan Martin Čedermač, ki jo je kot najnovejši nositelj tegale enkratnega lika z občutkom podal član dramskega odseka Božidar Tabaj. Posrečeno kulturno prireditev je sklenila Prešernova Zdravljica v Premrlvi uglasbitvi.

V prireditve je vskočil tudi glavni urednik Pastirčka Marjan Markežič, ki je povabil prisotne k nakupu nove Pastirčkove pesmarice, kasete in zgoščenke Eno si zapojmo... ali pa vse z narodnimi pesmimi v izvedbi goriških in tržaških otroških zborčkov. Nekaj izvodov te nove Pastirčkove ponudbe so odkupile njene podpornice Zadrzna kraška banka, Zadrzna banka Doberdob in Sovodnje ter Banca di Cividale - Kmečka banka in jih podarile slovenskim didaktičnim ravnateljstvom. Darilo je prejel tudi štandreški župnik.

IK

ŠTEVERJAN / OB DNEVU SLOVENSKE KULTURE

SPOMIN NA ŠKOFA SEDEJA BRANITELJA SLOVENSTVA

MARJAN DRUFOVKA

V četrtek, 28. februarja, je bila Prešernova proslava v župnijskem domu F. B. Sedej v Števerjanu. Večer je pevsko uvedla moška skupina Akord pod vodstvom Mirka Špacapana. Podgorci so izbrali program pesmi, ki je obširno zajel delovanje profesorja in duhovnika Mirka Fileja, čigar 40-letnico smrti bodo praznovali 10. marca v domači vasi na desnem bregu Soče. Začeli so s pesmijo *Mati*, ki jo je sam avtor v prvi vrsti posvetil lastni materi in pa vsem, saj so mame skrbne in dobre. Sledila je *Tožba na besedilo Ljubke Sorli*; Bratužev samospjev, iz postelje v bolnišnici toži po tem, da je osamljen in v zadnjih trenutkih življenja v ozadju sliši priljubljeni motiv *Monotono pojo mi krugaljčki*. Zapeli so še *Nekje v gorah*, ena njegovih najbolj posrečenih pesmi, ki govori o junaku, ki je padel v vojni in leži nekje v gorah.

Osrednji del večera je slonel na priložnostnem govoru, ki ga je podal Tomaž Pavšič na temo *Spomin na nadškofa F.B. Sedeja, branitelja slovenstva*. Istoimensko domače društvo se je hotelo namreč hvaležno oddolžiti izjemnemu dušnemu pastirju in človeku, ki je za vse nas veliko naredil; 70-letnica njegove smrti je potekla lani novembra. Pavšič je na zanimiv način podal življenje in delovanje nadškofa Sedeja, slovenskega rodoljuba in narodnjaka. Branil se je z vsemi močmi in sposobnostmi proti asimilaciji slovenskega na-

roda na Primorskem. Bil je človek evropskega duha, radodarno in požrtvovalno odprt vsem. Četrto stoletje je bil nadškof graditelj slovenstva, od katerih zadnjih petnajst let se je boril proti raznarodovalnemu nasilju. Dobro je, da se ob dnevu kulture spomnimo takega za nas pozitivnega lika in pa vseh tistih junakov, ki so vložili ogromno moči za obogatitev slovenske kulture in ohranitev narodne identitete. Tako smo se vsi Slovenci v zadnjem času obudili slike več velikih mož, od L. Bratuže do Vrabca in ne nazadnje msgr. Gujona iz Benečije.

Na oder so spet stopili Podgorci, tokrat v zasedbi mešanega pevskega zbora, ki ga vodi Mirko Špacapan. Zbor je izvedel tri Filejeve melodije. *Dobri Jezus ter Vera, upanje, ljubezen*, obe na besedilo Srečka Grogorca. Pri tem izstopa druga skladba, saj je sestavljena korralno, akordi se pretakajo posebno in drugače od drugih cerkvenih skladb iz tistega časa. Svojo "sliko" je zbor zaključil z Marijino, iz leta 1945, na besedilo matere Elizabete, kjer je solistično vlogo izpeljala Nadia Fabris. Venček Filejevih pesmi nam je, če je sploh bilo treba, dodatno razkril talent glasbenika, mentorja in voditelja nešteti zborov, graditelja poleg narodne zavesti tudi glasben.

Na odru in v dvorani je slovesno zazvenela Zdravljica, ki želi in mora toliko bolj biti prav v današnjem času skupni povezovalni člen vseh Slovencev.

OŠ O. ŽUPANČIČ / OB DNEVU SLOVENSKE KULTURE

SREČANJE S ČASNIKARJEM IN KNJIŽEVNIKOM PALJKOM

Tudi letos so tečajniki, ki obiskujejo tri tečaje slovenskega jezika in književnosti Slovensko? Ši, grazie! na osnovni šoli O. Župančič v ulici Brolo in letos prvič v prostorih Slovenskega zavoda za poklicno izobraževanje v Križni ulici v Gorici, dostojno zabeležili Dan slovenske kulture, in sicer v sredo, 27. februarja.

Večer so organizirali Odbor staršev, Slovenski zavod za poklicno izobraževanje, Didaktično ravnateljstvo Gorica, ki je dalo na razpolago prostore OŠ O. Župančič, in tečajniki, ki obiskujejo nadaljevalni tečaj v razredu prof. Marjana Voncine. V prostornem šolskem predverju se je zbralo okrog petdeset poslušalcev, v glavnem tečajnikov, ki so z zanimanjem sledili prijetnemu predavanju-kramljanju s časnikarjem, književnikom in novopečenim od-

FOTO: BUMBACA

govornim urednikom Novega glasa Jurijem Paljkom na temo *Kulturni utrip na Gorškem danes*. Gosta je v imenu prirediteljev predstavil Andrej Fajt.

Paljk je v italijanski neposredno in z odprtim srcem spregovoril o svojem življenju, otroštvu v kmečkem okolju v do-

mači Vipavski dolini, študentskih letih v semenišču v Vipavi, v Trstu, o vojaških izkušnjah v JLA, o soočanju z italijanskim in furlanskim svetom, ki ga je dodobra spoznal in ga cenil. V svoje iskreno pripovedovanje je vseskozi smiselno vpletal zgodovinske dogodke in osebnosti,

ki so krojile preteklo in sedanjost podoba naših krajev, in poudarjal dejstvo, da so tri narodne komponente, slovenska, furlanska in italijanska, skozi zgodovino živele tesno povezane in so jim mračne sile želele pretrgati in, žal še to delajo, mirno sožitje. Nanašajoč se na Oglejski patriarhat je Paljk sklenil svoje izvajanje z željo, da bi v prihodnosti spet lahko složno, v spoštovanju drugačnosti pristo zadihali vsi skupaj Slovenci, Italijani in Furlani.

Nerazumevanja se namreč večkrat porodijo tudi iz nepoznavanja stvarnosti in iz neutemeljenega strahu pred različnostjo. Prav tovrstna srečanja pripomorejo k odpravljanju predsodkov, premoščanju ovir in utrjevanju skupnih vezi.

Lepi večer se je končal s pozicijo. Predavatelj je v slovensčini in italijanski prebral tri svoje pesmi iz dvojezične zbirke *Kako je kthko-Com'e' fragile*. Pogovor z njim se je sproščeno nadaljeval pri zakuski.

IK

IVAN SEMOLIČ IN MARIJA PETEJAN

ZLATOPOROČNO SLAVJE V GABRJAH

Pred petdesetimi leti, 23. februarja 1952, sta si obljubila večno ljubezen in zvestobo g. Ivan Semolič in ga. Marija Petejan.

Ker je bila nevesta s Peči št. 46, sta sklenila sv. zakon v cerkvi na Peči. Toda pod velikim bivanju v ženinovem domu v Gabrjah, kjer sta pognala globoke korenine, sta se prišla zahvaliti Bogu in sorodnikom ter znanecem in vaščanom pred oltar v Gabrjah. Tu sta hčerka in sin z družinama bila živi prič zlate krone zakona. Pri poroki sta bila kot prič Aldo Bregant, elektrikar, in Oskar Gabrijelčič, učitelj. V poročni knjigi zasledimo na strani 6, pod št. 3, še druge podatke. Ženin, Ivan Semolič, je bil iz Gabrij 4, kjer živi še danes. Vpisan je kot delavec, rojen 25.3.1924, rimsko-katoliške veroizpovedi. Njegov oče se je pisal Danijel Semolič, kamnosek. Mama pa je bila Marija Devetak, oba rimsko-kat. veroizpovedi. Nevesta pa, ga. Marija Petejan, je vpisana kot gospodinja s Peči 46. Rojena na Peči 20.10.1925, rim. kat. ver. Njen oče je bil Jožef Petejan, zidar,

mama pa Marija Kovic, rim. kat. ver. Popisane so listine, ki jih je za poroko predložil ženin, in sicer: rojstni in krstni list ter birmanski in samski list. Isto je prinesla nevesta, t. j. rojstni in krstni list ter birmanskega in o neporočenosti. Kakor dandanes, tako sta poskrbela tudi takrat za civilne in cerkvene oklice. Protokol nosi št. 408/52, isto tudi nadškofijski *Contrahatur* (t. j. nadškofijsko privoljenje). Poročil ju je g. Karel Reja, nadškofijski delegat.

Tudi listine, čeprav izgledajo zgolj formalnosti, so v resnici pričec nečesa globljega. Govorijo namreč o čudežu ljubezni in zvestobe, ki je in mora biti vedno nov. Je kakor dobro vino, ki ga dva mlada, četudi rasteja v letih, ohranjata za vse. To se je pokazalo z mašo, ki so jo vsi hvaležno obhajali. Petje, orgle, zunaj cerkve še glasbila in vzkliki veselja, v cerkvi pa prejem zakramentov, Božja beseda in molitev.

Zlatoporočencema in otrokom, skupaj z vsemi prijatelji in sorodniki, voščimo vse najbolje v zdravju in veselju!

HVALEŽEN SPOMIN

DESETLETNICA SMRTI DRAGOTINA BUTKOVIČA

Dne 1. marca smo se spomnili desete obletnice smrti prof. Dragotina Butkoviča, duhovnika in profesorja ter kulturnega delavca v Gorici. Bil je nečak znanega duhovnika, sovođenjskega župnika in pisatelja, Petra Butkoviča-Domna. Drago Butkovič je bil zadnja leta svojega življenja župnik v Rupi in na Peči, sedaj počiva prav na rupskem pokopališču.

Prof. Drago Butkovič je znan celi vrsti dijakov in šolnikov, saj je bil dolga leta profesor klasičnih jezikov na slovenski gimnaziji - liceju v Gorici, pa tudi katehet na nižji srednji šoli. Pokojni profesor je po študiju v goriškem semenišču nadaljeval teološke študije v Rimu, kjer je bil gojenec Francoskega zavoda. Kot profesor je vzgajal svoje dijake v resnosti in zavzetosti zlasti za humanistične predmete, in to nešteto naših dijakov v drugi polovici 20. stoletja. Sam je tudi pripravil vrsto učbenikov latinskega jezika, zlasti pa slovensko-latinski slovar. Za slovenske šole je pre-

vedel tudi znano zgodovino latinske književnosti iz italijanskega jezika. Vse to je delal z veliko natančnostjo in veseljem.

Pokojni se je, kot že rečeno, udeleževal tudi na kulturnem področju. V začetku petdesetih let je bil predsednik SKPD v Gorici. Kasneje je aktivno sodeloval pri Goriški Mohorjevi družbi in bil tudi več let njen predsednik.

Ohranili ga bomo v blagem spominu.

AB

NA KOSTANJEVICI: SPOMIN NA BRATUŽA
Zveza kulturnih društev Nova Gorica vabi na večer ob stoletnici rojstva Lojzeta Bratužaja iz pesnitve Ljubke Šorli *Venec spominčič možu na grob bodo večer oblikovali Ljubiteljsko gledališče Teharje iz Celja*. Uvodno misel bo podal Peter Simoniti, umetniško besedo pa Sonja Mlejnik. Na orgle bo spremljal Silvan Baša, pel bo MoPZ Mirko Filej iz Gorice, ki ga vodi Zdravko Klanjšček. Večer bo v frančiškanski cerkvi na Kostanjevici v nedeljo, 10. marca, ob 20. uri.

ORATORIJ V ČAST BL. ŠKOFU A.M. SLOMSKU
V nedeljo, 3. t.m., je bil v štandreski cerkvi sv. Andreja lep in mogočen koncert, na katerem so mariborski izvajalci predstavili oratorij v čast bl.

A.M. Slomšku za soliste, zbor in orkester, ki ga je napisal skladatelj Jože Trošt. Avtor besedila pa je pesnik in duhovnik Stanko Janežič. Delo so izvajali poleg solistov še stolni zbor iz Maribora, mešani zbor župnije Prihova in akademski pevski zbor A.M. Slomšek ter Komorni orkester Maribor. Dirigent je bil Štefan Ferenčak.

Nabito polna štandreska cerkev je z veliko pozornostjo sledila kar dolgemu poteku tega umetniškega glasbenega dela. Ob koncu so bili vsi izvajalci skupno z avtorjem deležni toplih aplavzov in so še ponovili del oratorija. Med udeleženci je bil tudi goriški nadškof msgr. Dino De Antoni, ki je v začetku po uvodnih besedah župnika Karla Bolčina prisrčno pozdravil izvajalce in vse navzoče. - Več v prihodnji številki.

IZLET V BRATISLAVO
Župnija sv. Mavra in Silvestra v Pevni prireja izlet v Bratislavo (Slovašk) in vas Wolkersdorf od **ponedeljka, 22., do srede, 24. aprila**. Na programu so ogled zgodovinskih in umetniških objektov (tudi z vodičem), obisk vinske kleti in priložnost za nakup. Cena izleta znaša 145 evrov na osebo. Ob vpisu plača vsak

izletnik 45 evrov, ostalo bo poravnal pozneje. Vpise prejema župnik Vojko Makuc (tel. 0481 81096) vsak večer po 19. uri. Ob vpisu naj vsakdo prinese fotokopijo osebne izkaznice (oba obrazca) za skupni potni list. Vsakdo naj si tudi priskrbi zavarovanje pri USLZ. Poskrbi naj, da bo osebna izkaznica veljavna! Prostim je še nekaj mest. Pohitite!

Dne 27. februarja 2002 je na Univerzi v Ljubljani

prof. Jan BEDNARIK
dosegel
DOKTORAT ZNANOSTI
s področja filozofije.

Za najvišji akademski naslov mu čestitajo starši, brat in sorodniki.

OBVESTILA

ODBOR ZSKP se bo sestel v torek, 12. t.m., ob 20.30 na sedežu v Gorici.

SKUPNOST DRUŽIN Sončnica vabi v sredo, 13. t.m., ob 20.30 v Kulturni dom na predavanje dr. Metke Klevišar: *Izkustvo težke bolezni v družini*.

GALERIJA ARS - KC Lojze Bratuž: Anton Mihelič, spominska razstava ob 20-letnici umetnikove smrti. Razstava je odprta do 20. marca vsak torek in petek od 17. do 19. ure ter ob prireditvah v KC Lojze Bratuž.

ROMANJE - IZLET v Umbrijo od 25. do 28. aprila z župnijo Standrež; je še nekaj razpoložljivih mest. Vpisovanje: tel. 0481 21849.

DAROV

ZAMISIJONARJA Petra Opeko: v spomin na s. Mirjam Angelca Špacapan 100,00 E.

ZAMISIJONARJA Danila Lisjaka: v spomin na drago s. Mirjam ter ob stoti obletnici rojstva očeta Hermenegilda družina Podveršič F. 250,00 E.

ZAZAVOD sv. Družine in v dobrodelne namene namesto cvetja na grob pokojni s. Mirjam Kovic: Darinka Tomšič 20,00; Elizabeta 50,00; N.N. 100,00; 20,00 E.

ZACVETJE v Rupi: Jožica Kovic Paoletti 5,00 E.

ZACERKEV na Vrhu: Zora iz Tržiča 50,00 E.

SOŽALJE

Skavti in skavtinje iz Gorice se s hvaležnostjo spominjamo prijateljstva, ljubeznivosti in pozornosti, s katerimi nas je vedno obdarovala s. **Mirjam**.

ČESTITKE

Uredništvo našega lista čestita **dr. Janu Bednariku** ob visokem akademskem dosežku.

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

V spodnjih prostorih župnijskega doma Anton Gregorčič bodo na ogled dela

JANEZA NANUTA

Odprtje razstave bo v **nedeljo, 10. marca 2002, ob 11.30.**

Razstava bo odprta vsak dan od 20. do 21. ure, v nedeljo od 9. do 12. ure, vse do 17. marca.

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

SKDR JADRO

vabi na predavanje **Marka Pogačnika**

UMETNOST ZDRAVLJENJA ZEMLJE

OZ. ZDRAVLJENJE VOJNE RANE V PODZAVESTI KRASA

Ronke, občinska sejna dvorana, **sobota, 16. marca 2002, ob 20.30**

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

SKUPNOST DRUŽIN SONČNICA

vabi na predavanje

v **sredo, 13. marca 2002, ob 20.30**

Gorica, Kulturni dom

IZKUSTVO TEŽKE BOLEZNI V DRUŽINI

dr. Metka Klevišar

PROSVETNO DRUŠTVO PODGORA

FILEJEVA PROSLAVA

OB 40-LETNICI SMRTI

ODKRITJE UPODOBIVTE prof. Mirka Fileja, delo domače likovnice Albine Pintar

FILEJEVE PESMI BODO IZVAJALI: Otroški pevski zbor Podgora, Orfova skupina in otroci Osnovne šole Dobrovo, MoPZ Akord, MePZ Podgora, Mali tamburaški orkester-Števerjan, MePZ Frančišek Borgia Sedej-Števerjan

O PROF. MIRKU FILEJU BODO SPREGOVORILI: Joško Kragelj-duhovnik, Anka Černic - kulturnik, Mirko Špacapan - glasbenik, Martin Kranner - mladina in šport

Župnijska cerkev v Podgori, **nedelja, 10. marca 2002, ob 17. uri**

ZVEZA PEVSKIH ZBOROV PRIMORSKE
ZVEZA SLOVENSkih KULTURNIH DRUŠTEV TRST, GORICA, VIDEM
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE GORICA
ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV TRST

PRIMORSKA POJE 2002

Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž
nedelja, 17. marca 2002, ob 17. uri

NASTOPAJO: Dekliški pevski zbor Mavrica, Postojna zborovodja: Jelka Bajec

Dekliška pevka skupina Valentin Vodnik, Dolina zborovodja: Tatjana Jercog

Vokalna skupina Vinika, Brda zborovodja: Franka Žgavec

Moški pevski zbor Valentin Vodnik, Dolina zborovodja: Anastasia Purč

Mešani pevski zbor Maestral-Tomos, Koper zborovodja: Maja Cetin

Mešani pevski zbor Obal'ca, Koper zborovodja: Maja Cilensček

11

ČETRTEK,
7. MARCA
2002

PASKVALU GUJONU V SPOMIN

DRAGO ŠTOKA

Spadam med tiste tržaške Slovence (najbrž bolj redke), ki smo imeli čast in srečo osebnostno poznati naše beneške Čedermace in tu mi spomin gre predvsem do pokojnih treh beneških duhovnikov: Ivana Trinka, zamjskega slovenskega pisatelja, filozofa, profesorja in umetnika, Valentina-Zdravka Birtiča, domoljubnega pesnika, in Maria Lavrenčiča, soustvarjalca prvih Dnevov emigranta na dan Svetih treh kraljev v Čedadu. Njim se je sedaj pridružil v skoro 93. letu starosti tudi Paskval Gujon, skoro šestdeset let na čelu matajurske župnije.

ga drugje morda ni več, je pri nas še vedno živ. Morda bo kdaj boljše, ne vem, morda, za danes vem samo, da je tako, kot je: ustrahovanje na vseh koncih in krajih in oblast je na njihovi strani, na strani "trikoloristov" pač. Dolgo pod večer smo govorili o "trikoloristih" v Benečiji, o ustrahovanih domačinih, o vaseh, ki se v Benečiji prazni, ker gredo mladi fantje in dekleta v tujino služiti kruh, ki ga doma ni! Potem nas je povabil, da gremo vsi skupaj v domačo cerkev, kjer je vsak večer zahvalna molitev in pesem za pravkar minuli dan. Šli smo v cerkev, pred katero kraljuje ogromen kip Kristusa Odrašenika, in prisostvovali

Monsinjur Paskval Gujon od srede, 27. februarja, počiva na landarskem pokopališču, pod varstvom Starogorske Matere božje in pod pogledom očaka Matajurja, ki je bil za starost beneških duhovnikov pašnik nad šestdesetletnega tihega in vestnega duhovniškega delovanja kot tudi simbol slovenstva v krajih, kjer se je pokojni duhovnik rodil in jim ostal vse življenje zvest.

V župnijski cerkvi v Landarju se je na dan pogreba zbralo veliko število ljudi iz vse Benečije, ki so imeli monsijnorja Gujona za zgledega duhovnika, zavednega Slovenca, pokončnega človeka, ki se je vse življenje boril za pravice svojih ljudi. Zbralo se je trideset slovenskih in furlanskih duhovnikov iz Benečije, Soške doline, Tržaškega, Goriškega in Furlanije. Prišli pa so tudi drugi prijatelji pokojnega duhovnika in to iz vse naše slovenske skupnosti v Italiji kot tudi iz Slovenije. Somaševanje je na pogrebu vodil videmski nadškof msgr. Pietro Brolo, ob njem pa je bil še bivši videmski nadškof msgr. Alfredo Battisti. Slovensko petje se je med mašo prepletalo z berili in molitvami v slovensčini in italijanščini.

V prvih klopih so v cerkvi sedeli župani iz Sovodenj, Špetra in Podbonesca, predsednik komisije Državnega zbora Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in posvetu Franc Pušič, poslanca slovenskega državnega zbora Ivan Božič in Jožef Školč, načelnik tolminske upravne enote Zdravko Likar (si-

cer velik Gujonov prijatelj), konzulka RS v Trstu Lea Stanič, predstavniki Anpi in Zveze borcev.

"Monsinjur Gujon - je v svojem nagovoru podčrtal videmski nadškof msgr. Pietro Brolo - je bil oporna točka in zastava Nadiških dolin. Bil je navdušen duhovnik in v svojem polnem življenju se je vedno in vztrajno boril za jezikovne in kulturne pravice svojih ljudi. Delal je ne samo za človeško pravičnost, ampak tudi za pravičnost, ki prihaja od Boga".

Gujonov naslednik v matajurski župniji g. Božo Zuanella se je v svojem imenu in v imenu vseh Matajurcev doma in po svetu zahvalil pokojnemu monsijnorju za opravljeno veliko dušnopastirsko in kulturno delo. "Čez šestdeset let" je rekel g. Zuanella - je gospod Gujon pridigal po slovensko, in če se danes v matajurski župniji pogremo po slovensko, je zasluga monsijnorja Gujona, ki je učil peti in moliti v materinem jeziku. Moje življenje je tesno povezano z gospodom Gujonom. Rodil sem se namreč v njegovi hiši v Bijačah in v isti hiši se je rodil tudi njegov stric pre Ivan Gujon in moj brat Paskval, ki je diakon. Leta 1953 mi je daroval prvo številko Trinkovega ko-

ledarja in prav z njim sem se naučil brati po slovensko". Gospod Zuanella se je spomnil še na leta študija v videmskem semenišču, na vrnitev v rojstno vas staršev Matajur in nazadnje na dolgo in tesno, plodno sodelovanje s pokojnim msgr. Gujonom od leta 1971, ko je postal župnik na Tarčmunu, pa vse do monsijnorjeve smrti.

V imenu vseh zavednih beneških Slovencev je pred odprtim grobom spregovoril predsednik Planinske družine Benečije Igor Tull. V lepem beneškem narečju je Tull med drugim povedal: "Sada tala mala zemlja pod Matajurjan je zgubila še adnega zvestega sina. Ljubo ste jo ku največje bogastvo. Zanj ste živeu in dielu, zvjestuo ste opravljju vaše poslanstvo. Živeu ste ponosno in tarpeu za naš materin jezik. Pravijo, da vsi je-

ziki so lepi in je tudi ries. Vi pa ste nas še naučju, da guorit materin jezik, ga ljubit in ga branit pomeni živiet svobodno, pomeni hodit z vzdignjeno glavjo, gledat druge v oči in zastopit, da na telim svietu nie človeka buojšega od drugih. Gospuod Gujon, v vašim življenju ste videu, kuo je naša zemlja ratala siromašna, kuo so nam vzle' naš domači jezik, kuo so se spraznile vasi, kuo so hosti pokrile sanožeta. Mislim, da ste težkuo preživeu telo grenkuost. Imel pa ste eno upanje, kjer ste videu, da pod pepelom je še živa žerjavica, da tisti ogenj, ki je goreu po naših hišah, nie še ugasniu".

Ob pokojnega msgr. Paskvala Gujona se je v imenu koprskih duhovnikov poslovil prijatelj in tesen sodelavec pokojnika, kobariški dekan msgr. Franc Rupnik. V svojem poslovilnem govoru je msgr. Franc Rupnik podčrtal predvsem veliko zavezanost pokojnika lastnim koreninam in beneškim Slovincem, vsem ljudem, ki živijo na tej težki, a lepi zemlji. Zahvalil se mu je tudi za lepo in predvsem pa koristno sodelovanje in tudi za vse opravljeno delo v župniji Livek, kjer je pokojni monsijnor nekaj časa deloval. Predvsem pa je bilo slovo msgr. Rupnika ganljivo slovo sobrata od prijatelja in velikega Slovenca.

Ob odprtem grobu so pokojnemu nasledniku kaplana Čedermaca msgr. Paskvalu Gujonu zapeli pevci Kobariškega okteta. Ogromna množica ljudi, ki se je zbrala na pogrebu, je zgovoren dokaz, kako velikega duhovnika smo izgubili v Beneški Sloveniji.

12

ČETRTEK,
7. MARCA
2002

Paskvala Gujona sem spoznal kot študent pred natanko petdesetimi leti, ko sem ga v družbi s kontovelskim župnikom Rudijem Bogatcem obiskal v njegovem župnišču na Matajurju. Poznega junijskega popoldneva smo potrkali na njegova vrata, pravzaprav nismo prav nič potrkali, saj so bila vedno in za vsakogar odprta ona velika vhodna vrata starega župnišča, ki ga je potem potres leta 1976 podrl, tako da si je Paskval Gujon moral zgraditi nov farovž, ker pač staro župnišče ni bilo več uporabno.

Paskval Gujon nam je, trem nepričakovanim gostom, ki smo junija 1952 prišli k njemu po ozkih stezicah in strmih cestah matajurskega pobočja, takoj prostregel s piškoti in toplim čajem. Sedli smo za veliko mizo v sprejemni sobi in Gujonu takoj začeli pripovedovati, kako in zakaj smo ga obiskali na poti k Ivanu Trinku, ki je bil pač glavni cilj našega dolgega kolesarjenja od Kontovela do Matajurja. "Gospod monsijnor je doma, seveda, saj ne gre več ven iz svoje hiše. Tudi mašuje doma, noče ga ne nosijo več, tako kot bi morale."

Paskvalu Gujonu smo pripovedovali o neprijetni dogodivščini prejšnjega dne v Gornjem Barnasu, kjer bi nas neki domači "trikolorist" kmalu lastno-ročno aretirjal in izročil karabinerjem, če ne bi slednji ugotovili, da smo le navadni izletniki z župnikom na čelu, ne pa kaki "komunisti", "partizani", "banditi", kot nas je trikoloristični domačin hotel po vsej sili imeti. Gujon je našo pripoved zelo pazljivo poslušal, se na koncu nekoliko posmehljaj in rekel: "Ne živimo v lepih časih, to je že res. Ustrahujejo nas, tudi za nami duhovniki pazijo, na vsak korak pazijo, toliko bolj so pozorni do tujcev, kot ste vi, še toliko bolj, če v teh krajih govorite po slovensko. Pri nas je še vedno ustrahovanje, fašizem, ki

večernicam matajurskih župljanov. Cerkev je bila polna vernikov in Paskval Gujon je molil in pel po slovensko, ves obred je potekal v slovenski molitvi in slovenski pesmi. Vzradostil sem se, saj si nisem pričakoval kaj takega; da bo slovenska pesem v Benečiji še tako živa, pojoča, lepa! Bile so gotovo najlepše večernice v mojem življenju! Tisto glasno molitev, glasno pesem še zdaj slišim in se mi zdi, da celo obraze beneških žena, mož in otrok vidim pred oltarjem, v cerkvi, pred vhodnimi vrati, kot da bi se to zgodilo včeraj!

Paskval Gujon nas je po večernicah spet povabil na čaj. Za spanje nam je že prej poskrbel v nemara edinem vaškem gostišču in se pri tem malo izgovoril: "Žal mi je, a za kar tri nimam prostora v župnišču, za enega še še, za tri pa ne. Boste pa v gostišču tudi dobro spali", nam je očetovsko dejal in nas pospremil prav do gostišča pred cerkvijo.

Danes se je Paskval Gujon pridružil Ivanu Trinku, Zdravku Birtiču, Mariu Lavrenčiču. Moj spomin je zanje poln hvaležnosti in občudovanja, da so vztrajali v nemogočih časih v osrčju naše Benečije, ohranjali tam slovenski jezik, naše navade, naše molitve in petje. So sejali v rodovitna tla beneške grude, matajurskih pobočij, trat in strmih gozdov? Seveda so, saj je zgodovina že dala njim prav in obrnila hrbet onim, ki so jih preganjali in jim celo še pred kratkim podtikovali orožje v cerkve in farovže. Tudi pisati resnico o onih težkih časih ne bo več kazensko preganjano, tako kot je bilo in je še danes proti duhovnikom Marinu Hvalici in Božu Zuanelli.

"Na vrhu Matajurja se nebo jasni...". Mislim, da je imel Izidor Predan, ko je ustvarjal ta verz, prav, prav v svoji dalekovidnosti in narodnem optimizmu. Tudi špeterska dvojezična šola mi to potrjuje!

Najbrž se bo marsikomu zdel ta zapis brezpredmeten, če že ne celo odvečen, saj je danes splošno mnenje o kadilcih izjemno negativno, ker da je razvada kajenja grozna stvar, zdravju izjemno škodljiva, povrh vsega škodi še ljudem, ki se družijo s kadilci in še in še bi lahko naštevali. Da ne bo kdo mislil, da zabavljamo na račun kadilcev, dodajmo, da je prav v naših vrstah, časnikarskih vrstah torej, izjemno veliko grešnikov, ki imajo navado, da "si prižgejo smotko", nekateri večkrat, drugi samo občasno.

Kadilci so danes v svetu postali ogrožena vrsta in to ne zato, ker bi si sami to želeli, ampak zato, ker je v svetu prevladalo mnenje, da je kadilec potrebno pomagati najprej tako, da se jih pošteno useče po denarnici in takoj zatem še tako, da se jim jasno in glasno dopove, kako slaba je njihova razvada, predvsem pa to, da je kajenje zdravju izjemno škodljivo in bi bilo zato prav, če bi čimprej nehali kaditi.

Dosti vode je preteklo tudi pri nas pod mostovi od davnih časov, ko so prinesli iz Južne Amerike tudi v naše kraje tobak in danes se nam zdi smešno, ko zasledimo anekdote o prvih kadilcih.

Pripoveduje se, da so se jih ljudje bali, ko so jih prvič zagledali, tudi marsikatero vedro mrzle vode so nanje zlili misleč, da so zagoreli in jih je zato potrebno pogasiti. Iz otroštva nosimo spomine in se še vedno z veseljem spominjamo pripove-

GLOSA JURIJ PALJK

O KADILCIH

dovanja naših starih mam in nonotov o tem, kako so nekoč žvečili tobak v naših krajih, o tem, kako so kadili smotke in pipo ter o veliki revščini, ko si moral za eno samo cigareto nesti v trgovino jajce, ko je bil tobak velika, predvsem pa draga in nepotrebna razvada in se mu je večina naših nonotov prav zaradi denarja tudi odrekla. In tu so seveda še pripovedovanja naših očetov o časih, ko so Amerikanci poleg drugih stvari v Evropo med drugo svetovno vojno in takoj po njej prinesli zavojčke cigarete in so naši očetje prvič "povlekli" prave cigarete in so prvič izvedeli, da se jim reče tudi Camel in Lucky Strike. da ne bo pomote, povejmo, da so jim naši očetje obvezno rekli "kame" in "luki štrajk". Z Američani so seveda prišli tudi filmi in Humprey Bogart je v filmu Casablanca z Bergmanco v trenču in pod deževnim nebom zakadil eno, da je postal ikona, kakršnih danes nimamo več. Potem so vsi kadili, kar vsi po vrsti so veselo kadili in to od slavitve tajnega agenta Jamesa Bonda do Ronalda Reagana, ki je za neko tobačno znamko celo reklamiral kajenje, a takrat še ni vedel, da bo dva mandata ameriški predsednik. Kajenje je bilo moderno in modno, v filmih in po televiziji so vse ženske, ki so hotele biti "usodne ženske", vlekli iz dolgih tobačnih nastavkov, moški pa so itak cigarete prižigali, da je bilo veselje. In po-

tem je, kot se zgodi običajno, bolezen vse pokvarila. Iz naše mladosti še kuka pravi "macho man", ki je oblečen v kavbojca rdeče "malborice", nosil prešeren klobuk in jahal v resnični ameriški divjini čisto pravega kavbojskega konja. Pa se je zgodilo, da smo tudi zanj izvedeli, da je umrl za rakom na pljučih.

Potem so prišli drugi časi, naši časi in so najprej prepovedali kajenje v kinodvoranah in v domala vseh zaprtih prostorih, zadnje čase so kadilcem zaprli vrata tudi hotelirji in imetniki restavracij. Ker Evropa caplja za Združenimi državami Amerike v vsem in oponaša tisto, kar velja oponašati in tudi tisto, česar ne bi šlo ravno na slepo oponašati, lahko pričakujemo, da bomo tudi pri nas v kratkem dobili zakon, ki prepoveduje kajenje v vseh zaprtih javnih prostorih in omogoča razvratnežem, da kadijo le na odprtem in še to sedem metrov in 12 centimetrov oddaljeni od vseh stavb. Zakaj so sedmim metrom dodali še 12 centimetrov, vedo samo Američani, a je, kar je in videli boste, da bo tudi pri nas v kratkem nekaj podobnega.

Na kadilce se danes gleda kot na grešnike, brezvestneže, ki si sami uničujejo zdravje in ga posredno tudi drugim. Na vse kadilce se tako gleda, ne glede na to, če so med njimi tudi vzgojeni ljudje, ki drugim ne povzročajo težav s svojo

razvado, se umaknejo v zasebnost vseh tistih manjšin, ki zase vedo, da je bolje, če se zaprejo v ožek, a varen geto, da bodo preživele. Vsaj mi, ki smo predstavniki manjšine, bi jih morali razumeti in spoštovati njihovo samoto! Največji preganjalci kadilcev so današnji nekadilci, ki pa so bili sami nekadaj strastni kadilci, saj le-ti poznajo vse navade in razvade kadilcev in so zato privosčljivo tečni in nesramni v svojem preganjanju kadilcev. Venomer ponavljajo, kako neznosni smrad okrog sebe širijo kadilci, kot vedo tudi povedati, kako je kajenje zdravju škodljivo, kadilce tudi javno preganjajo s točnim navajanjem podatkov o smrtonosnem tobaku in njegovih kvarnih posledicah na družbo, delijo nasvete tudi tam, kjer jih ne bi bilo potrebno deliti. H kadilcu pridejo v goste in mu predženo nekadilko in veliko, a brezupno borko proti kajenju, povedo, kako je nezdravo in škodljivo kajenje!

Vse to je seveda res, a vseeno ne moremo metati ravno kamenja v kadilce, končno le živijo sami s svojo navado in tistim tihim užitek, ki jim ga daje smrtonosni tobak. V prid kajenju seveda ne bomo rekli nobene, tudi zato ne, ker vemo, da se to danes ne sme početi. Na koncu pa vseeno dodajamo, da so tudi kadilci ljudje, sicer javnemu posmehu in graji prepuščeni in podvrženi grešniki, a vedno ljudje, ki jim je potrebno njihovo hudo pregreho ne nazadnje tudi odpustiti.

JAVNOST OGORČENA ZARADI AFERE V VODSTVU RDEČEGA KRIŽA

ODPRLI JO BODO V BUDIMPEŠTI 24. MAJA

VLADA IZGUBILA PODPORO ZARADI PRODAJE BANK TUJCEM

MARJAN DROBEŽ

Med vsemi dogodki v prejšnjih dneh v Sloveniji je največji odmev in odziv javnosti vzbudila afera v vodstvu humanitarne organizacije Rdečega križa. Obseg in razsežnost dogajanja, ki je očitno trajalo oz. potekalo več let, še nista v celoti ugotovljena in znana, vendar že tisto, kar se ve, povzroča zgražanje in obsodbo. Bivši generalni sekretar Rdečega križa Slovenije Mirko Jelenič je priznal, da se je na veliko ukvarjal s posojanjem denarja, ki je bilo sicer namenjeno človekoljubnim projektom, podjetjem in zasebnim poslovanjem, razen tega pa trgoval z zemljišči. Take operacije je izvajal prek podjetja z imenom Slork, ki ga je ustanovil v okviru Rdečega križa in bil tudi njegov direktor. Mirko Jelenič pravi, da se je z omenjenimi posli ukvarjal zato, da bi sredstva, namenjena človekoljubni vlogi, največje humanitarne organizacije v Sloveniji "oplenili", z večjimi denarnimi viri pa bi Rdeči križ lahko še uspešneje deloval. Za zdaj ni dokazov, da bi se s sredstvi iz omenjenih poslov tudi sam okoristil, a ugotovili so nekaj primerov, ko tisti podjetniki, ki so posojila prejeli, denarja niso vrnili.

Zaradi afeze je moral Mirko Jelenič 27. februarja nepreklicno odstopiti s položaja generalnega sekretarja Rdečega križa Slovenije, odvzeli pa so mu tudi položaj direktorja že omenjenega podjetja Slork. Njegov odstop so morale izsiliti območne organizacije Rdečega križa, Jelenič pa je nato sporočil, da je bolan in da bo okrevljal v domačem okolju. Odstopil je tudi predsednik Glavnega odbora omenjene organizacije,

dr. Vladimir Topler, zato, kot je dejal, ker "ni bil seznanjen z nepravilnostmi v poslovanju te humanitarne organizacije".

Tisoči udeležencev raznih človekoljubnih akcij, ki jih je izvajal Rdeči križ, se boje, da bo afera zadala hud udarec njegovemu humanitarnemu poslanstvu, za dalj časa zmanjšala ugled Rdečega križa in seveda znižala število sodelujočih v človekoljubnih dejavnostih.

V Sloveniji je po zadnji javnomnenjski raziskavi upadla podpora pristopu Slovenije v EU, zaradi razočaranja nad finančnimi projekti evropske komisije (vlade) pri širitvi povezave. Slovenija naj bi po vključitvi v EU iz evropskega proračuna prejela manj denarja, kot je pričakovala. Navajamo, da je sodeč po anketi, ki jo je opravil časnik *Dnevnik*, podpora vsotopu v omenjeno evropsko povezavo z januarjskih 63,2% anketiranih upadla na 50,6%.

Zmanjšala se je tudi podpora javnosti LDS in predsedniku vlade dr. Janezu Drnovšku, ki pa je sicer še zmerom visoka. Vzroke nazadovanja gre verjetno iskati tudi v negotovostih javnosti zaradi modela, ki ga izvaja vlada pri prodaji bank tujim bančnim skupinam. V Sloveniji na splošno nasprotujejo odtujanju domačih bank, ki da pomenijo nacionalno vrednoto in so temelj slovenskega gospodarstva. Prof. dr. Jože Mencinger je v intervjuju za sobotno prilogo časnika *Delo*, ki je bil objavljen 2. t.m., menil, "da je do sočasnosti prodaj treh bank, koprške, LB in NKBM, prišlo bolj po nesreči kot pa namerno. O posledicah privatizacije bank za našo denarno politiko vlada najbrž sploh ni razmišljala in je verjetno povsem spregledala učinke

istočasne uvedbe evra. Podcenila pa je tudi pričakovani precej splošen odpor javnosti do prodaje bank tujcem. Vlada se je iz zagate delno že izvlekla s spreminjanjem pogojev, malo pa se bo še z zavlačevanjem in leporečjem o tem, kako je vseeno, kdo je lastnik, posebno še, ko bo Slovenija članica EU. Vseeno mislim, da bi morala priznati napako in privatizacijo Nove ljubljanske banke zaustaviti. Že zaradi tega, ker je pri tej banki šlo od vsega začetka dejansko le za enega resnega kupca iz tujine, kar je dovolj za trditev, da bi bila cena banke nizka, pogoji njene prodaje pa slabi".

SERGIJ PAHOR: SLOVENSKA MANJŠINA V ITALIJI UTRUJENA

Slovenski mesečnik za kulturo, politiko in gospodarstvo, *Ampak*, je v novi številki objavil obširen intervju s Sergijem Pahorjem, predsednikom Sveta slovenskih organizacij v Italiji. Zelo podrobno je razložil zgodovino, razvoj in politične dileme slovenske narodne skupnosti v Italiji od leta 1945 dalje in sedanje stanje, ko zakona o zaščiti slovenske manjšine še ne izvajajo oz. ga oblaščajo poskušajo celo osiromašiti. Pogovor je bil objavljen pod pomenljivim naslovom *Manjšina je utrujena*. V odgovoru na vprašanje, ali se slovenska javnost zaveda ogrožanja dela naroda, ki živi zunaj meja domovine, ter od kod čutite in dobivate podporo, pa kakšno je poročanje javnih občil, je Sergij Pahor odgovoril: "Še so Slovenci, ki ne vedo, da v Italiji živi slovenska manjšina. Čudijo se, da imamo šole in kulturne ustanove, mnogi ne morejo razumeti, zakaj ostajamo Slovenci, kaj nas sili, da še govorimo slovensko, kako to, da mnogi go-

vorimo dobro slovensko, velikokrat imamo občutek, da so mnogi Slovenci doma izgubili čut za narodno pripadnost. Mislim, da je to dolgoročni učinek pomanjkanja prave narodne vzgoje, kateremu so bile desetletja podvržene cele generacije mladih. Mislim, da je po osamosvojitvi le malokdo pomislil na to. Ukrepati seveda ni lahko, ker so tudi mnogi vzgojitelji zrasli brez te zavesti. Zato se učinek tega pomanjkanja narodne zavesti usodno podaljšuje. Na nas zato gledajo z začudenjem, kakor da bi se morali tudi mi vdati v logiko zamiranja pripadnosti. Tudi mediji niso imuni za to. Enostavno ni lahko najti koga, ki je za to občutljiv, ki o tem sploh razmišlja. Zato marsikdaj to občutimo tudi kot pomanjkanje občutljivosti in solidarnosti do nas, kot da se prav ne razumemo, da smo si postali tuji. Mislim, da bi si slovenski narod zares lahko kdaj izprašal vest v tem smislu".

Glede podpore slovenske politike in njene učinkovitosti v odnosu do manjšine pa je Sergij Pahor v omenjenem intervjuju za mesečnik *Ampak* menil, "da je v danih razmerah podpora slovenskih ustanov, od vlade, parlamenta, strank, pa do diplomacije, zadovoljiva, težko pa je ugotavljati stopnjo učinkovitosti. Treba bi bilo še naprej vztrajno opozarjati Italijo in jo spominjati na to, kako Slovenija ravna z italijansko manjšino, kako je več kot zadovoljiva vidna dvojezičnost v Istri, kako imajo Italijani zagotovljen prostor v parlamentu in mesto podžupana v obalnih občinah. Skratka, želimo si pozitivne reciprocitete in pričakujemo nekakšno slovensko diplomatsko ofenzivo".

RAZSTAVA O GORICI

Novo Gorico so v torek, 26. februarja, obiskali predstavniki Srednjeevropskega kulturnega inštituta iz Budimpešte, direktor Budimpeštanskega muzeja ter direktor Zgodovinskega muzeja umetnosti iz Budimpešte. Gostje so si ogledali frančiškanski samostan na Kostanjevici, obiskali Goriški muzej, nato pa sta jih sprejela podžupan mestne občine Viljem De Brea in predsednica občinske komisije za mednarodne odnose Alenka Saksida. Gostje so povedali, da Srednjeevropski kulturni inštitut, ki je državna ustanova, s svojimi sredstvi spodbuja sodelovanje med narodi na območju Srednje Evrope. Sedaj pripravljajo razstavo o mestu Gorici, ki jo bodo 24. maja odprli v Budimpešti. Obsegala bo zgodovinski del, s poudarkom na prvi svetovni vojni,

v kateri je umrlo tudi veliko številno madžarskih vojakov, povojni sodobni del, kjer naj bi predstavili sodobno življenje v Gorici. Na razstavi naj bi sodelovala tudi slovenska narodnostna skupnost v Italiji. Razstava sicer ne bo imela narodnostnega poudarka, temveč naj bi predvsem prikazala skupno preteklost Goriške. Mestno občino Nova Gorica in Goriški muzej so organizatorji povabili, da bi v razstavo vključili tudi pogled Nove Gorice na zgodovino Gorice.

Podžupan Viljem De Brea je ponudbo z zadovoljstvom sprejel, Alenka Saksida pa je gostom iz Budimpešte predlagala, naj se o predlaganih izhodiščih razstave dogovorijo s soorganizatorjem, to je Srednjeevropskim kulturnim inštitutom v Gorici.

M.

V NOVI GORICI DRUŠTVO DAR

CENTER ZA POMOČ OBOLELIM ZA RAKOM

Mestni svet mestne občine v Novi Gorici je sklenil, da bo s posojilom v znesku 5,7 milijona tolarjev, namenjenem Darinki Gomišček, omogočil njeno nadaljnje človekoljubno delovanje.

Že dvanajst let opravlja neke vrste vzporedno socialno službo na območju Nove Gorice: obolelim za rakom in drugim ljudem v stiski nudi pomoč v obliki individualnih pogovorov in skupinskega dela, za kar ne prejema nobenega plačila.

S skupino strokovnih sodelavcev je ustanovila društvo Dar, center za pomoč obolelim za rakom. Darinka Gomišček je bila letos izbrana za dobitnico leta v Sloveniji. Takemu delovanju namenja ves svoj

čas, svoje znanje pa si je v Sloveniji in v Veliki Britaniji izpopolnila, tako da lahko prireja tudi razne tečaje, predavanja in izvaja druge oblike prosvetljenja in zdravstvene preventive na področju boja proti raku. Letos bo izdala prvi slovenski priručnik za obolele za rakom.

Darinka Gomišček bo z omenjenim posojilom mestne občine Nova Gorica kupila stanovanje v središču mesta, v katerem bodo tudi prostori za delovanje omenjenega društva Dar.

M.

DRUŠTVO ZA NEGOVANJE RODOLJUBNIH TRADICIJ TIGR PRIMORSKE

NOVA ŠTEVILKA PRIMORSKEGA RODOLJUBA

V novi številki *Primorskega rodoljuba*, glasila društva za negovanje rodoljubnih tradicij organizacije TIGR Primorske, je objavljenih veliko prispevkov, ki obravnavajo delovanje te organizacije v obdobju fašizma oz. med obema svetovnima vojnama, razmere po osvoboditvi l. 1945, ko je novi režim v Sloveniji tigrovce in njihovo organizacijo poizkušal izriniti iz zgodovinskega spomina, ter sedanjo vlogo organizacije, predvsem pri oživljanju spominov na preteklost, pa tudi pri spodbujanju narodne osveščenosti na Primorskem.

Vsebinska nove številke je umeščena v posamezne sklope vprašanj. Objavljeni so delovni programi društva, poročilo o delu v letu 2001, prispevek o spominski slovesnosti na bazoviški gmajni, članek ob šestdesetletnici II. tržaškega procesa, razpis o aktualnih temah, poročilo o manj znanih dogodkih v organizaciji TIGR, zapis o likih pomembnih tigrovcev, življenjskih obletnicah častnih članov

ter drobna obvestila članom. Iz nove številke vzemo, da ima Društvo sedaj okoli 630 članov, z novimi pristopi pa število članov stalno narašča. Predsednik društva Franjo Batagelj je v uvodniku z naslovom *Leto 2002 in TIGR* zapisal, "da je osrednja velika zadolžitev zgraditev spomenika-muzeja braniteljem zahodne meje Slovenije, na Velikem Cerju na Krasu. Vendar pa za izpolnitev tega projekta potrebujemo 130 milijonov tolarjev. Menimo, da je država z očitvijo izpred dveh let, da nakaže 20 milijonov tolarjev, in z zagotovitvijo ministrice za kulturo, da bomo letos dobili nadaljnjih 25 milijonov tolarjev, zgraditev spomenika sprejela tudi za svojo obveznost. Spomenik braniteljem zahodne meje bo obeležje-muzej boju in žrtvam vseh, ki so od prve svetovne vojne pa do osamosvojitve Slovenije trpeli za svojo domovino. V njem bo dokumentirano izpričano vse, kar so zanj storili". O spomeniku-muzeju na Velikem Cerju piše tudi odgovorni

urednik *Primorskega rodoljuba*, toda bolj zadržano in z več pridržki. Opozarja, "da se začetek gradnje odmika, morda tja na pomlad 2002, seveda če bodo zbrana potrebna sredstva. Trenutne politične in druge razmere niso najbolj naklonjene gradnji tega spomenika". Med aktualnimi prispevki, ki bodo nemara spodbudili tudi polemične odzive, omenjamo komentar tigrovskega voditelja Antona Rutarja (letos mu bodo v Novi Gorici odkrili spominsko obleležje), katerega rokopis hrani dr. Mira Cenčič v Šempetru pri Gorici. Leto zatrjuje, da je Anton Rutar kritično spremljal utopično zamisel "dve Gorici eno mesto, pojavljanje italijanskih napisov na javnih mestih, izmišljotina o italijanski manjšini na Goriškem in zamisel o dvojezičnosti. Iz teh zapisov je mogoče razbrati ostro obsodbo barantanja nekaterih politikov iz Gorice in Nove Gorice ter njegovo prepričanje, da je ideja o dveh Goricah kot enem mestu italijanski konstrukt, zaradi apetitov po naši zemlji".

PRETRESLJIVA PRIPOVED
PESNICE LJUBKE ŠORLI

V novi številki *Primorskega rodoljuba* je objavljeno novo gradivo o organizaciji TIGR, ki ga je Izvršni komite slovenske komunistične partije obravnaval na seji 13. junija 1958. Gre za poročila, ki so jih v tistem času pripravili organi notranjih zadev (policije) v Kopru, Ilirski Bistrici, na Pivškem in v Koprju. V uvodnih mislih urednik poduaja, "da je raven gradiva na takratni policijski stopnji, ker poskuša kompromitirati posameznike ter jim odvzeti dobro ime tudi z različnimi nedostojnimi vzdevki". Kot spomin na drugi tržaški proces, v letu 1941, je objavljena tudi pripoved pesnice in goriške kulturne ustvarjalke Ljubke Šorli. Ponatisnjena je iz knjige Slavka Tute z naslovom *Cena za svobodo*, ki jo je l. 1999 izdala GMD. Ljubka Šorli govori o svoji mučeniški poti v italijanskih zaporih, potem ko so ji zločinski umorili moža Lojzeta Bratuža l. 1937. V Primorskem rodoljubu sta objavljena tudi fotografija pesnice Ljubke Šorli in pesem *Poslednje srečanje*, ki jo je posvetila svojemu možu.

M.

PRED OBČINO V NOVI GORICI

NOVA SKULPTURA

V Novi Gorici je bila v četrtek, 28. februarja, slovesnost posvečena likovni umetnosti oz. akademskemu kiparju Matjažu Počivavšku. Najprej so na travniku pred zgradbo Mestne občine postavili skulpturo, delo umetnika, pozneje pa so v poslovnem centru družbe HIT odprli razstavo skulptur Matjaža Počivavška. Program je potekal v organizaciji krajevne skupnosti Nova Gorica in družbe HIT ter je bil v skladu s prizadevanji, da na javnih površinah v

centru Nove Gorice postavijo stvaritve znanih slovenskih likovnih ustvarjalcev, o čemer so se s pogodbo dogovorili HIT, mestna občina in ministrstvo za kulturo Slovenije. Akademski kipar Matjaž Počivavška je na otvoritvi razstave njegovih skulptur predstavil umetniški vodja Obalnih galerij v Kopru, Andrej Medved. Razstava v poslovnem centru družbe HIT bo odprta še nekaj dni, vsak dan od 10. do 19. ure.

M.

JAZZ KONCERT

Kulturni dom Nova Gorica vabi na izvenabonmajske koncerte, ki bo na sporedu v nedeljo, 10. marca, ob 20.15 v veliki dvorani Kulturnega doma Nova Gorica. Klasični jazz koncert bo izvajal Cables-Gut quartet, ki ga sestavljajo George Cables-klavir, Stjepko Gut-trobas, Predrag Revišin-kontrabas, Drago Gajo-bobni. Skupino sestavljajo uveljavljeni glasbeniki, ki prihajajo iz različnih držav, družijo pa jih ljubezen do jazz.

ODSEVI V MESTNI GALERII

V novogoriški Mestni galeriji je na ogled fotografska razstava z naslovom *Odsevi*, na kateri se predstavlja fotografski mojster Antonio Živkovič, ki je član Društva fotografov Slovenije. Razstava je razdeljena na dva dela, saj prvi in glavni del razstave predstavlja mozaik iz 784 manjših fotografij, medtem ko je drugi del sestavljen iz 50 fotografij formata 30X40 cm. Razstava bo na ogled do srede meseca marca.

SLOVENIJA

NAJVEČJA AVSTRIJSKA BANKA

PREVZEM KREKOVE BANKE
V MARIBORU

Največja avstrijska banka, Reiffeisen Zentralbank (RZB), je slovensko javnost presenetila z novico, da bo kupila Krekovo banko v Mariboru.

Slo naj bi za tako imenovani prijazen prevzem, ker s prodajo oziroma nakupom soglašata tudi Krekova banka, ki je deveta največja banka v Sloveniji, RZB sedaj poskuša kupiti 75 odstotkov ali 73.612 delnic Krekove banke, ponudba za odkup velja do 5. aprila, ko bo znano, če bo omenjena banka dobila tujega lastnika. V RZB pravijo, da je njihova ponudba velikodušna, saj so za vsako delnico, navadno ali prednostno, ponudili 370,75 evrov oziroma 82.538 tolarjev, kar je 1,8-kratnik knjigovodske vrednosti delnice Krekove banke. "Imamo iste korenine in enak način mišljenja", je na vprašanje, zakaj jih zanima prav Krekova banka, odgovoril predsednik uprave RZB dr. Herbert Stepic. "Želimo ponuditi svoje izkušnje, prinesli bomo internacionalni

pristop in ohranili slovenski značaj bančnega poslovanja. Omenjam, da RZB kar za enainštirideset odstotkov Avstrijcev velja za najljubšo banko.

Glede načrtov banke v Sloveniji, v primeru, da bo kupila Krekovo banko, je zatrdil, "da bodo najprej poskrbeli za stranke te banke. Rad bi povedal, da razumem skrb, ki jo ob velikih tujih naložbah v Sloveniji izražajo javna občila. Vendar sem prepričan, da smo pravi partner z izdelano vizijo. Vidimo se kot slovenska banka z zelo močnim lokalnim pristopom. Želimo dodati vrednote slovenski skupnosti in združiti moči z vašimi ljudmi".

Dr. Herbert Stepic je še povedal, "da poslovanje Krekove banke nameravajo okrepiti tudi na področju podjetniškega bančništva in mednarodnega poslovanja, v kupljeno Krekovo banko pa bodo, za izvedbo omenjenih načrtov, v začetku investirali najmanj 3 do 4 milijone evrov".

M.

SLOVO OD LIRE (IN DRUGIH
EVROPSKIH VALUT)

MARA PETAROS

Od 01.03.2002 je Italija, kot tudi drugih 11 držav, dokončno uvedla skupno evropsko valuto. 28.02.2002 se je namreč zaključilo obdobje dvojnega kroženja v državah, ki so uvedle evro. Nova valuta je v ekonomskem svetu popolnoma nov pojav, saj ni valuta ene same države, pač pa valuta dvanajstih držav, ki so med seboj povezane v celoto, ki ni še dokončno določena. Zaradi tega se potencialni investitor ne more nanašati na neko politično-institucionalno gotovost kot npr. v Združenih državah Amerike, kjer je dolar valuta neke enotne države. Zaradi tega pa se lahko potencialni investitor nanaša na dolga desetletja skupne zgodovine in zelo podobne razvojne poti, ki so jo prehodile posamezne države. Poleg tega pa lahko računa potencialni investitor tudi na večletni proces združevanja in integracije držav, ki so bile večkrat med seboj v sporu in nasprotovanju. Nova valuta pa je tudi trdna valuta, saj temelji na precej zdravem gospodarstvu, ki je istočasno tudi zelo obsežno in po velikosti primerljivo z gospodarstvom Združenih držav Amerike. Da bo gospodarstvo ostalo še naprej zdravo, pa jamčijo konvergentni kriteriji iz Maastrichta, ki jih morajo vse države članice Evropske monetarne unije spoštovati, in pakt stabilnosti, ki ga morajo spoštovati vse države Evropske unije. Oba dogovora spodbujata posamezne države, da ukrepajo proti prevelikim državnim primanjkljajem, proti visoki inflaciji, kar spodbuja ekonomsko stabilnost. Vse to pa pozitivno vpliva na gospodarski sistem in na trdnost evra. Evro pa je tudi zelo resna valuta, saj jo upravlja v popolni samostojnosti Evrop-

ska centralna banka, ki skrbi, da bo valuta ostala še naprej trdna in stabilna. Evropska centralna banka deluje v precej težkih pogojih, saj ni odvisna samo od ene države, ki ima določeno davčno in ekonomsko politiko, pač pa mora delovati v korist dvanajstih držav, ki so med seboj zelo različne, ki imajo zelo različne potrebe in zelo različne prebivalce. Čeprav ima evro šele tri leta življenja, pa je že sedaj druga najpomembnejša valuta na svetu za ameriškim dolarjem.

Obdobje dvojnega kroženja se je sicer že zaključilo, v obtoku pa so še vedno nekateri bankovci in kovanci stare valute. Potrošniki, ki bi morda še našli kak star kovanec ali bankovec v kakem predalu, pa lahko lire brez stroškov zamenjajo v katerikoli banki ali na poštne uradu do 30.06.2002, po tem datumu pa bo mogoče lire zamenjati v evre še celih deset let, in sicer do 01.03.2012, vendar samo na italijanski osrednji banki. Umik starih bankovcev in kovancev poteka po predvidenem načrtu. V teh dveh mesecih so lire postopno umikali s tržišča, tako da ocenjujejo, da so ob koncu februarja zamenjali že 85% starih bankovcev in kovancev v evre. Uničenje starih valut pa ne predstavlja posebnih težav. Najprej bodo stare bankovce preluknjali, nato pa jih bodo poslali na odpad. Veliko težje pa je uničenje kovancev, saj niso vse zlitine primerne za ponovno uporabo. Tako mora

vsaka osrednja banka uničiti. Ker je uvedba evra edinstven dogodek v svetovni ekonomiji, nihče ne more oceniti, koliko kovancev bodo potrošniki uničili, koliko jih bodo doma shranili za spomin in koliko jih bodo pozabili na dnu predalov oz. koliko kovancev se je v letih izgubilo. Po prvih ocenah naj bi v Evropski monetarni uniji uničili približno 300.000 ton kovancev. V Italiji je krožilo 16 milijard kovancev starih lir, vendar predvidevajo, da jih bodo potrošniki zamenjali le okoli 10 milijard kovancev, ki tehtajo od 30 do 40 tisoč ton. To količino kovancev pa naj bi uničili v tem letu. Sam postopek pa ni posebno zahteven. Kovance bodo morali najprej ločiti po velikosti in po zlitini, stare dvobarvne kovance po 500 in 1.000 lir bodo morali ločiti, nato jih bodo zmečkali. Nato bodo nekatere kovance (novi kovanci po 50 in 100 lir) ponovno razstopili in uporabili za kovanje novih kovancev po 1 in po 2 evra. Stare kovance po 50 in 100 lir, ki so iz posebne vrste zlitine jekla, bodo prodali raznim podjetjem, ki jih bodo uporabili za svoj proizvodni proces. Najtežje bodo uporabili zlitine, ki so jih uporabili za kovance po 200 lir in za rumeni del kovancev po 500 in 1.000 lir. Ker vsebuje zlitina aluminij, je uporaba te kovine v drugačne namene zelo draga, zato bo verjetno državna kovnica to zlitino prodala kaki

drugi državi, v kateri je v obtoku denar rumene barve. Nekateri nostalgiki pa se zavzemajo za to, da bi to zlitino upodabljali za poseben spomenik v spomin na lito, ki bi ga izdelali po načrtu, ki bi zmagal na posebnem natečaju, ki bi bil odprt vsem italijanskim državljanom.

Po mnenju evropskih izvedencev so potrošniki iz teh dvanajstih držav z velikim navdušenjem sprejeli evro, kot novo plačilno sredstvo, čeprav se bomo na novo valuto privajali še precej časa. V Italiji smo lire uporabljali celih 140 let, zato je bil prehod na novo valuto za marsikoga zelo težaven. Če se na novo podoba in vrednost denarja z lahkoto privadimo, se bomo potrošniki veliko težje naučili misliti v evrih. Čeprav imamo že vsi v denarnicah izključno evre, še vedno pretvarjamo vse zneske v lire, primerjamo cene v tej valuti in računamo v lirah. Sicer pa, če se celo otroci v vrtcih igrajo na trgovino in se pri tem pogovarjajo v lirah, kako lahko pričakujemo, da bo starejši človek, ki je celo življenje uporabljal samo to valuto, takoj preskočil na evro in začel zazmisljati v novi valuti? Stvar seveda ne bo enostavna, vendar evropski ekonomisti so s pomočjo psihologov pripravili nekaj nasvetov za lažji prehod iz ene valute na drugo. Ker lira ne obstaja več, bi morali začeti sestavljati družinski proračun in obračun v evrih. Potruditi bi se morali, da ne bi več vsakega zneska pretvarjali v lire, temveč da bi si zapomnili neposredno znesek v evrih. Tako bi morali zabeležiti dohodek v evrih, izdatke v evrih ipd., obenem pa bi morali odmisлити lire in njihovo vrednost. Ravno tako bi se morali naučiti, vsaj za tiste dobrine, ki jih kupujemo najbolj pogosto, koliko stanejo v evrih. Istočasno bi se morali naučiti, kaj lahko kupimo z določenim bankovcem ali kovancem. To so enostavne vaje, ki nam lahko pomagajo, da se bomo čimprej naučili na evre.

V GORIŠKIH BRDIH

ŠKOFIJSKA KARITAS KOPER

KONČNO
STISKALNICA
ZA OLJKE

Občinski svet na Dobroven je v letošnjem proračunu občine namenil 5 milijonov tolarjev prispevka za zgraditev oz. ureditev t.i. torklje, to je stiskalnice oljk v Goriških Brdih. Stroški bodo seveda občutno višji, vendar bodo manjkajoča sredstva poskušali dobiti tudi iz drugih virov. Za projekt se zanima občina Števerjan, v italijanskem delu Brd, kjer se tudi širi gojenje oljk. Morda bosta del sredstev prispevali še občini Nova Gorica in Šempeter, kjer bodo kmalu ustanovili svoje Društvo oljkarjev.

V Goriških Brdih se pridelek oljk hitro povečuje in je lani dosegel že okrog 6 tisoč kilogramov. To je v veliki meri zaslug ustanovitelja in predsednika društva oljkarjev Bruna Podveršiča. Stiskalnica oziroma torklja bo omogočala geografsko zaščito oljčnega olja, pridelanega v Brdih in v Vipavski dolini.

M.

NABIRKA
DROBIŽA
USPEŠNA

Škofijska karitas Koper je z novim letom začela zbirati kovance tistih evropskih držav, ki so ukinile nacionalne valute in sprejele evro kot novo plačilno sredstvo. Drobiž so ljudje oddajali v cerkvah, centrih človekoljubne organizacije Karitas in v nekaterih bankah na Primorskem, kjer so pripravili nabiralnike.

Odziv je bil presenetljivo dober. Zbrali so nekaj sto kilogramov kovancev različnih valut, ki so jih v centrih karitas sortirali in prešteli. Tako so na območju Škofijske Karitas Koper do konca februarja, ko je bila akcija zaključena, zbrali in oddali na banko drobiža v vrednosti nad 4 milijone tolarjev. Zbrana sredstva bodo namenili družinam v stiski. Ob tem naj zapišemo, da Škofijska karitas 1500 družinam oz. posameznikom redno nudi pomoč v hrani, za kar porabi povprečno milijon tolarjev na mesec.

M.

Minuli četrtek, 28. februarja, je znana goriška družina Kosič, ki ima v središču mesta že vrsto trgovin z obutvijo in športnimi artikli, na prisrčni slovesnosti, ki ji je sledila zares lepa družabnost, v večernih urah odprla novo trgovino v samem središču mesta, in sicer v nekdanji trgovini Rosconi v ulici Oberdan št. 9.

K2 Kids Kosič je naziv nove sodobne trgovine družine Kosič, trgovine, ki po eni strani govori o tem, da je družina Kosič uspešna, po drugi strani pa tudi o tem, da je vedno v koraku s časom.

Nova trgovina je namreč izjemno lepo urejena, velika in prostorna, saj meri 390 kvadratnih metrov. V njej bo družina Kosič prodajala seveda obutev za male in velike otroke, in to tako priznanih tvrdki, ki so sedaj zelo v modi, kot tudi tistih obutev, po katerih je Kosičeva trgovina zaslovela. Saj je bila in je njihova odlika prav v tem, da prodajajo kakovostne čevlje in kakovostno blago po zmernih, predvsem pa poštenih cenah.

Andreja Kosiča poznamo tudi po tem, da je v naših vrstah priznan slikar, še posebej znan

POMEMBNA IN SODOBNA PRIDOBITEV

V GORICI NOVA KOSIČEVA
TRGOVINA OBUTVE

FOTO: BUMBALA

po svojih nežnih akvarelih, na katerih upodablja našo naravo in našo krajino, vasi, Kras, a tudi naše osebnosti. Poprosili smo ga za krajši pogovor, na katerega je rad pristal, s tistim svojim znamenitimi nasmeškom, ki govori o skromnosti in dejstvu, da se noče nikjer postavljati v prvo vrsto.

"Najprej naše iskrene čestitke!"

"Iskrečna hvala!"

"Kako to, da ste se odločili za še eno trgovino v samem središču mesta?"

"Predvsem zato, ker se nam je ponudila priložnost in ker je

lega nekdanje Rosconijeve trgovine strateško pomembna tudi v luči bližnjih obnovitvenih del tako na samem Travniku kot tudi v Raštelu, ko bosta ti dve območji za več časa zaprti."

"Zaupate torej v prihodnost?"

"Jasno, da verjamemo v prihodnost, ker sicer ne bi šli v tako obsežno in zahtevno investicijo, kar nova trgovina vsekakor je. Rad bi povedal, da smo dobili tudi ugodno posojilo in že sedaj lahko rečem, da bomo s trgovino uspeli le v primeru, da bomo ohranili takšno raven pro-

daje, kakršno smo imeli do sedaj," je bil resen Andrej Kosič.

"Lepo vas je slišati, da govorite v množini."

"Moram govoriti v množini, in to iz dveh razlogov. Prvič zato, ker so sedaj otroci lastniki vseh trgovin in torej tudi nove, drugič pa zato, ker imamo 28 zaposlenih, kar je že zahtevna stvar, a po svoje tudi lepa. Rad bi poudaril, da je naše podjetje družinsko, v katerem sva midva z ženo Marico in otroki Mirjam, Tatjana, Benediktom, Aleksandro in Simonom. Tatjana in Benedikt skrbita za športno trgovino, Aleksandra se posveča administraciji, kar je zahtevno. Simon pa mi bo v kratkem sledil pri vodenju trgovine s čevlji. Prav tako pa rad povem, da so vse zaposlene uslužbenke izjemno dragocene in je naš uspeh odvisen tudi od njihovega skrbnega dela. Če lahko izkoristim to priložnost, jo bom zato, da se jim javno zahvalim za ves njihov trud in delo!" je bil kot vedno spoštljiv in prijazen gospod Andrej.

"Veliko uspeha torej!"

"Hvala, potrebovali ga bomo!"

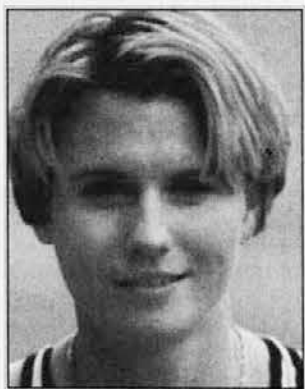
JUP

ATLETIKA / ZMAGOSLAVJE JOLANDE ČEPLAK
NA DUNAJUSLOVENIJI ZLATO IN
SVETOVNI REKORD

Na evropskem dvoranskem atletskem prvenstvu na Dunaju se je v nedeljo, 3. t.m., zgodil "slovenski čudež". V teku na 800 metrov je Velenjčanka Jolanda Čeplak pretekla razdaljo s časom 1:55,82 (minuto, 55 sekund in 82 stotink). S tem ni samo osvojila zlate kolajne in na presenečenje vseh v finišu premagala favoritinje, domačinke Stephanie Graf, ampak tudi postavila nov svetovni dvoranski rekord v tej razdalji, ki že 14 let ni bil dotaknjen (leta 1988 ga je bila postavila reprezentantka takratne Nemške demokratične republike Christine Wachtel).

Čeplakova je že od vsega začetka tekme vsilila svoj tempo ostalim teknicam in kmalu sta se v boju za zlato znašli sami s Stephanie Graf. Malo pred ciljem je slednja slovensko tekačico prehitela, a je Jolanda Čeplak v finišu zbrala moči in prehitela Grafovo za tri stotinke sekunde, saj je avstrijska prvakinja prišla na cilj s časom 1:55,85 in se je morala zadovoljiti s srebrno kolajno v veliko razočaranje seveda nje same in celotne avstrijske javnosti, ki pred tekmovalcem tako rekoč ni imela dvomov o zmaji svoje tekmovalke. Bronasto odličje je osvojila Francozinja Grousselle, ki je s časom 2.01,46 krepko zaostala za Čeplakovo in Grafovo, ki sta obe potokli prejšnji svetovni dvoranski rekord, ki ga je, kot že rečeno, daljnega leta 1988 postavila Christine Wachtel s časom 1:56,40. Za Jolando Čeplak to zmago slavje nedvomno predstavlja kronanje naporov iz zadnjih let, ko se je velenjska atletinja (ki je s tekom na 1.500 metrov pričela svojo kariero kot dolgoprogašica) tako fizično kot tudi psihično močno utrdila in izboljšala svoje prejšnje rezultate za kar nekaj sekund.

Poleg Čeplakove, ki je s svojo zmago in svetovnim rekordom tudi precej popravila do-

slej ne preveč navdušujoče nastope slovenskih atletov na tem evropskem prvenstvu, je na Dunaju padel še en svetovni dvoranski rekord. Dosegla ga je ruska skakalka s palico Svetlana Feofanova, ki je skočila v višino 4,75 metrov.

Na Dunaju pa je za italijanske barve tekmovala tudi zamajska atletinja Margaret Macchiuti, ki je v teku na 60 metrov z ovirami za las zgrešila uvrstitev v finale, saj je v svoji skupini prišla četrta s časom 8 sekund in 27 stotink.

ODBOJKA

OLYMPIA TISKARNA BUDIN - FERRO ALLUMINIO 3:1
Olympia: Pintar, Geotti, G.Šiligoj, J.Terpin, Dorni, Graunar, B.Šiligoj, Maraz, Špacapan, Hlede, Bernetič.

Z zmago proti drugouvršeni tržaški ekipi Ferro alluminio je Olympia dosegla eno izmed letošnjih najlepših zmag. Tekma je bila vseskozi navdušujoča, saj sta obe ekipi pokazali veliko borbenost. Bodisi Olympia kot Ferro alluminio sta namreč potrebovali tri točke, ki so v boju za play-off izredno dragocene. Tekma se je tako začela v znamenju velike napetosti, naši pa so se s prvimi napadi pokazali boljše igro

KOLESARSTVO / 26. DIRKA ZA TROFEJO ZSŠDI

TROJNO ITALIJANSKO SLAVJE,
TAKOJ ZATEM SLOVENCA

26. mednarodna kolesarska dirka za trofejo Združenja slovenskih športnih društev v Italiji, ki jo je v nedeljo, 3. t.m., priredil lonjerski Kolesarski klub Adria, je beležila trojno italijansko slavje, medtem ko sta se na četrto in peto mesto uvrstila kolesarja slovenskih klubov. Kot prvi je na cilj nad Lonjerskim prispel Daniele Pietropolli, ki je tekmoval za klub Zalf Euromobil in prekolesaril progo v treh urah in 48 minutah. Istemu klubu je pripadal tudi tretjevršeni Andrea Moletta, medtem ko je bil Luigi Giambelli iz kluba Record Cucine drugi. Na četrto mesto se je uvrstil Matic Strgar, predstavnik Kolesarskega društva Rog iz Ljubljane, na peto pa Tomaž Nose, ki je zastopal barve Kolesarskega kluba Krka Telekom, medtem ko je bil predstavnik kluba Sava Hrvoje Miholjevič deveti.

Tudi letos je bila dirka, ki predstavlja uvod v vrhunsko kolesarsko sezono v Furlaniji-Juljski krajini in ki je tudi četrta sezonska mednarodna preizkušnja v Italiji, namenjena

FOTO KROMA

kolesarjem kategorije pod 23. letom in kategorije elite, nad vse razgibana. Na 158 kilometrov dolgi progi, ki se je vila po cestah tržaške in goriške pokrajine (tržaškega in goriškega Krasa, Laškega in tržaškega Brega), je namreč prišlo do številnih zanimivih razpletov. Kmalu po začetku tekme so pri Tržiču pobegnili Avstrijec Arno Kaspred (klub Radsport Verband), Italijan Cristian Caldarelli (Record Cucine) in Slovenec Dean Podgornik (KK Nova Gorica). Njihova prednost je v bližini Križa bila celo štiri mi-

nute in deset sekund pred glavino. Kaspred je vodil tudi na letošnjem novem odseku proge med Mačkolkami in Prebenedom, tako da je vse kazalo, da bo 26. dirka ZSŠDI beležila avstrijsko zmago. Vendar so ga potem ostali dohiteli in prehiteli, tudi letos pa je za zmago bil odločen končni sprint, v katerem je zmagal Daniele Pietropolli. Njegova zmaga pa ni bila brez polemik, vsaj sodeč po pisanju krajevnih časopisov. Predstavniki kluba Record Cucine so namreč obtožili Pietropollija, da je 150 metrov

pred ciljem stisnil Giambelli proti pregradi, za katero so bili gledalci.

Organizatorji (poleg ZSŠDI in KK Adria je pomemben doprinos dala tudi Zadrzna kraška banka) si sicer lahko le manejo roke. Vreme je bilo čisto idealno, saj je poskrbelo za naravnost pomladansko toplo nedeljo in je spremljalo udeležence od starta do cilja. Dirke se je udeležilo 166 kolesarjev, ki so pripadali 26 klubom (med temi jih je bilo enajst iz Italije in pet iz Slovenije) iz enajstih evropskih držav (Italije, Slovenije, Hrvaške, Avstrije, Nemčije, Češke, Slovaške, Madžarske, Poljske, Ukrajine in Švice) in ki jih je bodrila množica ljubiteljev kolesarstva, tako da je pobuda uspela, tudi kar se tiče udeležbe gledalcev. Kot že rečeno, je letošnja preizkušnja predstavljala tudi težavno novost na progi, saj so tekmovalci morali prekolesariti tudi strm vzpon od Mačkolj do Prebeneda. To z namenom, da se izogned množičnemu sprintu pred ciljem, ki je tolikokrat v zgodovini dirke odločal o končnem zmagovalcu. No, namen se ni posrečil, saj je tudi tokrat o zmagovalcu odločal prav končni sprint.

15

ČETRTEK,
7. MARCA
2002

Graunar z desnega krila bil izmed vseh spet najbolj prodomen. Tržačani so tako kmalu podlegli in prepustili tudi ta set Olympii. Zadnji niz je bil izmed vseh najbolj "goreč", saj je rezultat bil do 15. točke v ravnovesju, poleg tega pa so nekateri sodnikove odločitve med gledalci pa tudi med samimi igralci še zvišale napetost. V drugi polovici seta so naši igralci spet zaigrali dobro, tako da so gostje popolnoma klonili. Naši fantje so si zmago tokrat res zaslužili, saj so končno spet zaigrali tako, kot znajo. Tokrat je treba pohvaliti tudi številne gledalce, ki so vseskozi navijali in bodrili naše fante! PŠ

OLYMPIA AGRARIA TERPIN
- ADRIAVOLLEY 3:0

Olympia: Hlede, Špacapan, Bernetič, E.Komjanc, Pintar, M.Klanjšček, L.Klanjšček, I.Komjanc, P.Komjanc, Frandoli (L), Mucci, Škorjanc.

Moška ekipa prve divizije Olympie je premagala tudi tržiško Adriavolley in tako nadaljevala svojo vrsto zaporednih zmag. Naša šestorka je od vsega začetka pokazala boljše igro, gostje pa so igrali zmeden in le redkokdaj spravili Olympio v škripce. Prvi set je bil popolnoma enosmeren. Naši igralci so res lepo napadali, dobro pa so se izkazali tudi v obrambi. Adriavolley je le proti koncu niza zaigrala nekoliko

bolj zagrizeno. V nadaljevanju se ni skoraj nič spremenilo. Olympia je igrala urejeno in zelo malo grešila, nasprotniki pa so v napadu bili neučinkoviti. Tekma je postala bolj zanimiva komaj v zadnjem nizu, ko se je tržiška šestorka bolj potrudila. Rezultat je bil tako do prve polovice seta izenačen, naši pa so kmalu spet zaigrali dobro in zaključili set z rezultatom 25:18.

Boj za napredovanje v D ligo poteka sedaj le še med Olympio in Našim Praporjem, ki ju še vedno loči samo ena točka. Naslednja tekma med tema dvema ekipama bo zato zelo verjetno odločilna. PŠ

AKTUALNO

IZ ODDAJE RADIA OGNJIŠČE O RODOLJUBU PROF. IVANU RUDOLFU

ŽIVLJENJE IN DELO ZA DOSTOJANSTVO
SLOVENCEV NA PRIMORSKEM

V koprskem studiu radia Ognjišče so nedavno predvajali oddajo o prof. Ivanu Rudolfu, enem od vodilnih osebnosti boja primorskega ljudstva zoper fašizem in narodno osvoboditev. Besedilo je napisal mladi tržaški zgodovinar, magister Gorazd Bajc, ki je v oddaji strnil nekatere manj znane podrobnosti o prof. Ivanu Rudolfu, rojenem 7. novembra 1898 v Vrabčah pri Sežani.

V oddaji iz niza *Graditelji Sloveni za Slovenstvo* je povzet življenjepis prof. Ivana Rudolfa in so obravnavane nekatere poglavitne faze njegovega političnega in protifašističnega delovanja. V njegovih spominih je napisano tudi naslednje: "5. marca leta 1941, mesec dni pred napadom na Jugoslavijo, sva se s pokojnim dr. Čokom v istem vagonu Orientekspresa ilegalno vozila proti Solunu in dalje v Turčijo, Sveto deželo in

v Egipt. Zastopala sva Jugoslovanski odbor iz Italije. Čokova naloga je bila politično-propagandnega značaja, moja pa formiranje Primorske legije iz italijanskih vojnih ujetnikov slovenske in hrvaške narodnosti. Pogodba z britanskim generalom Wavelom mi je dajala pravico, da obiščem vsa ujetniška taborišča pod nadzorstvom Velike Britanije. Po obisku taborišč v Egiptu in Sudanu je komisija, kateri sem predsedoval, odpotovala v letalom v Kenijo, Abesinijo, Somalijo in v Eritrejo".

Že v mladostniških letih začenja Ivan kazati svoj pokončni odnos do narodne pripadnosti. V petem razredu idrijske realske šole, leta 1915, si upa izreči celo nekaj protiaustrijskih izjav, zaradi katerih ga prijavijo oblastem. Maja meseca ga zaprejo v celico na ljubljanskem gradu, nato pa v taborišče Mittergrabem na spodnjem Avstrijskem.

Po povratku z bojišč v Galiciji in Ukrajini se v letu 1918 pridruži znamenitemu generalu in pesniku Rudolfu Maistru, ki vodi odločilni boj za slovensko severno mejo na Koroskem.

Iz manj znanih značilnosti in podrobnosti njegovega delovanja navajamo, da je bil Rudolf med soustanovitelji tajnega tigrovskega odbora za Goriško. Kot je bilo za delovanje te narodnoobrambne in protifašistične organizacije značilno, organizira trojko sodelavcev tudi v Podnanosu, ki sta jo z njim sestavljala še Boris Tavcar in Franc Premrl. Fašistična policija ga stalno preganja, zato je skrivaj odšel čez državno mejo v Slovenijo. V Ljubljani je še posebno tesno sodeloval z Danilom Zelenom, tigrovskim voditeljem, odgovornim za gverilo.

Stiki z nasprotniki Mussolinijevega in Hitlerjevega režima Rudolfa pripeljejo do zelo učin-

kovitega sodelovanja s francoskimi in nato tudi z britanskimi tajnimi službami. Deloval je skupaj z vodilnim primorskim politikom v emigraciji, dr. Ivanom Marijo Čokom. Tajni dokumenti znamenite tajne službe SOE razkrivajo, da sta bila Rudolf in Čok glavni kontaktni osebi v Sloveniji. V tem obdobju je pripravil vlom v italijanski konzulat v Ljubljani, odkoder so tigrovci odnesli obsežno dokumentacijo in jo izročili zavezniškim obveščevalnim službam.

Pred začetkom vojne z Jugoslavijo so jima britanske tajne službe omogočile pobeg in 9. marca se že nahajata v Turčiji, v Istanbulu. Od tod odpotujeta v Ankaru, 1. maja sta v Jeruzalemu, kjer se srečata z jugoslovansko kraljevo vlado, ki je zbežala ob nemškem in italijanskem napadu na Jugoslavijo, v mesecu aprilu. Skupno snujejo strategijo, s katero bi v emigraciji zbirali mlade Jugoslovane in organizirali vojsko, ki bi sva osvobodila zasedeno domovino. Rudolf in Čok pa si v emigraciji prizadevata še za drug cilj. Želita si, da bi na koncu vojne ce-

lotna Primorska in Istra prišli pod Jugoslavijo. Nalogo jima je zaupal sam Jugoslovanski odbor iz Italije, ki je nastal na začetku leta 1940. V omenjeni radijski oddaji sledi opis padalcev in diverzantov, ki jih je organiziral Rudolf, ter so bili poslani v Slovenijo, kjer pa po vojni organi OZNE poskrbijo, da se za večino izmed njih izgubi vsaka sled. Najbolj sumljiva postane prof. Ivan Rudolf in dr. Ivan Marija Čok. Hude obtožbe na njun račun so se še dolgo nadaljevale.

V našem zapisu seveda nismo mogli povzeti celotne radijske oddaje o prof. Ivanu Rudolfu, temveč smo navedli le tista dejstva in podrobnosti, ki so javnosti manj znani. Omenjamo še, da je konec vojne dočakal v Kairu. Hotel se je čimprej odpraviti v Trst. Čaka ga družina: žena Nada, hčerka Neva in sin Saša, ki ga niso videli že dobrih pet let. Vendar mu Britanci spočetka tega niso dovolili. Rudolf se je moral celo obrniti na Winstona Churchilla, da se je končno lahko maja 1946 vrnil v Trst.

Pozneje se je zaposlil kot profesor, politično pa pridružil prvi slovenski nekomunistični stranki: Slovenski demokratični zvezi, v kateri je zasedel najpomembnejše funkcije. Oblasti v Jugoslaviji so njega in somišljenike obtoževale, da so izdajalci v službi Zahoda. Močne in vznemirljive predvojne, medvojne in povojne izkušnje pa načnejo njegovo žilavo in odporno telo. Po težki boleznici sklene svojo bogato življenjsko pot 4. maja 1962, v 64. letu starosti.

V časniku *Demokracija*, ki ga je sam veliko let urejal, so o prof. Ivanu Rudolfu zapisali naslednje: "Kar sem pri njem najbolj občudoval, je bila tista trdnost, tista neomajna zvestoba izbranemu idealu. Bil je trd, včasih tudi preveč trd, ampak v svoji odločnosti je vedno dobil potrebno energijo, ki mu je omogočala, da je premostil vse težave. Toda vsi moramo danes priznati, da ga ni med nami več živega Slovenca, ki bi za primorsko ljudstvo toliko dal in žrtvoval, kot je dal in žrtvoval Ivan Rudolf".

M.

KOMENTAR IZ DOMOVINE

SLOVENIJA IN ŠE-NE-DEMOKRACIJA

JANEZ JUHANT

Zadnje tedne se mediji in celo politika ukvarjajo s spornim glasovanjem na izboru slovenske popevke. Vsem je dobro znano, da zadeve kot nekoč še vedno vodijo močni ne toliko glasbeni kot kulturno politični lobiji, ki poskrbijo tudi za to, da dobivajo možnosti tisti, ki so po njihovi meri. V ozadju je še splošna medijsko-politična podpora, ki po potrebi dopolni taka dogajanja z ustrezno propagando. Strategiji so znani. Njihov namen je na vseh plasteh družbenega življenja zagotoviti tako delovanje, da se pokrijejo politične odločitve vladajočih veljakov. Zato vsej tej hajki okrog popevke ne zaupam in sumim, da je tudi ta služila pokrivanju nesramne in požrešne odločitve vlade za nabavo vladnega letala. Ljudem pa je treba dati druge hrane, da bodo lažje pozabili svoje razočaranje in svojo nemoč, ko morajo mnogi preživljati mesec s 60 tisočaki, medtem ko se njihova vlada za njim utrgani denar vozi z avionom,

ki ga nimajo niti bolj premožni Avstrijci ali še kaki drugi vladarji držav, v katerih je standard veliko višji in socialne pravice bolj urejene kot pri nas.

Se najbolj me je motilo, da je RTV v kampanjo za zmagovite popevkarje vključila samega varuha človekovih pravic Matjaža Čanžka. Še toliko bolj, ker ni nič rekel na to, da je peščica predstavnikov ŠKUC-a, javno delila psovke na račun Slovencev in tako poteptala tisto, kar so hoteli demonstrirati, namreč strpnost. Če že nameravajo in resno mislijo s strpnostjo, naj potem pridejo z ustrezno kulturo miru, ne pa s sovraštvom in nesramnim govorjenjem in pljuvanjem po demokraciji, ki je že itak pri nas slabo razvita. Čanžek seveda tudi ni nič rekel od krivicah, ki se godijo državljanom, ker vladarje skrbi le za svoje dobro počutje, ne pa za služanje državljanom. Nič ni povedal o birokratskem poslovanju in bohotenju privilegijev in seveda tudi o korupciji, ki je menda kolikor izvemo iz vladajočih krogov, zelo huda. Se-

veda bo še hušja, ker v komisije za korupcijo postavljajo ljudi, ki imajo dvomljivo preteklost in so prav tako povezani z vladajočimi strukturami. Varuh človekovih pravic seveda tudi ni nič rekel o sodnih postopkih, ki bi razjasnili, kdo vse je pobijal nedolžne ljudi, ki jih zdaj odkopavajo pri Slovenski Bistrici in drugod po Sloveniji. Seveda se o tem malo govori. Morda je edina dobra stvar v zvezi s popevkarstvo vojno ta, da bo prišel nov človek na krmilo kulture v RTV, in upajmo, da je to tudi pot, da bi se tam začelo bolj spreminjati v smislu demokratičnega in avtonomnega poslovanja medijev, kajti zaenkrat ne kaže še veliko v to smer.

Seveda pa bo pravna država delovala le počasi, če bomo še v ustavo demokratične Slovenije naprej inili simbole NOB, ki že povsod drugje pokrivajo delovanje pokomunističnih veljakov, da bi si še zadnje trdnjave skupnega družbenega premoženja prilastili in postavili temelje za dolgoročno vladanje nad medijsko opranimi glavami

Slovencev. Ni torej čuda, da zahodnjaki Slovenijo ocenjujejo kot gospodarsko uspešno in primerno za Evropo, socialno in politično pa še kot zelo neurejeno državo s majhno demokratično kulturo in skoraj nerazvito civilno družbo.

Tu pa se zastavlja vprašanje nam Slovencev. Kdaj bomo po Krekovih besedah pripravljene sami kaj storiti za to, da bo glede tega drugače? Zdaj npr. spet kmečki lobij, in sicer predvsem postsocialistično združenstvo, grozi Evropski uniji. Koliko pa so dosežani kmečki politični veljaki in posebno stranka SLS storili za to, da bi se v letih demokracije stvari obrnile na boljše za kmeta in bi v desetih letih že imeli boljše standarde, tako da bi z drugačnimi predznaki stopali pred Evropo? Pa si, izgleda, niso belili glave s tem, pač pa so prikimavali LDS in Združeni listi, da so mogli razgrabiti družbeno premoženje.

Vendar ura resnice prihaja za vsakogar, tudi za Slovenijo, tudi za njene vladarje in še bolj za njene državljane. Nič več se

ne bo mogoče slepiti, da neke ne bo zmanjkalo, če bodo nekateri preveč prisvajali zase. Tudi se ne bomo mogli več slepiti, da bo vse nekako šlo brez nas. Razmisli in odloči se bo treba o poteh in načinih delovanja demokracije, ker se bo to poznalo tudi pri naših loncih. Gospodstvo je ključni dejavnik sodobnega sveta. Prav tako nas ta svet povezuje v enoto. In ker je okroglega sveta samo toliko, ne moremo pričakovati, da bo mogel kdo imeti več kar tako. Če bo kdo vzel več zemlje, več bogastva, več zraka in vode, bodo zaradi tega drugi prikrajšani. Zato se moramo dogovoriti, kako homo porazdeliti kvote. Ker so seveda tisti, ki imajo gospodarsko ali politično moč v prednosti, se bomo morali ostali bolj povezati med seboj in razmisliti, kako skupaj naprej.

Ključno vlogo imajo tu tudi Cerkve, kot je dejal frankfurtski levičar Habermas, saj je po njegovo po lanskem 11. septembru nek nevidni duh spet začel gnati ljudi v džamije, cerkve in sinagoge. Katoliška cerkev je najbolj usposobljena globalna ustanova, pravi nemškoangleški sociolog Beck. Vendar se bo morala

tudi ustrezno spremeniti. Danes ni dovolj, da kristjani štejejo svoje vrste, da prirejamo manifestacije in da kažemo svoje barve. Vedno bolj bodo šteli kristjani, na katere se lahko zanesemo v javnem in zasebnem življenju, kristjani, ki v smislu večrajšnjega evangelija o bogatinu in Lazarju prislusnejo tudi za postavljenim in zapuščenim, k čemur nas vedno znova vabi sedanjí papež. Prav tako štejejo danes kristjani, ki v sodobnih procesih delajo za mir in pravičnost, pravni red in demokracijo in se ne dajo za vsako ceno prodajati in delati tako Cerkev medvedjo uslugo. Sicer pa to ni nič novega. Jeremija, ki nam ga cerkev posebno v postu postavlja za zgled, je zaradi tega, ker je pred vladarji branil božjo pravico, veliko trpel in končno neznan umrl.

Prihodnost ostaja upanje, je zapisal nekdo. Upanje pa ostaja, dokler se ljudje sami zavzemamo za tako prihodnost, ki jo želimo imeti. Nihče nam je ne bo dal, ne Evropa ne naši veljaki, če si je ne bomo hoteli vzeti sami. Saj še pregovor pravi: Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal.

16

ČETRTEK,
7. MARCA
2002STRANKA SLOVENSKE SKUPNOSTI - OBČINSKE VOLITVE GORICA 2002
RAZLOGI ZA SAMOSTOJEN NASTOP ALI POLITIČNE POVEZAVE

Dragi slovenski volivec:

- V naslednjih poglavjih smo razčlenili pozitivne in negativne plati nastopa slovenske stranke na prihodnjih občinskih volitvah.
- Radi bi tudi vaše mnenje, glede upravičenosti ene ali druge izbire
- Raziskava nam bo pomagala, da bomo bolj odgovorno zastopali izbrana stališča

IZBIRA SAMOSTOJNEGA NASTOPA

Razlogi ZA:

1. Nastop pod tradicionalnim znakom lipove vejice
2. Kandidatura našega predstavnika za goriškega župana, ali v drugem krogu za mesto v odboru
3. Zbiranje podpisov in s tem po dolgem času spet širše sodelovanje slovenske javnosti pri političnem nastopu
4. Uveljavitev slovenske liste in naših kandidatov brez drugih predznakov kot zgodovinsko važno za pričevanje slovenske prisotnosti v Gorici
5. Upanje na podporo vseh, ki slovensko mislijo in čutijo, od levice do desnice.

Razlogi PROTI:

1. Izvolitev največ enega svetovalca, razen v primeru večjega volilnega uspeha
2. Noben doprinos pri zmagi ali porazu leve sredine, razen v povezavah v drugem krogu
3. Nobena možnost izvolitve našega predstavnika za župana
4. Kritike drugih slovenskih komponent, da rušimo Oljko in s tem posredno pomagamo pri uveljavitvi desne sredine
5. Kritike ostalih členov Marjetice, da jo ošibimo v odnosu do Levih demokratov v Oljki.

IZBIRA POVEZAVE Z MARJETICO

Razlogi ZA

1. Utrditev že ustaljene prijateljske naveze
2. Pomoč pri uveljavitvi sredinske komponente v Oljki v odnosu z levico
3. Možnost izvolitve več občinskih svetovalcev s sistemom preferenčnih glasov
4. Doprinos levi sredini za zmago proti desnici
5. Podpora skupnemu županskemu kandidatu že v prvem krogu in v primeru zmage možnost imenovanja našega predstavnika v občinski odbor.

Razlogi PROTI

1. Pisana družina manjših strank z nobenim jamstvom za uspeh
2. Podpora skupnemu županskemu kandidatu neslovenske narodnosti
3. Manjša vidljivost slovenskega nastopa, znak lipove vejice pomešan med ostalimi
4. Izvoljeni slovenski predstavniki utopljeni v Oljko, z nikakršno zunanjo prepoznavnostjo Slovenske skupnosti pri glasovanjih ali nastopih.
5. Malo razlike, razen morda ideološke, od nastopa Slovencev v sklopu ostalih italijanskih strank
6. Politična in ideološka obarvanost in s tem taborska utesnenost edine slovenske politične stranke v Italiji, ki bi morala nasprotno težiti k preseganju razlik za skupne narodne interese.

PROSTOR ZA OSEBNE POGLEDE IN NASVETE

Na podlagi gornjih postavk in osebnih ugotovitev :

SEM ZA SAMOSTOJEN POLITIČNI NASTOP	DA	NE
SEM ZA POVEZAVO Z MARJETICO	DA	NE

(Prečrtaj eno od obeh možnosti)

IME IN PRIIMEK (neobvezno)

Za sodelovanje se ti najprizračneje zahvaljujemo! **Odgovore pošljite** na sedež stranke na Drevoredu 20. septembra 118 v Gorici, na uredništvo Novega glasa ali izročite odgovornim pri SSK (Mirko in Bernard Špacapan, Aleš Figelj, Damijan Terpin, David Grinovero, Erika Jazbar, Ninko Černic, Karel Mučič, Doriana Devetak, Dimitrij Tabaj, Dimitrij Brajnik, Ivan Vogrič).

NAD 400 POSLUŠALCEV ZA MARKA FINKA IN NATAŠO VALANT

SLOVENSKA GLASBENA
USTVARJALCA V TORONTU

V soboto, 23. februarja, je v velikem koncertnem avditoriju gimnazije Father John Redmod v Torontu Kanadski slovenski kongres priredil solistični koncert basbaritonista Marka Finka (na sliki) iz Ljubljane. Na klavirju ga je spremljala pianistka Nataša Valant.

Marko Fink se je rodil v Buenos Airesu, kjer se je po univerzitetnem študiju - diplomiral je namreč na agronomski fakulteti v BA - popolnoma posvetil pevske umetnosti. Pevsko se je sprva izobraževal in izpopolnjeval v Argentini in nato pri najrazličnejših znanih evropskih mojstrih. Nastopal je na številnih odrih v Južni Ameriki, Evropi, predvsem v Avstriji in Franciji kot operni in koncertni pevec. Slednjič pa je zelo poznan in zaželen v slovenskem koncertnem nastopanju in njegovo ustvarjanje danes spada v vrhunske dosežke koncertnega dogajanja. Pred sedmimi leti se je naselil v Sloveniji in je ves predan slovenskemu kulturnemu ustvarjanju in dogajanju.

Na koncertu v Torontu se je Marko Fink predstavil z izredno izbranim in zahtevnim programom. V prvem delu programa je izvajal samospeve Franza Schuberta, ki sodijo v vrh genialnega melodičnega ustvarjanja. Zapel je *Podoknice*, *Ljubezensko sporočilo*, *Lipa*, *Ribička*, *Golobja pošta* ter *Nestrpnost* v najrazličnejših priredbah. Pevčevo podajanje je bilo tako doživeto in občuteno, da je na mah pritegnilo občinstvo, ki se je predalo tistemu občutju, ki ga more izzvati samo visoka pesem. Pesem razveseljuje dušo, je bilo rečeno že v davnih časih. In to je dosegel s svojim izvajanjem basist Fink. Klavirska spremljava Nataše Valant je s svojim izvajanjem dala temu delu programa poseben čar, ki ga zmore samo izkušen

umetniško oplemeniten ustvarjalec.

Iz argentinske glasbene zakladnice se je basist Fink predstavil s pesmimi skladatelja Carlosa Gustavina (1912-2000), s ciklom *Flores argentinas* v priredbi L. Benarosa. Pesmi *Cortadera*, *plumerito*, *Companila adonde vas*, *Jazmin del pais*, *che lindo*, *Fio de aguape*, *Aromito*, *fior de tusca*, *Ceibo*, *ceibo zuinandi*. Njegova izvajanja so bila argentinsko občutena, na eni strani temperamentno igriva, na drugi strani pa občuteno melanholična. Omenjena dela je Fink zapel, kot jih more zapeti samo umetnik-Argentinec. Klavirska spremljava je bila tudi tokrat bleščeče temperamentna.

Drugi del sporeda pa je obsegal samospeve slovenskih skladateljev Kamila Maška *Pod oknom* - Frana Gerbiča *Kam*, Benjamina Ipavca - *Pojdem na prejo*, Jožeta Osama - *Ne najdem domov*, besedilo Franceta Balantiča, Alojzija Geržiniča *Baragova molitev*, besedilo Tine Debeljaka, Stanka Premrla *Mesec v izbi* in Antona Ravnika *Slovenske narodne*. Omenjeni samospevi sodijo v vrh umetniškega ustvarjanja slovenskih skladateljev in basist Fink jih je izvajal naravnost suvereno in glasovno občuteno. Izstopili pa sta dve skladbi J. Osanova *Ne najdem domov* in A. Geržiniča *Baragova molitev*.

Oblaki diše kot ciklami, bori neba so temni zaliv, v njih potopljeno kot kamni so ptiči, tiho padajo v sen... Tej pesmi je skladatelj Osana dal pravo podobo Balantiča in katero je Fink tudi pevsko odlično in prizadeto upodobil. Vsakdo, ki je poznal F. Balantiča, je prav v tej interpretaciji skladbe mogel videti pesnika v doživljanju vojne tragedije. Tudi *Baragova molitev* je občinstvo nagradilo z velikim aplavzom. V Torontu sta bili obe skladbi prvič izvajani in sta zato dali koncertu posebno pomembnost in vrednost.

Po dveh dodatnih pesmih je solist Fink vse povabil, naj skupno zapojejo znano *Kje so tiste stezice*... Bilo je res ubrano petje vseh prisotnih in doživljanje za marsikoga med občinstvom, ki je iskal tiste stezice, ki so včasih bile... Občinstvu so bile na voljo tudi pevčeve zgoščenke, ki so hitro pošle.

Za torontsko slovensko skupnost je bil koncert pravo kulturno doživetje. Koncert je bil izredno dobro pripravljen in je imel tudi klasično koncertno podobo. Kanadski slovenski kongres se je resnično potrudil in prizadeval, da bi predstavil slovenske kulturno-umetniške osebnosti. In upati je, da je to tudi dosegel. Koncertu je prisostvovalo nad 400 poslušalcev.

Na koncertu je bil tudi kardinal dr. Alojzij Ambrožič, ki se je po njem tudi srečal z obema umetnikoma in jima čestital.

Naj zapisu dodamo še to, da bo Kanadski slovenski kongres imel 13. aprila redni občni zbor, združen s kulturnim programom. Program bomo posvetili v pesmi, sliki in besedi slovenski Istri. Slavnostni govor bo tokrat pravno zgodovinski izvedenec, ki bo govoril na temo: Piranski zaliv in slovensko-hrvaški odnosi.

FH